Juris Civilis & in foro contentioſo; ſed de æquitate canonica & in foro conſcientiæ, qui adivit ſine beneficio Inventarii non tenetur, niſi in quantùm ſe extendunt vires hæreditatis, allegant gloſſa *in c. Quamquam* in verbo *mandaverint de uſuris* & hic Joannes Andreas in gloſſa in verbo *dicebat*, Bart. & Bald. *in rubrica*, *ff. de acquir. hæred.* Tu verò in hoc paſſu require ad Feder. de Sen. in ſuo ſolemni conſ. 21. incip. *Numquid hæres per tot.* ubi hanc materiam luculenter examinat.

5 Secundò nota ex textu, æquiparationem ſeu ſimilitudinem inter hæredem & ſucceſſorem in beneficio ſecundum Anchar. hic *n.* 2. Imol. *n.* 3. & Abb. *n.* 1. nam quemadmodum hæres ſuccedit in univerſum jus defuncti, lege *hæreditas*, *ff. de reg. Jur.* Ita & ſucceſſor ſuccedit Prælato in univerſum jus Eccleſiæ, *cap. relatum*, *il ſecondo*, §. *Nemine de teſtam.* ſecundum Hoſt. hic *n.* 3. Joan. Andr. *n.* 1. & alios ſuprà citatos. Item æquiparantur quoad ſolvenda debita per prædeceſſores contracta, ut in textu. Sed nihilominùs in multis differunt, nam hæres jus cauſat à defuncto, ſed ſucceſſor in beneficio jus conſequitur, non à defuncto; ſed à Superiore à quo inſtitutionem obtinuit, ut hic per Abbatem *n.* 1. verſ. *Sed in multis*; & dixi *in c. Gravis n.* 136. *& ſeqq. ſuprà de* 6 *reſtitut. ſpoliat.* Item differunt, quia hæres tenetur ſolvere omnia debita defuncti qualitercumque contracta, ut notatur *in c.* 1. *infrà de teſtam.* & dictum eſt ſuprà *n.* 3. ſed ſucceſſor in beneficio non tenetur niſi ad illa quæ ſunt contracta pro neceſſitate Eccleſiæ, ut hic probatur à contrario ſenſu: concordat textus *in c. hoc jus*, §. *& his creditor* 10. *q.* 2. *in cap. quod quibusdam*, *ſuprà de fidejuſſor. & in c. Gravis de depoſito*; & hic notat gloſſa ultima cum qua tranſeunt communiter ſcribentes, Gemin. *conſilio primo*, *numero* 2. *&* 3.

7 Ultimò nota hic. Pro Eccleſiæ neceſſitate, ad hoc ut ex debito per Prælatum contracto obligetur ſucceſſor ſufficere ut probetur debitum pro neceſſitate Eccleſiæ contractum fuiſſe. Et quamvis Innocentius hic in fine requirat ut probetur etiam verſio in Eccleſiæ utilitatem & Abb. Antiq. dicat hoc benè notandum, tu tamen pondera, quia textus exigit hanc probationem verſionis; ſed tamen exigit ut debitum fuerit contractum pro Eccleſiæ neceſſitate. Sufficit ergò probare caſum neceſſitatis, ut hic per Hoſt. *n.* 3. qui dicit eſſe hic argumentum expreſſum, quòd Eccleſia obligetur, etſi non ſit verſa pecunia, dum tamen probetur quòd Eccleſia indigebat & pro illa neceſſitate quæ imminebat, fuit debitum contractum; ad hoc bonus textus in lege prima, §. *quòd ſi mutuam* & in lege *Lucius*, *ff. de exercit. act.* & cum Hoſt. videtur hic tranſire Joan. Andr. *n.* 1. in verbo *neceſſitate.* Card. dicens hoc verius *n.* 1. Anchar. *n.* 4 & Abb. *n.* 2. qui hunc textum ita intel- 8 lectum reputat multùm notabilem. Sed Ant. de Butr. *n.* 1. verſ. *Ulteriùs*, dicit opiniones poſſe ad concordiam reduci; ut opinio Innoc. procedat in mutuo; opinio verò Hoſt. in aliis contractibus quàm mutui; & cum hoc tranſeunt Joannes de Imola *n.* 2. in fine, verſ. *Dominus Antonius* & Joan de Anan. *n.* 3. verſ. *Nota quòd ad hoc.* Tu verò his adde Innoc. *in d. c. Gravis n.* 1. *de depoſito*, ubi ait contrahentem cum Eccleſia vel Hoſpitali debere eſſe ſollicitum de converſione rei in utilitatem Eccleſiæ tribus caſibus in Jure expreſſis. Primus eſt in mutuo, ut lege *Civitas*, *ff. ſi certum petatur & c. quòd quibusdam ſuprà de fidejuſſor.* Secundus in depoſito, *d. c. Gravis.* Tertius cùm res Eccleſiæ pro debito venditur, ut in Auth. *hoc jus porrectum*, *cod. de Sacroſancta Eccleſia & in cap. hoc jus* 10. *q.* 2. In aliis autem caſibus, licèt verſum non probetur in utilitatem Eccleſiæ ſeu Hoſpitalis, ſi ad hoc datum 9 fuerit, ipſa Eccleſia ſeu Hoſpitale tenetur. Et hoc dictum Innoc. quidquid dixerit gloſſa ultima in lege prima, *cod. de vend. reb. Civit.* lib 12. communiter ſequuntur Canoniſtæ & Legiſtæ in dicta lege *Civitatis*, ut teſtatur Ludovicus Roman. *in conſ.* 430. *Non eſt dubium n.* 4. *&* 5. ubi propterea conſuluit extra caſus prædictos, ſucceſſorem in Hoſpitalatu obligari ad debita quæ præcedens Hoſpitalarius in utilitatem Hoſpitalis contraxit, licèt verſio probata non fuerit per hoc caput; & ideò voluit *in conſ.* 517. *in caſu poſt n.* 2. & in lege *ſi cùm dotem*, §. *ſi maritus*, *n.* 15. & in lege *In inſulam*, §. *Uſuras ante n.* 15. *ff. ſolut. Matrim.* Abb. *conſ.* 85. *Videtur primò*, *numero* 3. *lib.* 2.

10 Sed quid ſi Prælatus contraxerit debita pro ſui ſuſtentatione. Reſpondeo teneri ſucceſſorem, quia pro neceſſitate Eccleſiæ videntur contracta; cùm Eccleſia teneatur Prælatum alimentare, *c. cùm ſecundum Apoſtolum de præb.* & ita hic firmat Abb. *n.* 2. verſ. *Nam ſi Prælatus & in c. Per tuos n.* 2. *infrà de donat. & in c. ex præſentium*, *n.* 5. *ſuprà de pignor.* ubi extendit textum noſtrum, qui obligat ſucceſſorem in beneficio ad ſolvenda debita pro neceſſitate Eccleſiæ contracta, ut idem ſit ſi contracta fuerint pro neceſſitate perſonæ; & hic ſubdit ſe ita in facto pluries conſuluiſſe, præſertim in Rectoribus Eccleſiarum qui contrahunt multa debita in infirmitate ex qua decedunt, nam ſucceſſor tenetur illa ſolvere, ut per eum ſequitur Quintilianus Mandoſ. *in repet. c.* 1. *n.* 11. verſ. *In pluribus de* 11 *probat. vol.* 6. *repetentium in appendice fol.* 62. & propterea cùm quidam Doctor patrocinium præſtitiſſet Epiſcopo Caurienſi carceribus mancipato & pro ejuſdem neceſſitatibus pecunias expendiſſet, Domini de Rota in Caurienſi pecuniaria 11. Februarii 1549. *coram* Puteo concluſerunt ſucceſſorem teneri, ut apud Peregrinum *dec.* 14. *ſub ſit tit. de ſolut.* & referunt Mandoſ. ubi ſuprà & Flamin. Pariſius *de reſignatione beneficiorum*, *libro primo*, *quæſtione* 16. *n.* 51.

12 Quæro an ſucceſſor in beneficio teneatur ad penſiones tempore prædeceſſoris decurſas & non ſolutas.

Rota apud Caſſadorum, *dec.* 4. *n.* 3. de locato dixit hunc caſum, an ſucceſſor teneatur ad decurſas penſiones pro prædeceſſore eſſe dubium & nondùm in Palatio deciſum; & Creſcentinus *dec.* 5. *n.* 3. *de ſolut.* teſtatur Rotam nunquam voluiſſe judicare ſucceſſorem teneri ad penſiones per prædeceſſorem non ſolutas, & Achil. *deciſione* 3. *numero primo de penſionibus.* Similiter ait Dominos nunquam voluiſſe reſolvere, ut penſio debeatur à ſucceſſore.

13 Opinio tamen affirmativa videtur de Jure verior, ſaltem in penſionibus quæ communiter reſervari ſolent cum clauſula *Ut meliùs & commodiùs ſuſtentari valeas de alicujus ſubventionis auxilio providere & ſpecialem gratiam facere volentes.* Quæ clauſula operatur ut penſio alimentorum causâ cenſeatur aſſignata, ut declarat Quintilianus Mandoſ. in regula de infirmis, *q.* 11. *n.* 6. *& ſuper ſignat. ſub tit. de penſionibus q.* 51. *& ſeqq.* Quamvis autem circumſcripta 14 causâ alimentorum ſi redditus ſuper certo fundo aſſignentur, ex tali aſſignatione fortè hipoteca naſci non videatur; ſed ſolùm perſonalis actio contra aſſignantem, ut lege finali in fine, *ff. de contrahen. empt.* lege *ſi liberto in princ.* junctâ gloſſa ejuſdem principii in verbo *Vendita ſunt*, *ff. de ann. legat.* tamen ſecùs eſt ſi redditus ſuper tali fundo aſſignentur pro alimentis, quia tunc procedit concluſio Juris dicens rem illam ex qua jubentur alimenta præſtari, eſſe pro ſolvendis alimentis tacitè hipothecatam: hic eſt textus in lege 2. in fine, *ff. de aliment. & cibar. leg.* & tenet Gloſſator in lege 2. Lucius in gloſſa 2. *ff. eodem* & in lege *Cujus* in verbo *Neque in rem*, *ff. de annuis legatis* & in lege *Cùm hi* in verbo *Idem eſt etſi ageretur*, *ff. de tranſact.* Cujus ſententiam omnes ſequuntur, ut inquit Ludovicus Roman. *in conſ.* 388. *in caſu propoſiti thematis n.* 3. ubi hoc præcipuo fundamento firmat hanc concluſionem, ut Epiſcopus ſucceſſor teneatur ad penſiones decurſas & non ſolutas tempore prædeceſſoris. Eamdem concluſionem ſup- 15 poſita reſervatione penſionis cum prædicta clauſula *ut commodiùs &c* videtur ſequi Felinus *in c. ad audientiam il* 2. *n.* 6. *de reſcr.* & eam probant ſimpliciter Philippus Francus *in c. ult. n.* 3 *&* 4. *de Off. Ordin. lib.* 6. & Gigas *de cenſ. q.* 16 39. *n.* 17. eâ ratione, quia penſio & cenſus ſicut collecta & decima ſunt debitum reale & obligant poſſeſſorem, ut *c. ſi quis laicus* 16. *q.* 1. undè novus poſſeſſor beneficii erit conveniendus, ut debita ſolvat etiam pro cenſu & penſionibus præteritis, ut in hoc cap. *& facit textus* in lege *Imperator*, *ff. de publicanis*, ubi hoc eſt expreſſum in tributis. Idque procedere etiam extra caſum alimentorum pluribus probat Gigas *de cenſ. q.* 51. *à n.* 17 eſt tamen in optione penſionarii creditoris, vel agere contra ſucceſſorem in beneficio 17 vel contra antiquum poſſeſſorem ſeu ejus hæredem, ut per Gig. *d. q.* 39. *num. undecimo*, & in decimis quæ eodem jure cum penſionibus cenſentur, reſpondit Feder. de Sen. *con.* 21. incip *Laicus de prædio ſuo* & in charitativo ſubſidio, quod ſimiliter eſt onus reale & tranſit in ſucceſſorem beneficii: voluit Bartholomæus Bellencinus *de charitativo ſubſidio q.* 51. verſ. *Fateor tamen.*

18 Cæterum adverte, quia etſi Rota non fuerit ſecuta opinionem Feder. de Sen. *in præalleg. conſ.* 81. nec olim voluerit judicare ſucceſſorem teneri ad penſiones non ſolutas per prædeceſſorem, ut dixi ſuprà *n.* 12. nihilominùs ſibi conſtat de diligentiis factis à penſionario pro exactione penſionis contra prædeceſſorem vel illius hæredes paſſim Rota condemnat ſucceſſorem ad ſolvendos terminos decurſos in vita prædeceſſoris & non ſolutos, ut in cauſa Cantuarienſi penſionis 15. Januarii 1592. coram Gipſio & in Hiſpalenſi penſionis 16. Decembris 1577. coram Cardin. Blanchet. & in Cæſaraugustana penſionis 13. Aprilis 1592. coram Cardin. Pamphil. & in concordantibus relatis à Gregorio XV. *dec* 507. *n.* 3. Penſio enim, ut prædixi, eſt onus reale & cohærens beneficio, ut tetigi ſuprà *n.* 16. & fuit dictum in 19 præcitatis deciſionibus; & propterea obligatur ſucceſſor ad illius ſolutionem, non ſolùm in futurum; ſed etiam in præteritum pro terminis decurſis ante ſuam proviſionem, ut lege *Quæſitum*, *ff. de uſufruct.* & tradunt Philippus

Francus *in d. c. ult. n.* 4. *de Offic. Ordin. lib.* 6. Cardin. in clem. 1. *quæſt. undecimâ n.* 5. in fine verſ. *ad aliud verò de cenſib.* Gemin. *conſ.* 3. *ſuper dubio*, *n.* 2. *& per tot.* dicens de hoc eſſe caſum in hoc cap. Cardin. Alban. *conſ.* 2. *n.* 12. Navarr. *conſ.* 1. *n.* 3. *&* 4. *& conſ.* 2. *n.* 3. *&* 5 *de ſolut.* & alii apud Gregor. in præallegata de- 20 ciſione 507. *n.* 2. licèt novus poſſeſſor & ſic ſucceſſor in beneficio poſſit procedere contra antiquum poſſeſſorem ſeu illius hæredem, ut probatur *in d. c. ult. de Offic. Ord. lib.* 6. & hic notat Franc. *n.* 3. verſ. *Ipſe tamen novus poſſeſſor.*

21 Cave tamen ne decipiaris, quia etſi novus poſſeſſor beneficii, factis ut ſuprà diligentiis, teneatur ad penſiones decurſas tempore prædeceſſoris, ut dictum eſt, hoc tamen eſt moderandum cum temperamento, videlicet dummodò ei remaneat congrua quæ in primis & ante omnia deducenda eſt, ut fuit deciſum in Campanienſi penſionis 22. Januarii 1609. coram Juſto, impreſſa apud Marcheſanum *de commiſſ. parte* 1. *fol.* 547. quam ita intellexit & ſecuta eſt Rota coram Gregorio XV in ſæpiùs citata dec. 507 *n.* 5.

22 Sed hic incidit quæſtio. Numquid ſucceſſor in beneficio teneatur ad ſolutionem antiquarum penſionum pro terminis ſuo tempore decurrendis, licèt non remaneat congrua ſibi debita ex præſcripto Sacri Concil. Trid. *c.* 13. §. *Ad hæc ſeſſ.* 24.

23 Pro ſolutione obſervandum eſt quòd ad præſentem quæſtionem attinet. Papam quatuor modis reſervare penſiones ſuper fructibus menſæ Epiſcopalis vel Parochialis. Primò ſcilicet cum clauſula, *dummodò remaneant mille pro Epiſcopo vel centum pro Rectore*; & hoc primo caſu planum eſt Epiſcopum vel Rectorem non teneri ad penſiones pro terminis decurrendis, niſi priùs detractâ congruâ; quia penſio 24 hoc caſu eſt conditionalis propter clauſulam *dummodò.* Rota *dec.* 1162. *n.* 2. *part.* 3. *diverſor.* & ſæpiùs reſolutum fuit in pluribus cauſis, teſte Card. Seraph. *dec.* 1122. *n.* 2. & clara eſt intentio Papæ, ut ita demùm penſio debeatur ſi remaneant mille pro Epiſcopo vel centum pro Rectore, ad præſcriptum Concil. Trident. *in d. c.* 13. ut dixit Rota *dec.* 679. in fine v. *quia clara eſt intentio Papæ*, *part.* 4. *diverſ.* Ideòque ſi Epiſcopus vel Rector agat petitorio judicio contra penſionarium, negans ſe 25 penſionem debere; aut dicens penſionem eſſe nullam, tenetur penſionarius aſſumere onus probandi quod titulari remaneat congrua, quia ipſius penſionarii intentio fundatur in diſpoſitione conditionali: quæ niſi juſtificetur, illum non relevat in lege *ſi quis pro conditione*, 3. *ſi quis emiſſ. cauſ. teſtam. cum concord.* & ita fuit reſolutum in cauſa Salamantina penſionis 26. Maii 1593. coram Gipſio apud Garz. *de benef. parte primâ*, *cap.* 5. *num.* 26 424. verſ. *tertius caſus & in præal. dec.* 679. *parte* 4. *diverſ.* Quin imò hoc vendicat ſibi locum, etiamſi titularis reſervationi penſionis conſenſerit, quia conſenſus hujuſmodi intelligitur præſtitus ſub eademmet conditione, ſub qua penſio reſervata exiſtit, ut in dicta Salamantina penſionis, verſ. *Nonobſtat quòd titularis conſenſerit*; & hoc caſu non ſufficit ſemiplena probatio, ſed debet eſſe plena, 27 ut per Mohed. *dec.* 148. & Seraph. *d. dec.* 1222. *n.* 2. ubi allegantur aliæ deciſiones concordantes. Cæterum iſto caſu, id eſt cùm penſio reſervatur cum prædicta clauſula 28 *dummodò &c.* ſi ſit exceſſiva, agi poteſt de ſola reductione; non autem de nullitate penſionis in totum, quia non deficit intentio Papæ eam reſervantis in majori ſumma cui minor ineſt; nam ſi voluit reſervare penſionem in majori quantitate, fortiùs in minori, lege primâ, §. *ſi ſtipulanti*, *ff. de verb. oblig. cum ſimil.* Creſcent. *dec.* 17. *n.* 4. *de reſcr.* Puteus *dec.* 34. *n.* 2. *lib.* 1. Mantica *dec.* 153. *n.* 2. *&* 4. nec Papa appoſuit conditionem illam *dummodò &c.* ad effectum ut ea non juſtificata penſio in totum reddatur nulla; ſed ſolùm ut ad minorem ſummam reduci poſſit, ut fuit ponderatum in præallegata Salamantina penſionis, verbo Nam Papa *non appoſuit.* Verùm hoc intel- 29 ligas in eo tantùm caſu in quo penſio fuit quidem reſervata conditionaliter cum prædicta clauſula *dummodò remaneant tot pro titulari*; *ſed ſine expreſſione certi valoris*; tunc enim, ut prædixi, penſio exceſſiva non eſt nulla in totum; ſed reducibilis; & ita procedunt deciſiones præallegatæ; ſecùs verò ſi penſio reſervata fuerit ſimul cum prædicta clauſula *dummodò* & cum expreſſione certi valoris per aſcenſum, quia tunc ſi penſio reperiatur exceſſiva, non poteſt reduci; ſed propter ſubreptionem debet declarari nulla in totum, ut fuit deciſum in Peruſina Parochialis ſeu penſionis, primo Julii 1641. coram Dunozetto Decano.

Secundò modo Papa reſervat penſiones ſuper fructibus 30 menſæ Epiſcopalis vel Parochialis cum clauſula primæ oppoſita, videlicet etiamſi non remaneant mille pro Epiſcopo vel centum pro Rectore, quod tamen fit admodùm raró. Et hoc caſu reſolutum eſt Epiſcopum vel Rectorem teneri ad ſolutionem penſionis cum integritate: etiamſi non remaneant mille vel centum pro ſua congrua. Ratio eſt evidens, quia de poteſtate Papæ ambigi non poteſt, *c. Propoſuit de conceſſ. præb. c.* 2. *de præb. lib.* 7. & de voluntate conſtat, quia id verbis expreſſit lege *Labeo*, §. *Id Tubero*, *ff. de ſuppell. legat.* Gemin. *conſ.* 61. *ſuper præmiſſo dubio in princ.* Bald. *conſ.* 305. *Verba Principis in princ.* verſ. *Aut eſt dubium lib.* 1. & cenſetur Tridentinum Concilium derogaſſe; cùm ſtatuerit contrarium ejus quod Concilium diſponit *in d. c.* 13. §. *Ad hæc*, *ſeſſ.* 24. ut dixi *in c. ex parte*, *n.* 26 *de privil.* & extat motus proprius Pii V. quem retuli *in c. Nulla*, *n.* 86. *de conceſſ. præb.*

Tertio modo Papa reſervat penſiones cum prædicta clau- 31 ſula, *etiamſi non remaneant mille*, *&c.* non quidem expreſſa; ſed tacitè ſub intellecta puta quia in cedula Conſiſtoriali fuit expreſſus valor fructuum menſæ Epiſcopalis per aſcenſum in ducatis v. g. mille; & nihilominùs penſio fuit reſervata in ducatis quingentis. Et hoc tertio caſu pariter Epiſcopus tenetur ad ſolutionem integræ penſionis, licet non remaneant mille pro ſua congrua; nec poteſt petere reductionem, quia Papa etiam iſto caſu cenſetur voluiſſe derogare decreto Concil. Trident. in *d. c.* 13. Quia cùm ſciverit valorem fructuum, juxta quem non remanent mille pro Epiſcopo, talis ſciencia habet vim clauſulæ, *non obſtante*, Felin in *cap. Nonnulli*, *num.* 13. *verſ. Fallit quarto de reſcript.* & in propriis terminis reſolvit Rota *in cauſa ſancti Angeli Penſionis* 16. *Decembris* 1594. coram Cardin. Pamph. *& in Ferreten. Penſionis* 23. *Januarii* 1620. coram Ortembergo, quæ referuntur *Campanien. Penſionis* 22. *Januarii* 1509. coram Juſto, impreſſa apud March. *de commiſſ. part.* 1. *fol.* 547.

Quarto demùm modo Papa reſervat penſionem purè & 32 ſine prædicta clauſula nec expreſſa, nec tacitè ſubintellecta puta quia fructus menſæ Epiſcopalis per aſcenſum expreſſi fuerunt in ducatis mille & quingentis & penſio reſervata fuit ſolum in ducatis quingentis & in hoc ultimo caſu ſi facta fructuum liquidatione appareat penſionem eſſe exceſſivam & non remanere Epiſcopo ducatos mille pro ſua congrua & Papam fuiſſe deceptum in expreſſione valoris narrati in cedula Conſiſtoriali; tunc penſio erit reducenda, ita ut Epiſcopo remaneant mille pro ſua ſuſtentatione, ut fuit deciſum in d. Campanien. penſionis, hoc enim caſu Papa non cenſetur voluiſſe derogare, quin potiùs ſe conformare decreto Concilii Trident. & ad excludendam ſcientiam Papæ de vero valore, ſecundum Rotam ubi ſupra ſatis eſt in informatione valoris pro propoſitione Eccleſiæ in Conſiſtorio teſtes depoſuerint fructus Eccleſiæ aſcendere ad d. ducatos mille, & quingentos; quia hæc probatio licet non fuiſſet ſufficiens ad probandum verum valorem, informavit ſaltem animum Papæ quod reſervata penſione quingentorum ducatorum, nihilominùs remanebant mille pro ſuſtentatione Epiſcopi. Undè non poteſt concludi, Papam voluiſſe derogare Concilio, ſed potius præſumendum eſt ſe voluiſſe cum Concil. conformare, ut ibi per Rotam. Sed ante factam liquidationem fructuum Epiſcopus non poteſt detrectare ſolutionem penſionis hoc prætextu quòd non remaneant mille pro ſua congrua, ut colligitur ex eadem deciſione.

dum dicit hoc eſſe tutius. Sed Hoſt. hic n. 4. dicit ſententiam excommunicationis latam contra eum, cujus nota erat paupertas, non ligare, & in hoc caſu ideò ſententiam tenuiſſe, quia iſte clericus non ceſſerat bonis, nec evidenter nota erat paupertas; nec judici conſtabat de veritate; & ſic quamvis ſententia ſit lata malè quoad veritatem, non tamen quoad opinionem, & ideò eſt tenenda. Ant. de Butr. hic n. 12. concordando opiniones diſtinguit ſic. Aut inopia eſt notoria, & ſententia eſt nulla veluti lata contra notorium, ſecundum ea quæ idem Butr. dixit in cap. *Excommunicato, de reſcript.* Facit. cap. *Per tuas, de ſent. excomm.* & c. *Inter cæteras, de re judic.* & quod notat Paul. de Eleazar in Clem. *Paſtoralis, eod. tit.* Aut inopia non eſt notoria & procedit opinio gloſ. arg. c. 1. 11. quæſt. 3. ubi dicitur ſententiam Paſtoris, ſive juſtam ſive injuſtam timendam eſſe. Eamdem concordiam ante ipſum poſuit Collectar. hic n. 10. dicens eum, qui ceſſit bonis, vel notoriè non eſt par ſolvendo, non ligari excommunicatione, quia impoſſibile præceptum judicis non obligat, & ita intelligit gloſ. Bernar. hic Sed Cardin. n. 5. *in prima oppoſitione* tenet opinionem gloſſæ, videlicet etiamſi certum ſit debitorem non eſſe ſolvendo, excommunicationem eſſe validam, licet ſit injuſta. Facit quod notatur in c. 2. *in fine* gloſ. *in teſtib. cogend.* Similiter Jo. de Imol. hic n. 17. recitatis opinionibus Cardinalis & Butrii, tandem reſidet cum gloſ. quia aliquem eſſe inopem, & ſic non ſolvendo, cum videatur eſſe negativa, non benè poteſt in notorium tranſire, nam poſſibile eſt ut habeat pecunias occultatas, quod etiam dicit Ludovicus Romanus conſ. 163. *Conſtitutio enim quinta, verſ. Quin imò.* Facit ſecundum Imol. quod legitur & notatur per Legiſtas in Authen. *Qui ſemel,*
12 C. *Quomodo & quando judic.* Subdit tamen quòd ſi error eſſet expreſſus in ſententia, ut quia judex dixiſſet, Excommunico talem Clericum, licet bonis ceſſerit vel non ſit ſolvendo, ſententia eſſet nulla per id quod habetur in d. c. *Per tuas, de ſent. excomm.* De quo articulo vide latiſſimè per Felin. in c. *Inter cæteras, n. 5. de re judic.* ubi ponit concluſionem, quòd ſententia lata ex cauſa notoriè falſa eſt nulla. Et reſpondet objectis & ampliat dupliciter, videlicet in notorio tranſeuntis, & in ſententia excommunicationis. Et n. 6. ponit quatuor declarationes, quas per te videas. Demum Abbas hic n. 9. relata diſtinctione Antonii de Butrio dicit in aliis ſententiis, quàm excommunicationis poſſe admitti, ut notoria injuſtitia reddat ſententiam nullam, ut eſt notabile dictum Innocentii in c. *Fraternitatis, n. 5. poſt Princ. verſ. Et idem eſt etiamſi notoriè, de frig. & malefic.* & facit text. in d. c. *Inter cæteras, de re judic.* & tenent plurimi, quos ibi cumulat, & ſequitur Felin. num. 11. ubi latè firmat notoriam injuſtitiam ſententiæ, etiam in ea non expreſſam reddere eam invalidam, & n. 11. ampliat, etiamſi notorietas poſt ſententiam ſuperveniat. Sed in ſententia excommunicationis, ut Abbas dicit, Archid. in c. *Venerabilibus, n. 6. circa finem, de ſent. excomm. lib. 6.* ſentire videtur excommunicationem ſemper tenere, quando error non fuit expreſſus in ſententia, vel quando ſententia fuit lata poſt appellationem, per id quod legitur, & notatur in c. *Romana, §. In Univerſitatem, de ſent. excomm. lib. 6.* ubi gloſ. *in verb. Penitus,* dicit tutius eſſe tenere, ut ſententia excommunicationis liget, quamvis ſit injuſta. Sed nihilominùs Abbas concludit opinionem contra gloſ. de rigore, & ſubtilitate juris eſſe veriorem: nam ubi eſt notorietas, eſt præſumptio contra ſententiam: undè non apparet ratio quare Eccleſia velit aliquem injuſtè ligare, cùm apud Deum ligatus non ſit, ut in c. 1. *de re jud. lib. 6.* Hoc ipſum notat idem Abb. in c. *Per tuas, n. 11. verſ. Aut continet errorem juris, de ſent. excomm.* Butr. in c. *Cum M. Ferrarienſis, num. 59. in fin. verſ. Nota hoc dictum, de Conſtitut.* Cardin. poſt Paulum de Eleazar. in Clem. *Paſtoralis, n. 6. in 7. notab. de re judic.* quos refert, & ſequitur Felin. in d. c. *Inter cæteras, num. 5. poſt princ. verſ. Et licet text. eod. tit.* Ego hanc ſententiam puto veriſſimam, & fortificando rationem Abbatis pondero text. in c. *A nobis, il 2. de ſent. excomm.* Nam ibi dicitur interdum contingere, ut qui ligatus eſt apud Deum, apud Eccleſiam ſit ſolutus; & è converſo, qui liber eſt apud Deum, Eccleſiaſtica ſit ſententia innodatus. Et aſſignatur ratio hujus differentiæ quia judicium Dei veritati, quæ non fallit, nec fallitur, ſemper innititur: Judicium autem Eccleſiæ nonnumquam opinionem ſequitur, quam & fallere ſæpè contigit & falli. In tantùm igitur ſententia excommunicationis injuſta non ligat quoad Deum, ſed ligat quoad Eccleſiam, quia judicium Dei non fallitur, cùm veritati innititur; ſed benè fallitur judicium Eccleſiæ, quod opinionem ſequitur. Ergò ſi judicium Eccleſiæ non fallitur, ſententia injuſta etiam quoad Eccleſiam non ligabit; ſed ſtante notorio & evidentia injuſtitiæ, Eccleſia non fallitur, quia tunc innititur veritati. c. *Veritate manifeſta, & diſt. c. Evidentia, infra de accuſat.* Ergò ſententia notoriè injuſta non ligat, etiam quoad Eccleſiam, hoc enim caſu non eſt differentia inter judicium Dei & Eccleſiæ, quia utrumque innititur veritati, ac proindè ſententia excommunicationis in utroque foro eſt nulla, ſi ſit evidenter injuſta.

Ultimò nota ex text. decem requiſita, quæ ſimul debent concurrere ad hoc ut debitor gaudeat beneficio hujus c. 13
Primò enim requiritur, ut ſit clericus, prout erat iſte
Odoardus, ut patet ibi, *Odoardus clericus,* nam debitor 14
laicus non fruitur hoc privilegio & niſi ceſſerit bonis, poteſt pro debito civili in ſolidum conveniri & in carcerem detrudi, l. 1. C. *qui bon. cred. poſſ.* & tormentis ſubjici, c. *Gravis, ſupra de depoſ.* & qui non habet in ære, luat in corpore: l. *fin. ff. de in jus voc.* Anchar. hic num. 7. *in prima, & ſecunda oppoſ.* Imò cedere debet omnibus bonis uſque ad ultimum quadrantem, ut hic per Collect. n. 6. & per Cin. in l. 1. n. 4. C. *qui bon. eod. poſſ.* & ſecundum aliquos in actu
ceſſionis ſpoliari poteſt etiam interula, ideſt veſte intima, & 16
corpori proxima. Sed alii humaniùs dicunt non auferri pannos de dorſo, quia nec auferuntur damnatis ad ultimum ſupplicium, l. *Divus, ff. de bon. damnat.* & tenent Cin. in l. *fin. C. qui bon. ceder. poſſ.* in 4. q. Bart. in l. *Qui cedit, n. 5. ff. de ceſſion. bonorum,* & firmant hic Collect. *dicto num.* 6. Butr. nu. 9. Anchar. num. 4. *poſt princ. verſ. Si vero ceſſionis beneficio,* Joan. de Anan. num. 2. & Abb. n. 8. dicens ita communiter teneri. Si quid verò acquiſiverit poſt ceſſionem, non convenitur, niſi in quantùm facere poteſt,
& ſic deducto ne egeat, ut l. *Is qui, la ſeconda, ff. de ceſſ.* 17
bonorum, Butr. hic d. num. 9. & Anchar. n. 7. in 2. oppoſ.
Speciale enim eſt in milite, marito, donatore, patrono, & 18
quibuſdam aliis, ut de jure civili ſine ulla bonorum ceſſione conveniantur quatenus facere poſſunt, ut patet in l. *Miles, in princ. & in l. Sunt qui, cum ſeq. ff. de re judicat.* Ergò contrarium eſt generale in aliis laïcis, cap. *Præſenti, §. Loca* cum gloſ. *in ver. Specialiter de præben. lib. 6.* Et quia clerici ſunt milites cæleſtis militiæ, cap. *Chriſtianis 11. quæſt. 1.* Clem. *Gravi* juncta gloſſ. *in verb. Militia, de ce-*
lebrat. Miſſarum, ideò multò magis gaudent privilegio hujus 19
cap. ut arguit gloſ. in d. l. *Miles, in ver. Facere, ff. de re judicata,* dicens milites cæleſtis militiæ multò magis gaudere privilegio illius textûs, ut non cogantur niſi in quantùm facere poſſunt, deducto ne egeant, arg. l. *Sacroſanctæ, C. de Epiſc. & Cler.* cùm per eos ſummi Numinis veniam ſperemus, ut epiſtola *inter claras, C. de Sum. Trin. & fid. Cathol.* & eam gloſſa commendat Bart. in d. l. *Miles, n. 3.* & ſignat milites armatæ militiæ legalis & militiæ cæleſtis habere beneficium ne conveniantur niſi in quantùm facere poſſunt, & ſequitur ibidem Ripa num. 7. dicens opinionem gloſ. & Bart. communiter teneri à Legiſtis, & à Panorm. & Canoniſtis communiter in hoc cap. Quo argumento à milite
armatæ militiæ utitur etiam Anchar. hic in 2. notab. Abb. n. 20
8. *verſ. Sed in clerico,* Roman. conſ. 369. *circa primum, n.* 3. Et ex hoc notabiliter infero, ut hoc beneficium competat non tantùm Clericis in ſacris Ordinibus conſtitutis, ſed etiam in minoribus, quin imò & prima tonſura initiatis, nam & ipſi dicuntur milites cæleſtis militiæ, ut ſunt jura clara in d. cap. *Chriſtianis, in cap. Degradatio, de pœnis, lib. 6. & in cap. Nullus Epiſcoporum 3. diſt.* veniunt appellatione clericorum gloſſ. in Clem. 2. *in ver. Clericus de vita, & honeſt. cler.* & gaudent omnibus privilegiis clericalibus, ut in Pontificali Romano *in tit. de Cler. facien.* ibi, *hodiè de foro Eccleſiæ factus es, & privilegia clericalia ſortitus es,* Covar. *in pract. quæſt. cap. 31. ſub. num. 9.* & plenè probavimus in cap. *Cum contingat; num. 112. & num. 128. & 129. ſupra de ætat. & qualitat.* Undè gaudere debent etiam hoc beneficio, ut non conveniantur niſi in quantùm facere poſſunt, quod tenent expreſsè Nevizanus conſil. 59. num. 3. Rol. à Vallè conſ. 16. num. 11. lib. 4. & alii, quos noviſſimè cumulat Carol. de Graſſ. *in tract. de effect. cleric effect. 7. in 1. ampliat. num. 4.* & fatetur eſſe communem opinionem, Covar. *var. reſol. lib. 2. cap. 1. n. 9.* & quamvis ipſe videatur ſentire hoc beneficium non competere niſi clericis in ſacris ordinibus, vel beneficiatis & Eccleſiæ
inſervientibus, non autem aliis clericis minorum ordinum, 21
quod etiam cenſuit Ripa in dicta l. *Miles, num. 7. in fin. verſ. Quid tenendum, ff. de re judicat.* & Farinac. *in praxi crim. qu. 77. num. 69.* Item quamvis Carolus de Graſſis *ubi ſupra,* opinetur diſpoſitionem hujus cap. procedere etiam in clericis minorum ordinum, & primæ tonſuræ dummodò obſervent diſpoſita per Concilium Tridentinum *ſeſſ. 23. cap. 6.* videlicet ut incedant in habitu & tonſura; & alicui Eccleſiæ de mandato Epiſcopi inſerviant, vel ſint beneficiati, tamen hoc non credo verum, quia nimis reſtringit generalitatem hujus text. Non enim apparet iſtum Odoardum fuiſſe in ſacris ordinibus conſtitutum, & textus ſimpliciter eum appellat Clericum, cujus appellatione venit etiam prima tonſura initiatus, ut oſtenſum eſt ſupra; nec apparet eum fuiſſe beneficiatum, ut hic per Abbatem in fin. imò potius conſtat de oppoſito, ſecundum Cardin. num. 6. *in fin. verſ. ſecundo,* quia ſi fuiſſet beneficiatus, potuiſſet ſolvere de red-

ditibus beneficii, ut cap. *Pervenit, ſupra de fidejuſſor.* Nec applicatur Conſilium d. cap. 6. quia non ademit clericis non habentibus requiſita ibi præſcripta, niſi privilegium fori;
22 cætera verò privilegia, ut canonis, exemptionis à vectigalibus, & conſimilia remanſerunt in diſpoſitione juris communis, ut multoties declaravit Sacra Congregatio ejuſdem Concilii interpres, Privilegium autem hujus cap. omninò diver-
23 ſum à privilegio fori; quod ex eo convincitur manifeſtè, quia clericus conjugatus gaudet privilegio fori & canonis, ut in cap. *unic. de Cleric. conjugat. lib. 6. & in dicto cap. 6. in fine ſeſſ. 23.* & tamen non gaudet privilegio hujus cap. ut in puncto tradit Anchar. in d. cap. *unic. num. 4. ad fin. verſ. Sed numquid habebit.* Nata conſ. 319. *Regulariter, num. 5. & 6. & conſ. 356. Non eſt opus, num. 1.* ergò clerici etiam primæ tonſuræ non habentes requiſita dicti cap. 6. retinent beneficium hujus cap. cùm eis ademptum non fuerit: nam quod non mutatur, &c. l. *Sancimus, C. de teſtam.* l. *Præcipimus, in fin. C. de appell.* gloſ. *in cap. Conſtitutionem, in ver. Prorogamus de regular. lib. 6.* Pro concordia tamen poſſet ſic diſtingui. Nam aut clericus minorum Ordinum abjecto clericali habitu gerit ſe publicè pro laïco, juxta text. in cap. *Si judex laïcus, de ſentent. excomm. lib. 6.* quod poteſt facere, ut in cap. 1. & 3. *de Apoſtat. cap. 1. & cap. Cum olim, & cap. final. de cleric. conjugat.* & tunc non gaudet
24 beneficio hujus cap. Quia etſi characterem indelebilem non amiſerit, tamen in omnibus reputatur, ut laïcus; & omni privilegio clericali nudatus remanet, ut in præallegatis juribus. Aut non gerit ſe publicè pro laïco, ſed adhuc retinet veſtigia clericatûs, & clericalem habitum geſtat. Et hoc caſu gaudet hoc beneficio, licet Eccleſiæ non inſerviat, nec beneficium Eccleſiaſticum habeat, quia per hoc non perdit niſi privilegium fori, ut dictum eſt, & eſt ſimile: Nam clericus non habens requiſita Concilii non gaudet privilegio fori, & poteſt à judice laïco perſonaliter diſtringi, ac puniri, &
25 tamen non prohibetur Epiſcopus in eum animadvertere, & eſt locus præventioni, dummodò talis adhuc remaneat clericus, id eſt dummodò pro clerico publicè ſe gerat; ſecùs verò ſi dimiſſo habitu clericali, gerat ſe publicè pro laïco quia tunc Epiſcopus non alia juriſdictione in eum uti poteſt, niſi qua utitur in merè laïcos, ſcilicet in cauſis Eccleſiaſticis, & mixti fori, ut ex ſententia Sac. Congregationis Concil. dixi in cap. *Si quis, num. 7. ſupra de foro compet.* Idem ergò dicendum in terminis hujus Decretalis.

Secundò requiritur ut debitor non ſit ſolvendo, ut patet
26 in text. ibi, *propter rerum inopiam ſolvere non valentem,* necnon ibi, *non poſſit ſolvere;* nam tali non poteſt dici: Redde quod accepiſti, cap. *Si res, 22. qu. 5. cap. Cum tu, de uſur.* quia inanis eſt actio, quam inopia debitoris excludit, l. *Nam is, ff. de dol. cap. Olim. il 2. ſupra de reſtitut. ſpoliator.* & periculo ejus, qui nihil habet, nihil eſſe poteſt,
27 l. *Itaque fullo, ff. de for. cap. Daibertum 1. qu 7.* Itaque paupertas actionem reddit inanem, liberat à periculo, ſecu-
28 ritatem à latronibus præſtat. Undè Juvenalis quarto.

Cantabit vacuus coram latrone viator.

Goffred. hic, Hoſt. num. 4. Joan Andr. n. 7. *verſ. In gloſ. 3.* & ſic paupertas quandoque prodeſt, ſed à tali prodeſſe liberet nos Deus, ut dicit gloſ. *marginal. in §. Valde enim, in ver. Egentis, Inſtitut. Quibus ex cauſ. manumit. non licet,* poſt Cin. *in l. Si quis ad declinandam, in fin. C. de Epiſc. & Cler.* Adverte tamen, quia hic text. non loquitur de Clerico, qui nihil penitùs habet in bonis, ſed de
29 eo, qui in totum, vel pro parte non poteſt ſolvere, ut dicitur in littera. Undè hoc caſu admittitur non idonei debitoris particularis ſolutio & partem illam, quam poteſt ſolvere, coguntur creditores recipere, ut hic per Anchar. *in quinto notab.* & Imol. num. 11. licet regulariter, cùm delictum eſſet liquidum, non admittatur particularis ſolutio, creditore invito, ut legitur; & notatur in l. *Quidam exiſtimaverunt* & ibi gloſſ. *penult. ff. Si certum petatur, & in l. Tutor §. Lu-*
30 *cius, ff. de uſur.* Verumtamen ſi creditor eſſet pauperior clerico debitore, hoc caſu ipſe clericus non poſſet ſe tueri beneficio hujus cap. Quia privilegiatus non utitur privilegio contra privilegiatum l. *Verum, §. fin. ff. de minor* & tradunt Andr. Barbat. hic n. 2. & Nevizan. conſ. 59.

Tertiò requiritur, ut de hujuſmodi paupertate conſtet,
31 ut patet in littera ibi, *Quatenus ſi conſtiterit, quòd prædictus Odoardus in totum, vel pro parte non poſſit ſolvere,* Rota deciſ. 998. part. 3. diverſ. ubi propterea deciſum fuit quemdam Abbatem, qui habebat beneficium valoris quinquaginta ſcutorum, non eſſe admittendum ad beneficium hujus cap. Odoardus, non eſſe pauperem, & ideò Rota aſſignavit Abbati ſcuta triginta pro victu & ſcuta vi-
32 ginti aſſignavit creditoribus. Confert Seraph. deciſ. 173. n. 7. Conſtabit autem de paupertate per famam, nuditatem & inediam notoriam; quia ſcilicet oſtiatim mendicat verè, & ſine fraude: alias enim puniretur ut l. *unica, cod. de Mendicantibus valid. lib. 11.* præſumitur tamen inops ex quo mendicat niſi creditores probent contrarium, id eſt quòd occultos loculos habet; & ſecundum hoc intelligitur, l. *Si*
creditores, ff. de privileg. credit. l. Si verò, §. Qui pro rei 33
qualitate, ff. qui ſatis dare cogantur & l. Ex perſona Cod. 34
de probat. & cap. 1. Supra de depoſ. Vel probatur paupertas eo ipſo quòd bonis ceſſit, nec corpus debet poſteà detineri ut l. 1. *cod. Qui bon. cedere poſſ. & cap. 2. de pignor.* & ita hic firmat Hoſtienſ. num. 4. *verſ. Sed qualiter conſtabit de hoc* Joan. Andr. num. 3. *in ver. Conſtiterit.* Henrich. Boich. n. 16. Butr. n. 5. Card. n. 7. Imol. n. 19. & 20. & Anchar. in 4. not. qui tamen remittit ad Authen. *Præterea, cod. Undè vir. & uxor. & l. Si conſtante, ff. ſol. Matrim. & c. final. ſuprà de præſumpt.*

Quartò requiritur ſecundum aliquos, ut Clericus debitor
ad hanc paupertatem vel inopiam redactus ſit, non ex pro 35
pria culpa, nam ſi in ludis prohibitis vel luxurioſè vivendo ſubſtantiam ſuam diſſipaverit, non gaudebit beneficio hujus cap. reſpondebit Ferret. conſequ. 144 *Quæritur in effectu*
utrum Clericus n. 3. allegat Bald. in l. 1. col. fin. n. 14. 36
verſ. Sed renunciatio tacita, cod. qui bonis cedere poſſ. ubi tenet Clericum cenſeri tacitè renunciare beneficio hujus cap. Primò ſi pertinaciter neget debitum. Secundò, ſi dolo vel fraude factus eſt inops; quod præſumitur ſi alienavit omnia
ſua bona vel majorem partem, ut l. *Omnes, §. Lucius, ff.* 37
Quæ in fraudem cap. editorum. Sive ſimul & ſemel, ſive interpellatis vicibus, l. *Nomen, §. Filio, ff. de legat. 3.* Tertiò, ſi prioribus creditoribus præpoſuit poſteriores ad l.
fin. §. Et ſi præfatum, C. de jur. d. liber. & l. Legis Juliæ 38
C. Qui bon. ced. poſſ. Quartò, ſi bona ſua conſumpſit in 39
ludo perditionis, ut l. *Si quis cùm juret, ff. de Uſucap.*
pro empt. Quintò, ſi ea diſſipavit cum meretricibus quæ 40
devorant animas perditorum ut l. 1. *C. de Natural. liber.* & ſequuntur ex recentioribus Marc. Ant. Genuen. *in prax. Archiepiſc. Curiæ Neapol. cap. 3. n. 8.* Carol. de Graſſ. *de effectu Clericor. effect. 7. num. 51.* & moderni Collect. hic num. 21. Sed contrarium tenet Collectarius hic in princ.
ubi quærit. Quid ſi Clericus culpa ſua in paupertatem in- 41
ciderit? Et reſpondet nihilominùs gaudere hoc beneficio, allegat Joan. Andr. *in cap. Imputari, de reg. jur. lib. 6.* & eſt ex mente Hoſt. hic numer. 3. ubi exponens ver. *Debitis* dicit forſan, occaſione Azardi contractus vel meretricii, in quo caſu adoleſcens non obligaretur ut l. *Si verò non re-*
munerandi, §. Si adoleſcens, ff. mandat. & propterea, ut 42
dicunt idem Hoſt. hic in princ. & Joan Andr. nu. 1. huic Clerico Odoardo magis conveniebat nomen Azardus, quia hic ludus & ludus etiam aleæ multos depauperare conſuevit ut in littera Græca alearum ludus. Et nomina debent eſſe conſequentia rebus ut §. *Eſt aliud inſtit. de donat.* & not. *in cap. Cùm ſecundum Apoſtolum in gloſſ. in ver. Nominis*
ſupra de præben. & ita ſentiunt Clericum gaudere hoc be- 43
neficio, licet bona ſua dilapidaverit in meretricibus & ludis prohibitis. Et eſt ſimile in Clerico, qui ex propria culpa in morbum incidit, cui non ideò ſubtrahuntur emolumenta
inſervientibus debita, ut dixi *in cap. Ut Abbates num. 36.* 44
de ætat. & qualit. & in cap. Licet num. 147. de præbend. Verumtamen ſi Clericus debitor eſſet in dolo, hoc beneficio non gauderet, Caputaque deciſ. 278. part. cap. ubi quòd doloſus non eſt admittendus ad beneficium ceſſionis bonorum vel ad beneficium c. *Odoard.* vel c. *Pervenit de fidejuſ.* Rota dec. 841. par. 3. div. Put. dec. 251. & dec. 344. l. 1. Moh. deciſ. 1. n. 1. *de ſolut.* Butr. hic n. 9. & Imol. n. 18. & de ſpoliatore qui fraudem adhibuit eſt deciſio Rotæ in Antiquis *de reſtit. ſpoliat. deciſ. 22. aliàs 83.* Et idem ſi bona ſua
dilapidaſſet in fraudem creditorum Din. *in §. Item ſi quis* 45
in fraudem inſtit. de action. Bald. in l. 1. *C. Qui bon. ced.*
poſſ. n. 4. & n. 14. verſ. Renunciatio tacita Ferret. d. conſ. 46
144. num. 4.

Quintò requiritur ut Clericus debitor conveniatur civi- 47
liter, prout conventus fuit iſte Clericus Odoardus ut patet in littera ibi, *Super quibuſdam debitis conveniſſent.* Undè ut dicebat notabiliter Innoc. l. c. *in princ.* ſive inops conveniatur ex contractu, ſive ex maleficio ad intereſſe præſtandum ſatis eſt ut cedat bonis, ut hic patet ſecundum unum
intellectum, Si verò agatur non tantùm ad intereſſe, ſed ad 48
pœnam ſive pœnitentiam imponendam, ut patet in furto, cap. *Tuæ infrà de pœn.* tunc ſi placet actori pœna ſive pœnitentia in pœnam corporalem poterit commutari, arg. cap. *Fraternitas 12. q. 2.* ſicut & quandò Judex ex officio procedit ad pœnitentiam imponendam ut patet in cap. 2. *verſ.*
Et ſi nec ad hoc infra de maledic. Pro puto autem intereſſe 49
Clericus pœnæ corporali non ſubjicitur, ſed reſervatur in tempus proſperioris fortunæ, ut hic patet; ubi verò conveniatur quis actione injuriarum, quæ ad vindictam tantùm proponitur vel etiam aliàs criminaliter conveniatur de crimine pro quo eſt pœna pecuniaria imponenda, tunc poteſt fieri commutatio pœnæ pecuniariæ in corporalem, etiam invito actore, ut l. 1. *ff. de Pœnis, cap. Ut fumæ infra de ſentent.*

DE SOLUTIONIBUS.

Gregorius IX. Decano & J. Canonico Tullen.

CAPUT XI.

ODoardus Clericus propoſuit, quòd cùm P. Clericus, & D. laïcus, & quidam alii ipſum coram officiali Archidiaconi Rhemen. ſuper quibuſdam debitis conveniſſent, idem in eum recognoſcentem hujuſmodi debita, ſed propter rerum inopiam ſolvere non valentem, excommunicationis ſententiam promulgavit: & infrà. Mandamus, quatenus ſi conſtiterit, quòd prædictus O. in totum, vel pro parte, non poſſit ſolvere debita ſupradicta, ſententiam ipſam ſine difficultate qualibet relaxetis, recepta priùs ab eo idonea cautione, ut ſi ad pinguiorem fortunam devenerit, debita prædicta perſolvat.

SUMMARIUM.

1 *DEbitor qui non eſt ſolvendo par excommunicatur, quia non ſolvit, abſolvitur cum cautione de ſolvendo, ſi ad pinguiorem fortunam devenerit.*
2 *Clericus qui non eſt ſolvendo, non debet excommunicari, nec aliter moleſtari, præſtabit tamen cautionem ſaltem juratoriam de ſolvendo, cùm pervenerit ad pinguiorem fortunam.*
3 *Clericus pro debito civili excommunicari poteſt, ſi contumaciter reſiſtat præcepto judicis de ſatisfaciendo, ſed non debet carceribus mancipari.*
4 *Sed ex Concilio Tridentino excommunicari non debet niſi in ſubſidium.*
5 *Ab excommunicatione injuſta non fit abſolutio ſed relaxatio.*
6 *Contrarium.*
Declaratur ſi injuſtitia ſit notoria, num. 9. 10. & 11.
7 *Relaxare & abſolvere an & in quo differant & n. 9.*
8 *Abſolutio ab excommunicatione injuſta datur ſine juramento & cautione de parendo mandatis Eccleſiæ & ſolutionis expenſarum.*
9 *Abſolutio competit in dubio, relaxatio quandò de injuſtitia evidenter conſtat & num. 11.*
11 *Excommunicatio notoriè injuſta, ut quia ſit lata contra debitorem, qui notoriè non eſt par ſolvendo, an ſit ipſo jure nulla & n. ſeqq.*
12 *Error expreſſus in ſententia an eam reddat nullam ipſo jure.*
13 *Debitor ad hoc ut gaudeat beneficio hujus* cap. Odoardus, *quæ requiſita debeant concurrere & num. ſeqq. uſque ad num. 70.*
14 *Debitor laicus, niſi cedat bonis, pro debito civili in ſolidum conveniri & in carcerem detrudi poteſt.*
15 *Ceſſio bonorum fieri debet uſque ad ultimum quadrantem.*
Non tamen auferuntur panni de dorſo, num. 16.
16 *Damnatis ad ultimum ſupplicium veſtes non auferuntur.*
17 *Debitor laicus ſi quid acquirat poſt ceſſionem bonorum, non convenitur niſi in quantùm facere poteſt.*
18 *Miles, maritus, donator & alii privilegiati de jure civili ſine ulla bonorum ceſſione conveniuntur quatenus facere poſſunt.*
19 *Milites arma, legalis & cœleſtis militiæ æquiparantur quoad beneficium, ut non conveniantur niſi in quantùm facere poſſunt, habita ratione ne egeant.*
20 *Clerici etiam primæ tonſuræ gaudent beneficio hujus cap.*
21 *Quamvis non ſint beneficiati, nec habitum & tonſuram deferant, nec alicui Eccleſiæ inſerviant.*
22 *Tridentinum Concilium* cap. 6. ſeſſ. 23. *non ademit clericis non habentibus requiſita niſi privilegium fori. Privilegium verò hujus cap. & reliqua remanſerunt in diſpoſitione juris communis.*
23 *Clericus conjugatus gaudet privilegio fori & Canonis, ſed non privilegio hujus cap.*
24 *Clericus qui abjecto habitu clericali geſſit ſe publicè pro laïco non gaudet beneficio hujus cap. Secùs ſi gerat ſe pro clerico, licet non habeat requiſita Concilii Tridentini.*
25 *Clericus non habens requiſita Concilii Tridentini quamvis non gaudeat privilegio fori, tamen ſi gerat ſe pro clerico, poteſt puniri etiam ab Epiſcopo & eſt locus præventioni.*
26 *Actio inanis eſt, quam inopia debitoris excludit.*
27 *Periculo ejus qui nihil habet, nihil eſſe poteſt.*
28 *Paupertas in quibus proſit.*
29 *Solutio partis debiti regulariter non admittitur creditore invito, ſed fallit in clerico, qui pro parte non eſt par ſolvendo.*
30 *Clericus non gaudet privilegio hujus* cap. Odoardus, *ſi creditor ſit ipſo pauperior.*
31 *Clericus ut gaudeat beneficio hujus c. debet paupertatem probare.*
32 *Paupertas qualiter probetur.*
33 *Mendicans præſumitur pauper niſi creditores probent contrarium.*
34 *Paupertas probatur eo ipſo, quod aliquis credit bonis nec ejus corpus debet poſteà detineri.*
35 *Clericus qui in ludis prohibitis vel luxurioſè vivendo bona ſua diſſipavit, non gaudet beneficio hujus cap. & num. 39. & num. 40.*
Contrarium, num. 41.
36 *Clericus cenſetur tacitè renuntiare beneficio hujus cap. ſi dolo vel fraude factus eſt inops, num. 44. & n. 46.*
Vel ſi pluribus creditoribus præpoſuit poſteriores, nu. 38.
37 *Alienans omnia bona ſua vel majorem partem etiam interpellatis vicibus præſumitur hoc feciſſe in fraudem creditorum.*
40 *Meretrices devorant animas perditorum.*
42 *Ludus Azardi & alearum multos depauperare conſueverunt.*
43 *Nomina debent eſſe conſequentia rebus.*
44 *Doloſus non eſt admittendus ad beneficium ceſſionis, vel ad beneficium hujus cap.* Odoardus, *vel cap.* Pervenit, de fidejuſſor.
45 *Spoliator, qui fraudem adhibuit, non admittitur ad beneficium hujus cap.*
46 *Alienans bona ſua in fraudem creditorum non gaudet beneficio hujus cap.*
47 *Clericus non gaudet beneficio hujus cap. niſi conveniatur civiliter vel pro maleficio ad intereſſe præſtandum.*
48 *Secùs ſi agatur criminaliter ad pœnam vel pœnitentiam imponendam, quia non fit commutatio pœnæ pecuniariæ in corporalem, niſi actore volente.*

Et

Et hoc ſi pœna applicetur parti, ſecùs ſi applicetur fiſco, num. 20.
49 *Injuriarum actio proponitur tantùm ad vindictam.*
51 *Debitor qui luit in corpore, liberatur ab obligatione ſolvendi pœnam pecuniariam.*
52 *Clericus ita demum gaudet privilegio hujus cap. ſi conveniatur actione perſonali, ſecùs ſi actione reali, ut depoſiti, &c. & n. 54.*
53 *Maritus non tenetur ultra, quam facere poteſt ſi conveniatur actione perſonali, ſecùs ſi actione in rem.*
55 *Clericus non gaudet privilegio hujus cap. niſi debitum confiteatur.*
Et multo minùs ſi debitum pertinaciter neget, num. 57. & num. 58.
56 *Si cedat bonis antequam condemnetur, vel debitum in jure confiteatur, non eſt audiendus.*
58 *Clericus gaudet privilegio hujus cap. abſque ulla bonorum ceſſione, ſecùs in perſonis non privilegiatis, & n. ſeqq. uſque ad n. 64.*
59 *Ceſſio bonorum quamvis infamiam juris non irroget, tamen ſigillat ſtatum cedentis ſaltem quoad infamiam facti.*
60 *Ceſſio bonorum alicubi fit cum infamia, & vituperio.*
61 *Romæ fit ſuper leonem marmoreum penes ſcalam Capitolii.*
62 *Beneficium cap.* Odoardus, *& cap.* Pervenit, *ex Conſtitutione Pii IV. non datur debitoribus in Urbe, niſi geſtent biretum viride.*
63 *Ceſſio bonorum de jure, fit nudo verbo coram judice.*
64 *Inopia, & impotentia ſolvendi non extinguit obligationem, ſed ſuſpendit illius effectum in tempus proſperioris fortunæ.*
65 *Clericus inops cùm ad pinguiorem fortunam pervenerit, non tenetur in totum, ſed in quantùm facere poteſt habita ratione ne egeat.*
66 *Clericus ſemel admiſſus ad beneficium hujus cap. non prohibetur iterum admitti.*
67 *Ceſſio bonorum poteſt reiterari.*
68 *Clericus non admittitur ad beneficium hujus cap. niſi præſtet juratoriam cautionem de ſolvendo cùm ad pinguiorem fortunam devenerit & num. ſeq.*
69 *Cautionis nomine nuda promiſſio intelligitur, ſed cùm additur idonei vel ſufficiens, debet eſſe pignoratitia vel fidejuſſoria.*
70 *Beneficio, ne quis conveniatur ultra quam facere poteſt, ſi ratione competat perſonæ privilegiatæ, non poteſt renuntiari; ſecùs ſi ratione contractus.*
71 *Fallit in renuntiatione tacita quæ fit per actum contrarium.*
72 *Privilegio fori expreſsè renuntiare non poteſt Clericus etiam cum juramento, Poteſt tamen tacitè habitum vel tonſuram non deferendò aut Eccleſiæ non inſerviendo, & num. 78.*
73 *Clericus an poſſit cum juramento renuntiare beneficio hujus cap.*
74 *Beneficium hujus cap.* Odoardus, *habet duos effectus.*
75 *Privilegio ne quis detrudatur in carcerem, renuntiare non poteſt etiam cum juramento.*
76 *Carceris ſqualor eſt contra naturalem æquitatem.*
77 *Carcer eſt ſpecies ſervitutis.*
78 *Privilegio, ne quis conveniatur ultra quam facere poteſt ſi competat ob reverentiam perſonæ, renuntiari non poteſt etiam cum juramento.*
79 *Beneficiatus non fruitur beneficio hujus cap. contra penſionarium ſi per ſeipſum conſenſerit reſervationi penſionis & num. ſeqq.*
80 *Secùs ſi ſucceſſerit in beneficio gravato & non conſenſerit per ſeipſum.*
81 *Penſioni conſentiens ſub ſolitis cenſuris ſi non ſolvit in tempore, ex ſtilo Rotæ illos incurrit ſine alia litterarum intimatione.*

ODoardus. Debitor qui non eſt ſolvendo, excommuni-
1 catus quia non ſolvit, abſolvitur cum cautione de
ſolvendo ſi ad pinguiorem fortunam devenerit. Hoc dicit
Joan. Andr. Butr. Card. Anchar. & Imol. Vel notabiliùs
ſecundum Abb. Si Clericus non habeat undè ſatisfactat ſuis
creditoribus, non debet excommunicari, nec aliter moleſ-
tari; præſtabit tamen cautionem, ſaltem juratoriam de ſol-
vendo cùm pervenerit ad pinguiorem fortunam. Hoc dicit
& ſecundum eum eſt caſus valdè ſingularis, cùm nullam
faciat mentionem de ceſſione bonorum licet gloſſ. & DD.
aliter ſentiant de quo latiùs dicam *infra in 8. requiſito, n.*
59. Dividitur in duas partes, nam primò ponit querelam
impetrantis. Secundò dat judices, ibi *Mandamus*. Et eſt
celebre c. & uſu forenſi admodum frequens.
Nota primò, ibi, *excommunicationis ſententiam promulga-*
3 *vit*. Pro debito civili poſſe clericum excommunicari, ſi
contumaciter reſiſtat præcepto judicis de ſatisfaciendo, ſed
non debere carceribus mancipari; ut hic per Abbatem *in*
1. & 2. not. & ita ordo canonum eſt ut contra debitores
contumaces primò adhibeantur cenſuræ, quod eſt remedium
ordinarium, *cap. Dilecto, de ſentent. excommun. lib. 6.* ac
deindè in ſubſidium, cùm ſcilicet cenſura Eccleſiaſtica non
proficit, deveniendum ſit ad diſtinctionem perſonalem, quæ
eſt remedium extraordinarium, juxta notata in *cap. 1. de*
Offic. Ordinar. Sed hodiè ordine inverſo eſt procedendum
nam primò debitores debent in carceres conjici & in ſubſi-
4 dium excommunicari, propter jus noviſſimum Concil. Trid.
cap. 3. ſeſſ. 25. quo mandatur judicibus Eccleſiaſticis ut
in cauſis judicialibus quandòcumque executio realis vel per-
ſonalis in qualibet parte judicii propria autoritate ab ipſis
fieri poterit, abſtineant ſe tam in procedendo, quàm defi-
niendo à cenſuris Eccleſiaſticis; ſed liceat eis, ſi expedire
videbitur, in cauſis civilibus ad forum Eccleſiaſticum quo-
modolibet pertinentibus contra quoſcumque etiam laïcos per
captionem pignorum, perſonarumque diſtrictionem proce-
dere. Ponderanda enim ſunt illa verba, *contra quoſcumque*
etiam laïcos, quæ apertè oſtendunt etiam contra Clericos
in cauſis civilibus utendum eſſe remedio executionis, ſeu
diſtrictionis perſonalis, nec recurrendum eſſe ad remedium
hodiè extraordinarium cenſurarum niſi in ſubſidium, videli-
cet ubi executio realis vel perſonalis fieri non poteſt de quo
dic ut plenè ſcripſi in *cap. Pervenit, n. 30. infra de adulter.*
quod benè nota.
Secundò nota ibi, *ſine difficultate aliqua relaxetis*, ſecun-
5 dum Abbatem *in 4. notam.* à ſententia excommunicationis in-
juſta non fieri abſolutionem, ſed relaxationem ſine alia diffi-
6 cultate. Sed hoc non videtur verum, quia cùm ſententia
quoad Eccleſiam liget, neceſſaria eſt abſolutio, text. in *c.*
Per tuas, & ibi omnes, *infrà de ſent. excomm.* verbum
enim, *relaxetis*, hìc poſitum, idem importat, quod abſol-
vatis, *cap. Solet eod. tit lib. 6. cap. Capitulum in fin. ſupra*
7 *de reſcript.* cum multis ſimil. & ita exponunt Joan. Andr.
& ſequaces in ſummario text. dum dicunt debitorem excom-
municatum, quia non ſolvit, abſolvi, &c. Sed & Petrus
de Anchar. *in 4. not.* & Joan. de Anan. *n.* 10. notant, quòd 8
Papa mandat hunc Clericum abſolvi ſi conſtiterit de inopia.
Nec refragantur verba illa text. *ſine difficultate aliqua.* Quia
exponuntur, ideſt ſine juramento, & cautione de parendo
mandatis Eccleſiæ & ſolutionis expenſarum. Hujuſmodi
enim formalitates in abſolutione hoc caſu non ſunt neceſſariò
ſervandæ; quia ſententia quoad Deum non ligat, ſecundum
Hoſt. *hic n. 7.* Joan. Andr. *n. 3. in ver. Difficultate, & in*
ver. Relaxetis, Anchar. *in 6. not.* Cardin. *n. 5. in 2. oppo-*
ſitione. Pro dicto tamen Abbatis facit quod notant Hoſt. in 9
c. 1. n. 36. Joan. Andr. *n.* 8. *verſ. Superior autem, de ſent.*
excomm. lib. 6. ubi dicunt, aliud ſonat & ſignificat abſol-
vere; & aliud revocare, ſeu relaxare, nam abſolutio com-
petit in dubio, revocatio autem, vel relaxatio quando de
injuſtitia evidenter conſtat, & concordat ibi Archid. *ſub n.*
13. verſ. Sed hoc non videtur benedictum. At reſponderi 10
poteſt dictum Hoſt. & ſequacium procedere quando ſenten-
tia eſt notoriè injuſta, quia tunc non ligat etiam quoad Ec-
cleſiam, & ideò non requiritur abſolutio, ut dicam in ſe-
quenti notabili.
Tertiò nota, in eod. ver. *relaxetis*, ſententiam excom- 11
municationis latam contra clericum, qui non eſt ſolvendo,
non eſſe nullam, ſed revocandam & relaxandam, ut dixi in
præcedenti not. Sed hoc intelligit gl. 5. quando clericus non
ceſſit bonis, nec evidenter nota erat illius paupertas, nec
judici conſtabat de veritate, prout erat in caſu hujus cap. ut
patet ibi, *quatenus ſi conſtiterit quòd prædictus Odoardus*
in totum, vel pro parte non poſſit ſolvere: Tunc enim prop-
ter dubium ſententia tenet, ſed veritate comperta, manda-
tur relaxari, ut in text. Et eſt ſimile in *c. Significantibus*,
infra de purgat. vulgar. alioquin ſi certum eſſet eum non eſſe
ſolvendo, idque conſtaret judici, ſententia, ſeu præceptum
non teneret, nec eum obligaret, *l. Paulus, ff. Quæ ſenten-*
tiæ ſine appellat. reſcind. quia impoſſibilium nulla eſt obliga-
tio, *l. impoſſibilium, ff. de regul. jur.* Subdit tamen gloſſ.
quòd ſi teneret, tamen injuſta eſſet; & ideò ſine difficultate
eſſet ſolvendus, & judex teneretur ei ad intereſſe, *c. Sa-*
cro, de ſent. excomm. & hoc dicit eſſe tutius.
Et ex hoc generaliter poteſt inferri ad quæſtionem. Num-
quid excommunicatio lata contra debitorem notoriè non va-
lentem ſolvere, teneat vel ſit nulla, intellige in foro exter-
no, nam quoad Deum attenditur veritas; & ideò talis de-
bitor non eſt illaqueatus, *c. A nobis, il ſecondo, de ſent.*
excomm. gloſ. *penult. in cap. Romana, §. Si univerſitatem,*
eod. tit. lib. 6. Hoſt. *hic n. 7. in ver. Relaxetis*, Jo. Andr.
n. 3. in eod. ver. Butr. *n.* 6. Anchar. *in 6. not.* & alii com-
muniter. Eſt igitur quæſtio, Numquid in foro externo, &
quoad Eccleſiam notoria injuſtitia reddat excommunicatio-
nem ipſo jure nullam: Gloſ. præallegata arguit pro & con-
tra, & tandem videtur ſentire hujuſmodi ſententiam ligare,

50 *excomm.* Alii tamen dicunt hanc commutationem habere lo-
cum tantummodò ubi pœnæ applicantur fiſco quod eſt ſem-
per, niſi in caſibus exceptis, ſed ubi applicantur certis per-
ſonis, non fit commutatio eis invitis. Et in hac ultima opi-
nione videtur reſidere Innoc. quem totidem ferè verbis ſe-
quuntur ut hic Hoſt. *n.* 5. Joan. Andr. *n.* 3. Butr. *eod. nu.*
Collect. *n.* 5. qui ad idem allegat Arch. *in cap. Si res n.*
4. 14. *qu.* 6. Anchar. *n.* 7. *verſ. Oppono*, & videtur Abb.
51 *n.* 5. *verſ. Nota ſolutionem* & Imol. *n.* 29. dicens ultimam
opinionem Innocentii eſſe veriorem, quia debitor tractu
temporis devenire poſſet ad pinguiorem fortunam ut *l. Si
defunctus*, C. *arbitr. tutel.* Undè intereſt actoris, ut non
fiat commutatio pœnæ pecuniariæ in corporalem, ne debi-
tor liberetur ab obligatione ſolvendi, prout liberaretur ſi
nolente creditore id fieret ut notatur *in c. Sicut dignum infrà
de homicid.* ubi gloſſ. *in verb. Si habent circa finem*, dicit
eum, qui luit in corpore liberari ab obligatione ſolvendi pœ-
nam pecuniariam, per *c. Si res* 14. *qu.* 6. & arg. *c. Fra-
ternitas* 12. *quæſt.* 2.

Sextò requiritur ut Clericus conveniatur actione perſo-
52 nali, nam ſi actione reali conveniretur, ex quo cùm nihil con-
tra perſonam prætenditur non poſſet excipere de hoc privi-
legio, quod perſonale eſt ut notat Aret. *in* §. *Si de dote
col.* 1. *verſ. In ea gloſſ. in fin. inſtit. de action.* Brun. *in
tractat. de ceſſ. bonor. qu.* 3. *n.* 14. Et eſt ſimile in marito
qui licet non teneatur, niſi in quantum facere poteſt, ut *l.*
53 *Maritum, ff. ſolut. Matrim.* tamen ſi conveniatur actione in
rem, hoc beneficio non gaudet, ut *l. Neſennius.* §. *Fun-
dum, ff. de re judic.* & notat Bart. *in d. l. Maritum ante
num.* 1. *in* 2. *oppoſ.* Quo fit ut ſi Clericus ſit debitor ratio-
54 ne depoſiti excipere non poſſit de privilegio hujus *cap.*
Matthesil. ſingul. 60. *n.* 1. Foller. *ſuper Conſtit. Regni in
tit. de Epiſc. & Cleric. cap. Si quis Clericus num.* 3. *verſ.
Limita prædicta.*

Septimò requiritur, ut debitum recognoſcat ut patet in
55 text. ibi *recognoſcentem hujuſmodi debita*, ſcilicet per con-
feſſionem ut *hic in gloſſ.* 2. Put. *dec.* 321. *lib.* 2. Ergò ſi
56 Clericus cederet bonis antequam recognoſceret debitum vel
antequam condemnaretur vel debitum in jure confiteretur,
non eſſet audiendus ut *l. penult. ff. de ceſſ. bonor.* & notat
d. gloſſ. 2. Hoſt. *num.* 3. *in ver. Recognoſcentem* & com-
muniter tenetur ut dicunt Butr. *num.* 11. & Abb. Sicul.
num. 7. Afflict. *deciſ.* 379. *num.* 2. Rationem reddit Abb.
Antiq. *num.* 2. quia ſi cederet bonis, cùm ex hoc non ex-
tinguatur obligatio, ſed remaneat obligatus, ſi ad fortunam
pervenerit pinguiorem, niſi ante ceſſionem conſtare deberet
interim poſſet probationis copia deperire & cùm factus eſſet
ſolvendo, debitum probari non poſſet. Eamdem rationem
reddiderunt hic Vincent. & Philipp. & fuit originaliter dic-
tum Placentini ſecundum Joan. Andr. *hic num.* 7. Et de
forma agnoſcendi debitum vide Butr. *hic num.* 16. multò au-
57 tem magis hæc præcederent ſi Clericus debitum pertinaciter
negaret, nam ſi poſteà legitimè convinceretur ipſum eſſe
debitorem, utique ad beneficium hujus cap. non admitte-
retur, ut notabiliter decidit Bald. *in l.* 1. *col. fin. nu.* 14.
verſ. Sed renuntiatio tacita, *C. Qui bonis ced. poſſ.* Ferret.
conſ. 144. *num.* 2. Mohed. *deciſ.* 1. *de ſolut.* ubi deciſum
fuit contra executoriales, Clericum non admitti ad benefi-
cium hujus *cap. Odoardus ex Staphilco de litteris gratiæ fol.*
170 quia beneficium hujuſmodi eſt denegandum illi qui tot
viis & ſubterfugiis negavit debitum adnotata per Bart. &
Bald. *in d. l.* 1. *C. Qui bon. ced. poſſ.* Angel. & Jaſ. *in* §.
final. col. penult. inſtit. de action. Adde Rotam *deciſ.* 841.
par. 3. *diverſ.*

Octavò requiritur ſecundum unam opinionem ut cedat
58 bonis, antequam recognoſcat debitum vel in jure confiteatur
aut condemnetur, aliàs enim audiri non debet ut *l. penult.
ff. de ceſſ. bon.* legendo litteram cum illa dictione, *non*,
prout communiter legitur & habetur in Pandectis Floren-
tin. & tenet gloſſ. 2. *hic*, Abb. Antiq. *n.* 1. & DD. Cæ-
terùm adverte, quia hoc poteſt admitti in perſonis non
privilegiatis, juxta text. *in d. l. penult.* Sed in Clerico id
nullo jure probatur; imò potiùs probatur oppoſitum; nam
ſi iſte Odoardus ceſſiſſet bonis, non fuiſſet excommunicatus
& Papa de hoc mentionem feciſſet ut magis gravaret pro-
ceſſum judicis. Item ſi Papa intendiſſet ut iſte deberet ce-
dere, quemadmodum mandavit, ut priùs reciperetur cautio
ita mandaſſet ut priùs reciperetur ceſſio bonorum. Ad idem
text. *in c. Pervenit, ſuprà de fidejuſſ.* nam ibi Clericus non
ceſſit bonis, ſed tantùm fuerunt aſſignati creditoribus red-
ditus beneficii detinendi uſque ad ſatisfactionem debiti ſicut
in cap. Olim, il. ſecondo de reſtit. ſpoliat. expectatus fuit
ille Epiſcopus quouſque poſſet ſolvere, nec ibi, nec alibi
reperitur jure cautum ut Clericus neceſſitatem habeat ceden-
di bonis; imò jura præallegata oppoſitum probare videatur.
Satis eſt igitur ut Clericus in totum, vel pro parte non poſſit
ſolvere abſque eo quòd bonis cedat. Et ita per hoc motiva
firmat Abb. *hic num.* 8. & 9. *poſt med. verſ. In gloſſ. fin.*
poſt Anchar. & Imol. & hoc dicit eſſe tutius & frequentius
Covarr. *variar. reſol. lib.* 2. *cap.* 1. *num.* 9. Menoch. alios
citans *de arbitr. caſ.* 183. *n.* 29. & de magis communi teſ-
tatur Farinac. *qu.* 77. *numer.* 66. & eſt ex mente Hoſtienſ. 59
hic num. 3. *in verb. Recognoſcentem.* Adde quòd etſi ceſſio
bonorum infamiam non irroget, ſigillat tamen ſtatum ceden-
tis, ſaltem quantùm ad infamiam facti, ut notat Hoſt. *in
cap. Quidam num.* 6. *verſ. Nam ſi ceſſio, de renunc.* dicens
cedentem videri infamem, ſaltem de facto, licet non de jure
l. 1. *& fin. C. Qui bon. ced. poſſ. & l. Debitores, Cod.
quib. ex cauſ. infam. irrog.* quia dicunt homines, quod diſ-
ſipator eſt nec inveniret de facili mutuantem, & cum Hoſt.
concordat Collect. *hic n.* 2. & eò magis, quia alicubi fit
ceſſio mirabiliter non ſine infamia & vituperio percutiendo 60
lapidem fortiter cum natibus denudatis, ut refert idem Col-
lect. *n.* 7. ita ut dicit Imol. *num.* 29. *in fin. verſ. Adde*,
quod de jure in aliquibus locis de conſuetudine vel ex for-
ma ſtatuti fit ceſſio ſatis vituperoſa, quia cum ſono tubæ
in loco publico cum intervallo & abſque ſurabulis cedens per- 61
cutit quemdam lapidem cum poſterioribus dicendo, *cedo bo-
nis* & ita refert Cyn. *in l.* 1. *nu.* 5. *in fin. C. Qui bon. ced.
poſ.* ſubdens quod Romæ fit ſuper quemdam Leonem marmo- 62
reum, qui eſt penes ſcalam Capituli. Et Pius IV. *in ſua
Conſtit.* 39. *Cupientes, edita die* 1. *Novembris* 1561. *in
Bullar. tom.* 2. *pag.* 54. ut debitores à fraudibus & ſubter-
fugiis ſi non Dei, ſaltem ignominiæ timore abſtineant, ſta-
tuit ut quamcumque alternativam ſignificationem vel aliam
quamcumque dilationem etiam ſecundum *cap. Pervenit* vel
Odoardus, ſeu inhibitionem aliquam ab Auditore Cameræ,
vel aliis Urbis judicibus petere non poſſint, niſi ſe coram
illis biretum viride geſtando præſtaverint & medio jura-
mento promitterint per ſe vel ipſis abſentibus per ſuos pro-
curatores deferre ipſum biretum publicè & ſecretè ſub pœ-
na fuſtigationis per urbem pro prima vice & triremium pro
ſecunda qua ſine ipſo reperti fuerint alioquin alternativæ,
& dilationes quæcumque etiam ſecundum juris formam nul-
læ ſint & ipſis debitoribus etiamſi Clerici ſint nullatenus
ſuffragentur. Idipſum fermè ſtatuerat Paulus IV. ut refertur
in prædicta Conſtitutione Pii IV. Sed neutra ſervatur in
praxi, ſaltem quoad Clericos. Et de jure communi abſque 63
gravamine famæ & alia injuria corporali ſine alia ſolemnitate
ſufficit ſimpliciter, ac nudo verbo coram Judice bonis ce-
dere, *l. In omnis & l. fin. C. qui bon. ced. poſ.* ſecundum
Hoſtienſ. Collect. & Imol. *loc. cit.* & Cyn. *in leg. Si de-
bitores, Cod. Ex quibus cauſ. infam. irrog.* Et durum eſſet
Clericum qui fortè nulla ſua culpa, ſed fortunæ injuria ad
inopiam redactus eſt, arctare ad ceſſionem bonorum cum
infamia ſaltem facti & in dedecus Ordinis Clericalis. Præ-
terquam quòd ſi Clerici ad hoc tenerentur, non eſſent me-
lioris conditionis, quàm merè laici, nec procederet æquipa-
ratio inter eos & milites armatæ militiæ, qui ut initio dixi-
mus, *n.* 19. hoc privilegio potiuntur.

Nonò requiritur ut ad pinguiorem fortunam non deve- 64
nerit, ut patet in fine textûs Nam debitoris inopia & im-
potentia ſolvendi non extinguit ſubſtantiam obligationis, ſed
ſuſpendit illius effectum in tempus proſperioris fortunæ, &
ita civilis & naturalis obligatio remanet, ſed eſt inefficax
durante inopia, *l.* 1. *cod. Qui bon. ced. poſ.* Quare inopia 65
ceſſante ſolvere debet, *l. Is qui la ſeconda, ff. de ceſſ. bon.*
non tamen in totum, ſed in quantum facere poteſt ut dici-
tur *in d. l. Is qui habita*, ſcilicet ratione ne egeat, non eſt
enim fraudandus alimentis quotidianis; *l. Qui bonis ff. eod.
l. In condemnat. ff. de reg. jur.* ubi dicitur in condemnatione
perſonarum quæ in id, quod facere poſſunt damnantur non
totum quod habent extorquendum eſt, ſed & ipſarum ratio
habenda eſt ne egeant; Eſſet enim inhumanum, fortunis
ſuis ſpoliatum in ſolidum damnari, quæ ſunt verba text.
in §. *ult. inſtit. de action.* Et ita hic tenet gloſſ. *ult.* Hoſt.
num. 8. Joan. Andr. *n.* 6. Butr. *in* 1. *not. & num.* 3. *& n.*
14. Card. *in* 2. *qu. circa fin. verſ. In gloſſa* 3. Anchar. *in*
8. *not.* Imol. *num.* 1. & Abb. *in* 3. *notab.* Nec aliquis
diſcrepat, Rota *dec.* 31. *n.* 5. *de re judic in antiq.* Caſſad.
deciſ. 11. *num.* 1. *de reſcript.* Verumtamen ſemel admiſſus
ad beneficium hujus cap. & poſteà factus locupletior, ſi
rursùs in paupertatem incidat, non prohibetur iterùm admit- 66
ti; nam & bonorum ceſſio poteſt reiterari, ut notat Paul. 67
de Caſtr. *in l. Ex contractu in fin. C. de bon. auth. judic.
poſſid.* & ibi etiam Salicet. *num.* 2. *ad fin. verſic. Quæro
creditores.*

Decimò & ultimò requiritur ut præſtet idoneam cautio- 68
nem de ſolvendo cùm ad pinguiorem fortunam pervenerit,
ut patet in fine text. ibi *recepta priùs ab eo idonea cautione*, 69
id eſt fide juſſoria vel pignoratitia. Nam etſi nomine cautio-
nis nuda promiſſio intelligatur, *l. Sancimus, Cod. de verb.
ſignif.* tamen cùm additur idonea vel ſufficiens, pignoratitia
vel fidejuſſoria intelligitur, *l. Si mandato Titii*, §. *ult ff.
de mandat. l.* 4. §. *Adjici, ff. de fideicom. libert.* §. *Vendita
inſtit. de rer. diviſ.* gloſſ. *in c. fin. in ver. Cautionem ido-
neam*

neam ſup. de pign. Quod ſi nec fidejuſſorem dare poſſit, ſatis
erit, ut det juratoriam, arg. *l.* 2. §. *Sed ſi dubitetur, ff. de
jud. cap. Per veſtras infra de donation. inter vir. & uxor.*
Auth. *Generaliter, C. de Epiſc. & Cleric.* & firmat gloſſ.
hic in ver. Idonea, Goffred. Vincent. & Philipp. relati à
Joan. Andr. *num.* 7. *circa fin. verſ. In gloſſ.* 4. Butr. *n.* 13.
Anch. *in ult. notab.* Pro hoc facit ſecundùm Card. *num.* 6.
& Imol. *num.* 17. *verſ. In gloſſ. penult.* quia poteſt dari ca-
ſus, ut quamvis debitor non ſit ſolvendo, tamen cùm ſit
probatæ fidei & bonæ opinionis & ſine culpa fortuitò factus
ſit non ſolvendo, veriſimile ſit, ut inveniat qui pro ipſo ve-
lint fidejubere. Verùm Hoſt. *num.* 7. *circa fin.* indiſtinctè
intelligit cautionem idoneam id eſt juratoriam, quia ex quo
cedit bonis, ſatis notum eſt, ipſum non poſſe aliam exhibere.
Faciat igitur quod poteſt, id eſt juret ſe ſoluturum cùm ad
pinguiorem fortunam pervenerit, *cap. Faciat* 22. *qu.* 2. &
cum Hoſt. tranſeunt hic Joan. Andr. *num.* 7. *in fin. verſic.
Hoſtienſis dicit*, Henr. Boich. *n.* 10. *verſ. Sed Goffredus*,
& num. 14. Abb. & ſequaces in ſumm. text. Covarr. *var.
reſol. lib.* 2. *c.* 1. *n.* 9. & ſequuntur moderniores.

Quæro, an poſſit renuntiare beneficio, ne quis conve-
70 niatur ultra quàm facere poteſt.

Hoſtien. *hic nu.* 8. *verſ. Quid ſi fiat pactum*, concludit
non poſſe renuntiari ſi competat ratione perſonæ privilegiatæ
per *l. Alia cauſa*, §. *Eleganter*, *& l. ſeqq. ff. ſol. Matr.*
Et facit quod notatur *in c.* 1. *gloſſ.* 2. *infra de donat.* Si
verò ratione contractûs conceditur debitori tale privilegium
ut conventus non condemnetur ultra quam facere poſſit, ſi-
cut contingit in actione pro ſocio vel tutelæ, benè poterit
renuntiari, ut *l. Utrum*, §. 1. *& ſeqq. ff. Pro ſocio & l. Si
convenerit*, & ibi notat gloſſ. *unic. & l. præced. ff. de re
jud.* ſecundum Hoſt. cum quo concordant hic Joan. Andr.
n. 9. *verſ. Quid ſi habent*, Butr. *n.* 15. Card. *n.* 9. Anchar.
Imol. *nu.* 22. & Joan. de Anan. *num.* 20. Undè ſequitur ut
Clericus minimè poſſit huic beneficio renuntiare, cùm ei
competat ratione perſonæ privilegiatæ & tanquam militi
cœleſtis militiæ, ut dictum eſt ſuprà, *n.* 19. & ne cogatur
mendicare in opprobrium Ordinis Clericalis, arg. *c. Diaconi
circa med. verſ. Mendicat infelix Clericus* 93. *diſt.* & in
Clerico tradunt in ſpecie Barboſa *in d. l. Alia* §. *Eleganter
ff. ſol. Matr.* Covarr. *var. reſol. lib.* 2. *c.* 1. *n.* 38. *& alii
recentiores.* Confert. quod notat Bald. poſt Jacob. de Butri-
gar. in *l.* 1. *n.* 12. *circa med. verſ. Item tres ſunt caſus C.
Qui bon. ced. poſſ.* ubi dicit beneficio ceſſionis poſſe renun-
tiari quandò conceditur jure contractûs, ſecùs verò quandò
conceditur propter reverentiam perſonæ per *dict. leg. Si
convenerit, ff. de re jud.* Et hæc vera in renunciatione ex-
preſſa; ſecùs verò in renunciatione tacita quæ fit per actum
contrarium ut cùm Clericus pertinaciter negat debitum vel
71 non vult præſtare cautionem de ſolvendo, cùm ad pinguio-
rem fortunam pervenerit vel quid ſimile, quia tunc ex ta-
cita renunciatione & juris miniſterio privatur beneficio hu-
jus cap. ut idem Bald. notat *in d. l.* 1. *num.* 14. & fuſiùs
dictum eſt ſuprà *n.* 36. Et eſt ſimile in privilegio fori, cui
72 expreſsè Clericus renuntiare non poteſt, *Si diligenti de foro
compet.* & tamen poteſt renuntiare tacitè per actum contra-
rium ut ſi habitum vel tonſuram non deferat vel Eccleſiæ
non inſerviat ad præſcriptum Conc. Trid. *c.* 6. *ſeſſ.* 23.

Sed major eſt difficultas, quid ſi beneficio hujus capitis
73 Clericus renuntiaverit cum juramento, numquid renunciatio
teneat?

Pro faciliori ſolutione obſervandum eſt beneficium hujus
74 capitis habere duos effectus. Primus eſt, ut Clericus qui
non eſt ſolvendo pro debito civili, non detrudatur in carce-
rem juxta notata in lege 1. *cod. qui bon. ced. poſ.* Secundus
eſt ut non condemnetur, niſi in quantùm facere poteſt
habitâ ratione ne egeat, ut hic & in lege *Is qui, la* 2,
75 *ff. de ceſſ. bon.* cum aliis ſuprà citatis *n.* 65. Quantùm
ad primum effectum carceris abſolutum eſt, renunciationem
non tenere, licet juramento firmatam, quia hujuſmodi re-
nunciatio, ſeu pactum eſt contra bonos mores, ut notat
Cin. *in l. Qui bonis num.* 11. *Cod. Qui bon. ced. poſſ.* Ergò
juramentum illi adjectum non ligat, *c. Non eſt obligatorium,*
76 *de reg. jur. lib.* 6. quia contra naturalem æquitatem eſt car-
ceris ſqualor, ut notatur in gloſſ. ord. *in dict. lib.* 1. *Cod.
eodem.* Et ex hoc ſequitur inhumanitas, & crudelitas ſine
ipſius incommodo, ut *l. Servus, eod. ff. de ſerv. export.*
Nihil enim intereſt creditoris debitorem inhumaniter vexari,
& in carcere mori, *l. Reo criminis, ff. de ſolut.* & liberi
hominis caro, & corium non poſſunt eſſe in obligatione, *l.
Inter ſtipulantem*, §. *Sacram. ff. de verbor. oblig.* Undè cùm
renunciatio debitori noceat & creditori non proſit, non de-
bet valere, cùm ex hoc creditor ſit caninus, & veniat con-
tra præceptum charitatis, arg. *l. fin. ff. de evict. l. Non tan-
tum, ff. de appellat.* quia deducit ad illicitum, vel ſaltem
poteſt deducere, arg. eorum, quæ notantur per Archid. *in*
cap. Quamvis ſuper vir. Æternæ ſalutis, de pactis lib. 6.
Rurſus carcer eſt ſpecies ſervitutis, cùm deroget libertati, 77
l. 2. *ff. de liber. hominib. exhiben. l. Titio centum*, §. *Titio*,
il 2. *ff. de condit. & demonſtrat.* Renunciatio autem, per
quam pervenitur ad infringendam hominis libertatem, non
valet, *l. Nec ſi volens, ff. de liberal. cauſ.* Item hinc ſe-
queretur, ut debitor ſic detrutus non poſſet audire divina
officia, nec Eccleſiaſtica recipere Sacramenta pro libito vo-
luntatis, nec audire prædicationem verbi *Dei*, undè forſan
ad infidelitatem reduci poſſet; quare talis renunciatio, quæ
poſſet in pejorem ſtatum deducere, non poteſt vinculari ju-
ramento ex iis, quæ notat Archid. *loc. cit.* Et ita hunc pri-
mum effectum carceris renunciationem juratam non valere,
concludit Bald. *in l.* 1. *num.* 13. *verſ. Tu concorda iſtas opi-
niones, Cod. qui bon. ced. poſſ.* & Rota *deciſ.* 31. *numer.* 1.
cum ſeqq. & num. 5 *col.* 3. *poſt princip. verſ. Quantùm
verò ad effectum primum ne detrudatur in carcerem, de ſent.* 78
& re judic. in antiq. Similiter quoad ſecundum effectum,
ut debitor non condemnetur ultra quàm facere poteſt, licet
in perſonis non privilegiatis articulus valdè ſit dubius, per
ea, quæ notant Cinus & Bald. *loc. cit.* & Rota *in dict. dec.*
31. *num.* 4. *&* 5. nihilominus in Clerico tenendum eſt hujuſ-
modi renunciationem non validari juramento, quia privile-
gium hujus *cap. Ne Clerici conveniantur, niſi in quantum
facere poſſunt*, indultum eſt eis ne cogantur mendicare in op-
probrium Ordinis Clericalis, & ſic in reverentiam tam per-
ſonæ ipſius Clerici, quàm totius Ordinis, ut dictum eſt
ſupra, & conſequenter ei renuntiari non poteſt etiam cum
juramento, ſicut nec privilegio fori, ut eſt text. *in c. Si di-
ligenti*, & ibi notant omnes ſupra *de foro compet.*

Præterea quando privilegium ne quis conveniatur, niſi in
quantum facere poteſt, competit perſonæ, cui debetur re-
verentia, ut ſunt Clerici, tunc pactum, ut quis convenia-
tur ultra quàm facere poteſt, competit perſonæ, cui debetur
reverentia ut ſunt Clerici, tunc pactum, ut quis convenia-
tur ultra quam facere poteſt, eſt contra bonos mores, ut ad
litteram dicit text. *in dict. leg. Alia cauſa*, §. *Elegantur*,
ff. ſol. Matrim. Ergò non firmatur juramento ut 21. *qu.* 4.
per tot. & d. cap. Non eſt obligatorium, & ita in terminis
cenſuit Rota *in præalleg. deciſ.* 31. *n.* 5. *col.* 3. *circa princ.
verſ. Nec obſtat ad hoc, & ead. col. circa fin, verſ. Nec
obeſt contra bonos mores, de ſent. & re judic. & deciſ.* 2. *nu.*
2. *de arbit. in antiq.* & ad litteram hanc opinionem tanquam
humaniorem ſequuntur Canoniſtæ hic, ut inquit Bald. *in d.
l.* 1. *nu.* 13. *verſ. Et hanc opinionem, Cod. Qui bon. ced.
poſſ.* & fuit opinio Dini *in dict.* §. *Eleganter*, cum quo tan-
dem reſidet Cin. *in dict. l. Qui bonis num.* 10. *circa fin.
verſ. Et ideò ſine dubio ſententia Dini videtur humanior*; &
Jac. de Belvis *in Auth. de fid. fuſ.* §. *Quod autem*, Collect.
hic nu. 9. Brun. *in tract. de ceſſ. bon. quæſt.* 3. *princip. n.*
17. quidquid contra ſcripſerit Molin. *in tract. de contrav.
diſp.* 571 *num.* 16. Jo. Guttier. *in tract. de Contract. jurat.
par.* 1. *qu.* 17. *num.* 34. *in* 6. *tom. tract. diverſ. part.* 2.
fol. 66. & Carol. de Graſſ. *de effect. Clerical. effect.* 7. *nu-
mer.* 21.

Verumtamen ſi Clericus beneficiatus conſenſerit reſerva- 79
tioni penſionis, non gaudebit beneficio hujus cap. contra
penſionarium, quia ex quo ejus conſenſui ineſt juramentum,
& obligatur in forma Cameræ, non eſt honeſtum, ut poſt-
quam habet beneficium, ad cujus regreſſum ſe obligavit ob
non ſolutionem, juvetur exceptione hujus *cap. Odoardus*,
quia potius debet dimittere & reſtituere beneficium quod
accipit, non enim convenit, ut beneficium retineat, &
penſionem non ſolvat; aliàs illi facilè daretur occaſio, & an-
ſa pejerandi. Nec iſto caſu ſi denegatur illi auxilium hujus
cap. fit ei injuria, vulgat. *cap. Scienti, de reg. jur. lib.* 6.
& quia juramentum eſt perſonale, debet per ipſum juran-
tem impleri in forma ſpecifica, *cap. Debitores, & c. Ad noſ-* 80
tram, de jurejur. Secùs verò ſi beneficiatus ſucceſſerit in
beneficio gravato, nec per ſeipſum conſenſerit reſervationi
penſionis, quia tunc prædictæ rationes non militant; &
ideò juvabitur beneficio hujus cap. Sicut in ſimili de ſtilo
Rotæ & Curiæ, quando quis conſentit perſonaliter reſerva- 81
tioni penſionis ſub ſolitis cenſuris & pœnis, illas cenſuras &
pœnas incurrit ſi in tempore non ſolvit etiam ſine aliqua alia
litterarum intimatione; ſecùs verò ſi non conſenſiſſet, aut
per alium præſtitiſſet conſenſum, tunc requiritur intimatio,
prout judicavit Rota teſte Caſſad. *deciſ.* 22. *de reſcript.*
Et ita in terminis beneficii hujus cap. declarando ſtilum Sig-
naturæ diſtinguit Sarnen. *ſuper regul. Cancellar. in compend.
utriuſque Signaturæ quæſt.* 16 *num.* 88. *&* 89. *fol.* 87. *à
tergo, & in reg. de Annali quæſt.* 53. *ad fin.* & ſequuntur
Covarr. *var. reſolut. lib.* 2. *cap.* 1 *num.* 9 *ſub verſ. Quo-
ties*, ibi, *Undè ſi quis conſentiat*, Gigas *conſ.* 111. *num.*
3. *&* 5. *& in tract. de penſ. qu.* 10. *num.* 3.

DE DONATIONIBUS.

Gregorius A. Patritio Gallorum.

CAPUT I.

PRudentes: & infrà. Hanc ſibi quodammodò nobilitas legem imponit, ut debere ſe quod ſpontè tribuit, exiſtimet, Et niſi in beneficiis ſuis creverit, nihil ſe præſtitiſſe putet.

SUMMARIUM.

1 *LIberalis in donando exiſtimat ſe debere quod donat.*
2 *Promittentes aliquid donare, illud tanquam debitum adimplere tenentur.*
3 *Donare eſt proprium animi nobilis.*
4 *Nobilitas intelligitur non ſolùm generis, ſed & animi, & morum.*
5 *Donatio propriè dicitur cùm aliquis dat non aliam ob cauſam, quàm ut liberalitatem exerceat.*
6 *Legem poteſt aliquis ſibi imponere, à qua non liceat recedere.*
7 *Donatio perfecta revocari non poteſt, niſi in caſibus hic expreſſis.*
8 *Donans uni Eccleſiæ bona, quæ ſuperfuerint tempore ſui obitûs, an poſſit in prædictis bonis aliam Eccleſiam ſibi hæredem inſtituere, & num. ſeqq. uſque in finem.*
9 *Donans bona, quæ acquiſita reperientur tempore ſui obitus cenſetur reſervaſſe ſibi facultatem diſponendi de bonis donatis.*
10 *Hæres rogatus reſtituere quidquid ſuperfuerit tempore ſui obitûs, poteſt alienare bona fideicommiſſo ſubjecta, reſervata tamen quarta parte fideicommiſſariis, & numer. 26.*
11 *Donatio bonorum, quæ acquiſita reperientur tempore obitûs, includit duplicem conditionem.*
12 *Legatum rei, quæ mea erit cum moriar, extinguitur per ſubſecutam ejuſdem rei alienationem.*
13 *Verba, quæ reperientur, ſive quæ reperirentur tempore obitûs, faciunt legatum conditionale.*
14 *Diſpoſitio facta ſub duplici conditione evaneſcit, niſi utraque conditio adimpleatur.*
15 *Donatio perfecta per teſtamentum reſcindi non poteſt.*
16 *Secùs ſi donatio ſit conditionalis.*
17 *Donans bona, quæ reperientur tempore ſui obitûs, an poſſit de illis diſponere in ultima voluntate, & numer. 26.*
18 *Ultima voluntas effectum non ſortitur, niſi poſt mortem, & num. 20.*
19 Alienationis, *verbum comprehendit etiam hæredis inſtitutionem.*
20 *Teſtamentum in vita teſtatoris ordinatur, & perficitur.*
21 *Donatio inter vivos dicitur perfecta, licèt effectus ſuſpendatur in tempus mortis.*
22 *Idem in donatione cauſa mortis.*
23 *Donator, qui reſervavit ſibi facultatem diſponendi in vita de bonis donatis, poteſt illa teſtamento relinquere.*
24 *Alienatio in ultima voluntate dicitur favorabilior, quàm inter vivos.*
25 *Mitiùs agitur cum eo, qui ex mera liberalitate convenitur, quàm qui ex debito.*

PRudentes. Duos recipit intellectus ſecundum Abb. Juxta
1 primum hoc intendit Liberalis in donando, exiſtimat ſe
debere quod donat. Juxta ſecundum. Promittentes aliquid
donare, illud tanquam debitum adimplere tenentur Hoc
2 dicit Hoſt. Intelligebat Decretalem in facientibus eleemoſinam, maximè de bonis Eccleſiæ ſuperabundantibus, item
in donatione quam Imperator facit Eccleſiis ubi ſola immenſitas eſt menſura, ut in Auth. *de non alienand.* §. *Sin minus collat.* 2.

Nota primò ibi, *Nobilitas*. Donationem procedere à no-
3 bilitate animi, nam proprium animi nobilis eſt donare. Facit
text. *in l. Qui ſaxum*, §. *fin. ff. de donat.* & quod notatur
in cap. Grandi, de ſupplen. neglig. Prælat. lib. 6. & nobilitas
intelligitur non tantùm generis, ſed & animi, & morum, ſe-
4 cundum Hoſt. *hic in princip. in ver. Nobilitas*, Jo. Andr.
num. 1. *& in eod. ver-* & Abbatem *num.* 2.

Secundò nota ibi, *Sponte*, quod ſponte datur, donatio-
5 nem appellari, ſecundum Anchar. *hic num.* 3. quia donari
dicitur id, quod nullo jure cogente conceditur, *l. Donari*,
ff. de donat. Et propriè donatio dicitur cùm aliquis dat non
aliam ob cauſam, quàm ut liberalitatem & munificentiam
exerceat, *l.* 1. *ff. eodem*, Hoſt. *in ſumm. tit. de don.* §. 1.
In neceſſitate autem nemo liberalis exiſtit, *l. Rem legatam*,
ff. de annuis legat.

Ultimò nota ibi, *Legem imponit*. Poſſe aliquem ſibi legem
6 imponere, à qua non liceat recedere. Undè non poteſt quis
promiſſionem donationis revocare, ut hìc eſt expreſſum, ſi-
7 cut nec donationem perfectam, niſi ex cauſa ingratitudinis,
ut *c. fin. infrà eod-* vel ex cauſa non implementi, ut *l. Generaliter Cod. de revocand. donat.* vel per ſupervenientiam liberorum, ut *l. Si unquam*, C. *eod.*

Quæro, An donans bona, quæ acquiſita reperientur tem- 8
pore ſui obitus uni Eccleſiæ, poſſit in dictis bonis aliam Eccleſiam ſibi hæredem inſtituere.

Videtur reſpondendum poſſe, quia per hujuſmodi verba 9
non cenſetur voluiſſe donare, niſi bona illa, de quibus
ante mortem non diſpoſuiſſet, ita expreſſè declarat Bart. *in
l. Titius, in fin. ff. ad Trebellian.* ubi ait hæc verba, *quidquid ſuperfuerit tempore mortis*, eſſe intelligenda ſi quid ſuperfuerit non deperditum, vel alienatum; & ſequitur illic
Alber. *in fin.* & Corn. *conſ.* 243. *à num.* 4. *uſque ad* 10. 10
vol. 4 Ideoque hæres rogatus reſtituere quidquid ſuperfuerit tempore ſui obitûs, poteſt bona fide alienare, & minuere bona fideicommiſſo ſubjecta, nec tenetur reſtituere, niſi
quod ſupererit non alienatum, vel diminutum, ut eſt textus ad litteram *in dicta l. Titius*, & in Auth. *Contra rogatus, Cod. eodem titulo in l. Fideicommiſſi*, §. *Nonnunquam, ff. de Uſuris, & in l. Sed etſi lege*, §. *Quod autem
quis, verſ. Nam & Divus Marcus, ff. de petit. hæred.* Undè per hujuſmodi verba, *Reſtituas quidquid ſupererit*, cenſent ibi omnes eſſe attributam hæredi alienandi facultatem,
& idem tradit Gloſſ. Bart. & DD. *in l. Imperator*, §. *fin.
ff. de legat.* 2. Ruin. *conſ.* 109. *num.* 10. *lib.* 2. *& conſ.*
163. *num.* 1. *vol.* 3. Corn. *dict. conſ.* 243. *vol.* 4. & Mantic. *de conject. ult. volunt. lib.* 10. *tit.* 4. *ſub num.* 20. *verſ.
Illud autem.* Eodem igitur modo is qui donavit quidquid
ſupererit, vel reperietur ſuæ mortis tempore, cenſetur
ſibi reſervaſſe omnimodam facultatem diſponendi de bonis
donatis, & id demum voluiſſe donare, de quo ante obitum
aliter non diſpoſuerit. Et confirmatur; nam cùm fuerit facta 11
donatio bonorum, quæ acquiſita reperirentur tempore obitus donatoris, hæc verba habent in ventre duplicem condi-

tionem. Prima eſt, ſi & quatenus acquirantur ad exemplum
donationis vini, quod noſcetur ex tali vinea, habet enim
tacitam conditionem ſi naſcatur, *l. Cum certum, ff. de vin.
trit. & oleo legat.* Cagnol. *in l. In omnibus num* 25 *ff. de
reg. jur.* Altera conditio eſt, ſi & quatenus bona acquiſita
poſt donationem reperiantur tempore mortis ipſius donatoris,
12 id eſt quatenus de illis ante obitum donator non diſpoſuerit,
ita probat text. expreſſus *il l. Stichus qui meus erit cum moriar, de legat.* 1. ubi dicitur legatum rei, quæ mea erit
cùm moriar, vel (quod idem eſt) quæ reperientur acquiſita
tempore mortis meæ eſſe conditionale & habere hanc conditionem, quatenus illa reperiatur non alienata; ideoque
ejuſdem modi legatum extingui per alienationem ſubſecutam, & concordat text. *in l. Nuper*, §. *fin. de legat.* 3. &
cenſuit Rota apud Seraph. *dec.* 559. *n.* 21. *verſ. Nec placuit.*

Nec vis facienda eſt, quòd quis dixerit, dono, ſeu lego
13 rem, quæ reperietur, vel rem, quæ reperiretur; utroque
enim modo diſpoſitio eſt conditionalis & per alienationem extinguitur, ut declarat Jaſ. *in d. l. Stichum num.* 7 poſt Bart.
in l. Cum quidam, ff. de aur. & arg. ligat. Quamobrem
quamvis donator hoc caſu multa bona poſt donationem acquiſierit, & ſic purificata fuerit prima conditio, nempe acquiſitionis; non fuit tamen purificata ſecunda, quod bona reperirentur non alienata tempore mortis; ideoque extincta
fuit, nam diſpoſitio facta ſub duplici conditione evaneſcit,
14 niſi utraque conditio adimpleatur, *l. Si hæredes plures, ff.
de condit. inſtit. l. Si quis ita ſtipulatus fuerit decem, ff. de
ver. obligat.* & in donationibus reſpondit Roland. *conſ.* 58.
num. 49. *vol.* 3.

15 Atque hinc patet nihil obſtare, quæ in contrarium afferantur, quòd contractus donationis ſit irrevocabilis, ut hìc,
& in l. Perfecta, C. de donat. quæ ſub mod. & quod ſpecie
per teſtamentum reſcindi non poſſit, *l. Verba, C. de teſtam.
l. Si ante, C. de donat. ante nupt.* Bald. *conſ.* 54. *n.* 2. *lib.*
1. *par.* 3. Si quidem hoc caſu per alienationem non revocatur donatio ratione mutatæ voluntatis; id enim legibus interdictum eſt, ſed extinguitur, quia alienando deficit conditio, ſub qua donatio ab initio facta fuit, neque enim donator voluit donationem valere, aut effectum ſortiri, niſi eveniret caſus, ut bona illa reperirentur non alienata tempore
16 obitus, ita ad litteram declarat Jaſ. *in d. l. Stichum n.* 16.
Vulgati autem juris eſt, donationem conditionalem evaneſcere, niſi conditio purificetur, *l.* 1. §. *Plauſius*, & ibi
Bart. & DD. *ff. de condit. & demonſt.* tradit Soccin. jun.
conſ. 165. *n.* 6. *vol.* 2.

Neque obſtat ſi dicatur, quamvis donator poſſit bona
17 non acquirere, aut acquiſita alienare per diſpoſitionem inter
vivos & hoc modo efficere, ut bona donata non extent
tempore mortis, tamen ſi illa acquirat, vel acquiſita non
alienet & patiatur, ut reperiantur tempore ſui obitûs, diſpoſitio, quam facit de prædictis bonis in ultima voluntate in
18 favorem ſecundæ Eccleſiæ, non impedit, quominus conditio illa remaneat purificata, quia ultima voluntas effectum
non habet, niſi poſt mortem, *l. Illa inſtitutio, ff. de hæred. inſtit.*

Id inquam non obſtat, quia donans bona, quæ reperi-
19 rentur tempore mortis, poteſt diſponere de bonis donatis,
non ſolùm per alienationem inter vivos, ſed etiam in ultima voluntate. Ita in terminis hæredis rogati reſtituere quidquid ſupereſſet tempore ſui obitus concludit Bald. in dict.
Auth. *contra rogatus n.* 9. *l. Ad* Trebell.

Et quidem ſententia Baldi videtur ſolidis rationibus fulcita; nam cùm rogatus reſtituere quidquid mortis tempore ſupereſſet, poſſet alienare bona reſtitutioni ſubjecta,
idque indubitati juris ſit, per text. *in d. l. Titius, ff. Ad
Trebell. cum aliis ſupra allegatis.* Certè etiam poterit in
dictis bonis alium hæredem inſtituere, quia hoc modo alienaſſe videtur ut probat text. quem Bald. allegat *in l. Si quis
prioris*, §. *Certum; Cod. de ſec. nup.* cujus hæc ſunt verba
*Certum eſſe ſancimus, quòd etiam illa de cætero videbitur
eorumdem fuiſſe rerum alienatio, quæ in teſtamento vel ſpecialiter relinquendo vel generaliter hæredem inſtituendo facta
ſit.* Et tradit Bart. in Auth. *Res quæ ſub num.* 5. *C. Communia delegat.* & Ruin. poſt alios quos citat *conſ.* 163. *nu.*
1. *vol.* 3. Aut ergò inquit Baldus; hæres deceſſit teſtatus,
& videtur alienaſſe, *d.* §. *Certum & l. Unum ex familia ff.
de legat.* 2. Aut deceſſit inteſtatus & tunc non videtur alienaſſe; & ideò reſtituendum eſt fideicommiſſariis quod alienatum non reperitur, *l. Sed etſi*, §. *Quod autem quis, ff.
de peten. hæred. & d. l. Titius.* Atque ita ceſſat objectum
illud, quòd cùm inſtitutio poſt obitum teſtatoris effectum
habeat videatur purificata illa conditio, quod bona reperiantur non alienata tempore mortis donatoris. Conſiderandum eſt enim teſtamentum in vita ipſius teſtatoris ordinari ac perfici ut declarat Mantica *de tacit. & ambig. conven.* 20
lib. 13. *tit.* 31. *n.* 7. In puncto de quo agitur Jaſon. *d. conſ.*
130. *ſub n.* 3. *verſ. Nec obſtat fundamentum*, & quamvis
effectum non habeat, niſi ſecuta morte, tamen hoc parum
refert, quia non ſolùm ultimæ voluntates, ſed etiam actus 21
viventium in tempus mortis ſuſpendi poſſunt, nec ideò minùs dicuntur actus perfecti & inter vivos celebrari, *l. ult.*
§. *fin. ff. Commun. Prædior l.* 2. *ff. de don t. quæ ſub modo
& l. Ubi ita donatus, ff. de donat. cauſ. mor.* Corn. *conſ.*
289. *num.* 11. *vol.* 4. Mantic. *de tac. lib.* 13. *tit.* 14. *n.*
1. *& ſeq.* Traditio enim hæreditatis licet poſt obitum ſortiatur effectum, tamen ad tempus mortis retrotrahitur, *l.
Hæres quandocumque, ff. de acquir. hæred.*

Idemque juris eſt in donatione cauſa mortis, quæ non 22
dicitur pendere, licet dominii tranſlatio poſt mortem ſuſpendatur, ut tradit gloſſ. *in d. l.* 2. *in ver. Tunc demùm.*
Sed & legatum à tempore mortis teſtatoris acquiritur ita ut
propterea quod legatur, non dicatur ſupereſſe poſt mortem
ejus qui legavit ut in his terminis advertit Soccin. *d. conſ.* 23
53. *numer.* 16 *vol.* 1. & Jaſ. *d. conſ.* 130. *ſub num.* 5. *verſ.
Nec obſtat vol.* 4. Et in tantùm hæc ſunt vera, ut quamvis
donator reſervaſſet ſibi facultatem diſponendi in vita de
bonis donatis; non tamen per hæc verba cenſeretur prohibitus de dictis bonis in teſtamento diſponere ut tradit *loco
cit.* Mant. *n.* 7. poſt Alex. *in l. ult, n.* 4. *C. de pact.* &
Covarr. *variar. reſolut. lib.* 3. *c.* 12. *n.* 3.

Quemadmodum ergò prima Eccleſia potuiſſet excludi à
bonis donatis, ſi donator de illis diſpoſuiſſet per contractum venditionis aut donationis vel alium ſimilem; ita debet
cenſeri excluſa cùm de illis donator diſpoſuerit per ultimam
voluntatem ut arguit Bald. in Auth. *Niſi rogati n.* 11. *C.* 24
ad Trebell. Quin imò cùm excludi poſſet per alienationem
inter vivos, ergò multò magis ex teſtamento, cùm ea quæ
fit in ultima voluntate, ſit favorabilior alienatio ſecundum
Bart. *in l. A filia, n.* 3. *ff. Ad Trebell.* ubi propterea decidit rogatum reſtituere quidquid reperietur tempore mortis,
qui poteſt alienare ex cauſa dotis inter vivos, multò magis
poſſe alienare in ultima voluntate, cùm hæc alienatio ſit
favorabilior & ſequitur ibi Alex. *ſub n.* 12. & idem Bart. &
Angel. in Auth. *Res quæ, cod. Commun. deleg.* & in ſpecie
de qua agitur Jaſ. *de conſ.* 30. *ſub num.* 4. *verſ. Item d.
Claretta vol.* 4. ubi etiam pluribus oſtendit abſurdum eſſe ut
cui licet alienare inter vivos, quod plus eſt, non licet in
ultima voluntate quod eſt minus. Conſidero ex abundanti
doctrinas ſuperiùs adductas loqui in hærede gravato reſtituere quidquid ſupererit tempore mortis, ſed certè longè clariùs
& faciliùs procedunt in donante duplici conſideratione. Prima
quia hæres dum reſtituit bona fideicommiſſo ſubjecta nullam
exercet liberalitatem, ſed implet onus reſtitutionis ſibi injunctum à teſtatore, cujus bona non ſponte, ſed ex debito
fidei commiſſariis reſtituit, At verò donator nulla movetur
obligatione, ſed ſua liberalitate ac munificentia utitur. Undè 25
ſi hæres gravatus reſtituere quidquid ſupererit, poteſt in
dictis bonis alium hæredem inſtituere; multò magis id poterit donator. Pinguiùs enim eſt ſuccurrendum donanti quàm
ei qui verum debitum ſolvere cogitur, *l. Exhæredatum*,
§. *fin. & l. ſeqq. ff. de re judic.* & mitiùs agitur cum eo
qui ex mera liberalitate convenitur quàm qui ex debito, ut
pluribus exemplis probat Rolan. *conſ.* 37. *num.* 20. *vol.* 2.
Altera conſideratio eſt quia hæres rogatus reſtituere quidquid ſupererit quamvis poſſit alienare; tamen velit, nolit,
tenetur reſervare fideicommiſſariis quartam partem hæreditatis juxta text. in d. Auth. *Contra rogatus.* Donator verò 26
bonorum quæ tempore ſui obitûs reperirentur, nihil prorſus
tenetur donatario reſervare, cùm id non reperiatur jure
cautum, ſed omnia poteſt in alium transferre & facere, ut
tempore mortis nihil ſuperſit ut reſpondit Natta *conſ.* 118.
n. 3. *verſ. Si ergò* & Mant. *de tac. d. lib.* 13. *tit.* 47. *n.* 4.
Hinc igitur patet eum qui donavit quidquid ſupereſſet habere majorem facultatem diſponendi de bonis donatis quàm
hæredem de bonis fideicommiſſo ſuppoſitis. Undè ſi licet hæredi de illis diſponere in ultima voluntate, longè magis licebit donatori, *c. Ex parte, il.* 3 *infr. de decim. c. Cùm
licet, de reg. jur. lib.* 6. *cum ſimilib.*

DE PECULIO CLERICORUM.

Ex Concilio Toletano.

CAPUT V.

SI quis ſanè Clericorum allega vel vineolas, in terra Eccleſiæ ſibi feciſſe probabitur, ſubſtentandæ vitæ cauſa, uſque ad diem obitûs ſui poſſideat: verùm poſt ſuum deceſſum Eccleſiæ reſtituat, nec teſtamentario, aut ſucceſſorio jure cuiquam hæredum prohæredumve relinquat, niſi forſan cui Epiſcopus pro ſervitiis ac præſtatione Eccleſiæ largiri voluerit.

SUMMARIUM

1 *BEneficiati, an & quandò teneantur præcepto charitatis vel juſtitiæ redditus beneficiorum ſuorum pauperibus erogare & n. ſeq. in fin.*

Beneficiati redditus ſuperfluos beneficiorum ſuorum pauperibus non erogantes, an teneantur ad reſtitutionem ibid. & n. ſeq. uſque ad num. 6. & 25.

Conſuetudo diſponendi in vita & in morte de redditibus Eccleſiaſticis valida eſt, ibid. verſ. Cùm ſententiæ.

Declaratur num. 16.

2 *Divi Thomæ ſententia adverſus Navarri interpretationem explicatur & num. ſeq.*

3 *Beneficiatus facit fructus ſuos & comparatur uſufructuario in vita & uſuario in morte.*

Declaratur n. 5. & à n. 9. uſque ad n. 17.

4 *Redditus Eccleſiarum quomodò intelligantur eſſe pauperum ſecundum autoritatem Hieronimi, Ambroſii & Bernardi & n. ſeq. & n. 13. 30. & 31.*

6 *Beneficiati poſſidentes ſufficiens patrimonium, an poſſint vivere de fructibus beneficii, patrimonio in alios uſus collato & n. ſeq. uſque ad num. 17.*

6 *Clericis diſcernentibus debita ſunt Eccleſiæ ſtipendia ex ſacrarum litterarum teſtimoniis.*

Et quomodò Eccleſiæ deſervire intelligantur, n. 12.

8 *Beneficiati habentes patrimonium poſſunt liberè teſtari de bonis patrimonialibus & vivere de redditibus beneficii.*

Declaratur à n. 11. uſque ad n. 17.

Canones Apoſtolorum quot ab Eccleſia recipiantur ut Canonici, num. 8.

9 *Autoritas Hieronimi, Auguſtini & Proſperi aſſerentium Clericos, qui bonis parentum, aut ſuis ſuſtentari poſſunt, peccare, ſi redditus Eccleſiæ percipiant, in quos ſenſus à Doctoribus accipiantur & num. ſeq. uſque ad n. 17.*

10. *Litteræ impetrationis beneficii, an valeant non facta mentione de bonis patrimonialibus.*

14 *Reddituum Eccleſiaſticorum diſpenſatio, ſeu applicatio conſiderari debet juxta tria tempora, uſque ad n. 17.*

15 *Clerici in primitiva Eccleſiæ nihil poſſidebant proprii, ſed omnia erant communia & erat aliquis modus vivendi ab Eccleſia approbatus.*

16 *Redditus Eccleſiarum poſt inſtitutionem titulorum beneficialium principaliter ſunt deputati in uſus miniſtrorum, ſecundariò autem in ſubſidium pauperum. Redditus hoſpitalium contra n. 21. & 22.*

17 *Beneficiatus poteſt excipere de fructibus beneficii non ſolùm in neceſſariis, ſed etiam in iis quæ decent ſervata ratione conditionis, ſtatûs & perſonæ.*

18 *Beneficiatus poteſt licitè diſtribuere proventus beneficii in eos qui quamvis habeant neceſſaria ad victum non tamen habent ſic ſufficientia pro qualitate conditionis & decentia ſtatûs.*

19 *Item poteſt uſque ad ſtatûs decentiam donare conſanguineis & familiaribus ſuis & dotare ſorores vel alias conſanguineas indigentes.*

20 *Conſanguineos de redditibus Eccleſiaſticis ditare, quàm grave ſit ſcelus.*

21 *Beneficiatus de redditibus Eccleſiaſticis poteſt remunerare accepta ſervitia.*

22 *Pauperum appellatione quoad fructuum Eccleſiaſticorum diſtributionem intelliguntur omnia pia opera.*

23 *Clericus poteſt pro libito diſponere de portione, quam per ſuos labores ab Eccleſia meretur, aut quam ſibi ſubtrahit de iis quæ ad decentem ſtatum ſunt neceſſaria nec ſi profundat, tenetur ad reſtitutionem.*

24 *Clerici in Urbe & ejus diſtrictu intra decem milliaria decedentes, ex Bulla Pauli V. liberè poſſunt de bonis ibi conſiſtentibus, etiam provenientibus ex redditibus Eccleſiaſticis tam inter vivos, quàm in ultima voluntate diſponere eiſque inteſtatis ſuccedunt hæredes ab inteſtato.*

25 *Papa poteſt tribuere facultatem teſtandi de redditibus Eccleſiaſticis tam Clericis ſæcularibus, quàm Regularibus.*

26 *Declaratur.*

27 *Beneficiatus, ſi detracto decenti victu ex fructibus beneficii nihil ſuperſit, an nihilominùs teneatur unam portionem fabricæ Eccleſiæ & alteram pauperibus applicare uſque in fin.*

28 *Commendatarii Monaſteriorum ſi menſa ſit ſeparata à Conventuali, quartam, ſi verò ſit communis, tertiam fructuum partem tenentur erogare in fabricam, ſeu ornamenta Eccleſiæ vel alimoniam pauperum.*

Declaratur num 33. & ſeqq.

29 *Commendatarii ſeu Beneficiati alimenta ſecundum decentiam ſtatûs anteponenda ſunt ſuſtentationi pauperum.*

30 *Charitatis ordo exigit ut quis primùm ſubveniat ſibi ipſi deindè proximo & num. 33.*

31 *Alimenta debentur beneficiato ex juſtitia, pauperibus ex charitate.*

32 *Beneficiatus non tenetur ad reparationem Eccleſiæ, niſi ex fructibus qui ſuperſunt, detractis neceſſariis.*

33 *Cardinales de fructibus commendatorum beneficiorum integrè diſponere poſſunt uſque ad decentem perſonæ atque familiæ ſuſtentationem & remunerationem familiarum.*

SI *quis ſanè.* Legitur variè ſecundum primum intellectum Innocentii in verbo *feciſſe*; hoc intendit. Poſſeſſiones
1 emptas ex redditibus Eccleſiæ tenebit Prælatus quoad vixerit; de his tamen teſtari non poterit. Sed Antonius de Butrio juxta ſecundum intellectum gloſſæ & Innoc. ſic ſummat hanc Decretalem. Res Eccleſiæ ad culturam redactæ non efficiuntur propriæ culturantis, ſed eas uſque ad vitam tenere poteſt. Demùm juxta tertium intellectum quem Card. dicit eſſe communiorem, hoc dicit, meliorationes factæ per Prælatum in rebus Eccleſiæ ſunt ſuæ in vita, etiamſi dimittat beneficium; ſed de his teſtari nequit. Primò ponit unum dictum. Secundò aliud hìc *verum*, à quo excipit hìc *niſi agella*; id eſt parvos agros ſicut prædiolum eſt diminutivum prædii, terrula terræ & vineola vineæ, c. *Terrulas aut vineolas 12. quæſt.* 1. ſecundum Joan. Andr. & Card. hìc *in princ.*

Nota primò ex illis verbis: *niſi forſan cui Epiſcopus pro ſervitiis ac præſtatione Eccleſiæ largiri voluerit.* Prælatum poſſe bona Eccleſiæ quæſita benemeritis elargiri, quandò merita reſpiciunt Eccleſiam & non ſolùmmodò perſonam Prælati. Et ita declara quod habetur *in c. 2. infrà de donat.* ſecundum Anton. de Butrio hìc *num. 2.* & Abb. *num. 3.*

Secundò nota hìc *uſque ad diem obitûs* argumentum quòd beneficiati uſufructuariis comparantur, ut arguit hìc gloſſa in verbo *obitus*; nam morte finitur uſusfructus, §. *Finitur inſtitut. de uſuf.uct.* ſicut & jus beneficiati, ut hìc *& c. fin. ſuprà de pignor.* hæc tamen æquiparatio non fit per omnia, quia Prælatus in ſolo Eccleſiæ poteſt plantare vineam, ut hìc ſecundum unum intellectum; & tenet gloſſa præallegata, Butr. *n.* 4. Card. *n.* 1. *in* 3. *q.* Anchar. *n.* 1. & Abb. *eod. n. in* 1. *notab.* quod non poteſt uſufructuarius, lege *Quamvis* & lege *Uſufructuarius, ff. de uſufructu.* Item uſufructuarius tenetur ſatisdare ad præſcript. *d. c. fin.* & hìc gloſſa in verbi *cautionem idoneam de pignor.* & lege *uſufructu conſtituto, cod. de uſufructu.* Prælatus non, quia non reperitur in Jure cautum. Item uſufructuarius facit abſolutè fructus ſuos; & de his teſtari poteſt ſi ſint ſeparati à ſolo & reconditi, lege *Arboribus, §. Julianus, ff. de uſufruct.* & lege *Si fructuarius, ff. quib. mod. uſufruct. amitt.* At Clericus de redditibus beneficii & meliorationibus teſtari non poteſt, ut hìc *& c. quia nos infra tit. prox. & c. quia Joannes* 12. *q.* 5. nam etſi de quæſitis ex induſtria poſſit Prælatus teſtari & ab inteſtato relinquere, hoc tamen non poteſt ſi illam induſtriam impendit in rebus Eccleſiæ; cedit enim Eccleſiæ augmentum & utilitas rebus ſuis annexa, ſed ſeparata cedit ejus lucro & poterit teſtari, ut *in c. quia nos.* Ita formaliter dicit hìc Petrus de Anchar. *n.* 2. & conſentit Butr. *n.* 4. Card. *eademque* 3. & Abb. *n.* 2. & ex his gloſſa videtur tandem concludere Clericum beneficiatum non eſſe Dominum fructuum & potiùs comparari uſuario cui tantùm uti licet ad uſum quotidianum, §. 1. *Inſtitut. de uſu & habit.* de hoc dicam plenè *in q. ſeqq.* præſertim *n.* 3.

Quæro an & quandò Epiſcopi & Clerici teneantur præcepto Charitatis vel Juſtitiæ redditus beneficiorum ſuorum pauperibus erogare.

Præſens quæſtio pro clariori explicatione hujus graviſſimæ & periculoſæ materiæ diſtinguenda eſt in tres articulos.

Primus eſt, an beneficiati redditus ſuperfluos beneficiorum ſuorum Pauperibus non erogantes ad reſtitutionem teneantur. Secundus, an beneficiati poſſidentes ſufficiens patrimonium poſſint vivere de fructibus beneficii, patrimonio in alios uſus collocato. Tertius an ſtante tenuitate beneficii & detracto condecenti victu beneficiati, ſi nihil ſit reliquum pro pauperibus, fructus beneficii nihilominùs ſint dividendi juxta *c. de reddit.* 12. *q.* 2.

Quoad primum tanta eſt opinionum varietas, atque argumentorum conflictus, quæ hinc indè adducuntur ut omnia explicari vix poſſint abſque ingenti volumine. Quare omiſſa ſubtiliori diſputatione, quid pro certo tenendum videatur, referemus. Sed ante omnia prætereundum non eſt laudandos non eſſe DD. qui ut piis cauſis faveant, falſam opinionem pro vera, vel dubiam pro certa obtrudunt vel probabilem pro damnata excludunt. Ut enim docuit Ariſt. *lib.* 10. Et *hic cap.* 1. *Veri ſermones non ſolùm ad cognitionem, ſed etiam ad vitam benè degendam ſunt utiles & ſermo tunc fidem facit, cùm congruit factis, aliàs contemnitur.* Qui verò hanc juſtitiæ normam erga pauperes cuſtodiunt, ut ſuperflua illis largiantur, vix reperiuntur etiam inter beneficiatos Religioſos, nec expedit inducere Clericis conſcientiam contra quam facturi ſint & gratis damnentur.

Quod verò ad rei ſummam ſpectat, tametſi opinio Archid. in Summa 44. *diſt. n.* 5. *in c. Si Epiſcopus* 12. *q.* 1. *& in c. Statutum, §. Aſſeſſorem n.* 13. *de reſcr. lib.* 6. & ante eum S. Raim in Summa *rubr. de Apoſtatis in fine, §. Sed numquid*, quæ Epiſcopos Clericoſve ſuperflua non erogantes pauperibus obligat ad reſtitutionem, fortè ſit communior, magis tendat ad charitatem & tutior omninò exiſtat, quàm quæ hac eos obligatione ſolvit; eamque acerrimè tueatur Alvarus Pelagius *de planctu Eccleſiæ in* 2. *par. c.* 28. contraria tamen verior quam ſequitur Divus Thomas 2. 2. *q.* 181. *art.* 7. *& quodlib.* 6. *art.* 12. Præpoſitus in Summa 44. *diſt. ubi à n.* 2. *uſque ad* 7. *q.* luculenter examinat & quatuor diſtinctis temporibus Jura omnia ad concordiam reducit, Covar. *in c. Cùm in Officiis de teſtam. n.* 3. ubi multos adducit ejuſdem opinionis & Sarnen. *de redditibus Eccleſiaſticis, par.* 2. *c.* 2. ubi ſimiliter plures allegat pro hac ſententia *& par.* 4. *c.* 1. ubi multis argumentis eamdem confirmat *& c.* 2. ubi argumenta in contrarium diſſolvit, cui ſententiæ in primis favet conſuetudo de qua teſtatur Divus Thomas *in quodl.* 6. *art.* 12. Hoſt. hìc *n* 4. *verſ. ſecundus verò* relatus à Card. *in* 4. *q. n.* 3. verſ. *& dicit Hoſt.* Butr. *in c. fin. in* 3. *cauſa de cauſ. poſſeſſ. & propr.* relatus hìc à Joanne de Imola, *col.* 4. *ſub n.* 11. verſ. *Dicit tamen D. Antonius*, Præpoſ. ubi ſuprà *n.* 5. verſ. *Quartum tempus* & Covarr. itidem *loc. cit.* ubi ait hanc ſententiam eſſe benigniorem & noſtris hiſce temporibus admittendam ex totius Chriſtiani Orbis conſuetudine, cui ſi corruptela exiſteret, iretur obviam per Summos Pontifices; tenetur enim Princeps prohibere quæ ſunt contra Juſtitiam; & ne Pauperes, Chriſti membra, tam grave detrimentum in rebus ſuis accipiant, providere. Et tamen Concil. Antioch. *c.* 25. præcipit quidem ut puniatur Epiſcopus, ſi neceſſariis non contentus, in ſuos uſus domeſticos & ejus commoda res Eccleſiæ convertat; & fructus agrorum domeſticis ſuis aut propinquis, aut fratribus filiiſque concedat; ſed tamen eum non arctat ad reſtitutionem, ut refertur *in c. Epiſcopus Eccleſiaſticarum* 12. *q.* 1. quod utique Concilium non omiſiſſet, ſi Epiſcopus eſſet reſtitutioni obnoxius, ut advertit Præpoſitus præallegatus in Summa 44. *diſt. n.* 5. verſ. *Et ideò textus.* Cùm igitur Apoſtolicus eam conſuetudinem hactenùs non damnaverit, apparet Clericos in hac materia peccare tantùm contra Charitatem, non contra Juſtitiam; ideòque hujuſmodi conſuetudinem validam eſſe, tenet Joan. Andr. in regula *Nemo poteſt, de reg. Jur. lib.* 6. & dicit eſſe communem Doctorum concluſionem Præpoſ. *loc. cit.* verſ. *Potuit inſuper.* Sed quoniam Divi Thomæ opinionem ita Navarrus corrumpit, ut eum in contrarium vi deducat, in 2
tractatu *de reddit. Eccleſ. q.* 1. *monit.* 49. ideò quòd Sanctus Doctor ſenſerit accuratiùs inquirendum: in Summa loco præallegato ſic definit, *ſi Epiſcopo portio ſeparatim ab aliis eſt aſſignata, poteſt de illa diſponere, ut de Patrimonio; & peccat malè diſpenſando contra Charitatem, non contra Juſtitiam; nec tenetur ad reſtitutionem. Sin autem portio illius non eſt ſeparata, ejus fidei diviſio committitur; qui ſi ſuam portionem faciat paulò majorem, non eſt in mala fide; aliàs ſi eſſet magnus exceſſus, non eſſet fidelis Diſpenſator & eſt reſtitutioni obnoxius.* Hæc Divus Thomas. Undè colligitur in utroque caſu Epiſcopum eſſe Dominum ſuæ portionis, ut eſt patrimonii. Navarrus autem ait Divum Thomam ſupponere portionem Epiſcopo aſſignatam non debere eſſe majorem quàm illi ſufficiat ad victum; quòd ſi fuerit major, rursùs eſſe dividendam ut Epiſcopo relinquantur ſolùm neceſſaria ad victum. Verùm hæc explicatio eſt omninò contraria menti Divi Thomæ; nam loquens de portione aſſignata Epiſcopo de qua vult illum poſſe diſponere, ut de Patrimonio ſubdit: *in ejus portionis diſpoſitione poteſt ab Epiſcopo peccari contra charitatem, ſi immoderata ſibi retineat ſeu malè diſpenſet perindè ac in bonis propriis.* Ergò partem illam ſupponit poſſe eſſe majorem, quàm ſufficiat ad victum Epiſcopi; aliter enim ſi eſſet ſufficiens tantùm, non poſſet indè ſibi immoderata ſumere ſeu eam malè diſpenſare, quod tamen Divus Thomas affirmat. Diviſio verò reddituum Eccleſiaſticorum quæ juxta *cap. de redditibus* 12. *q.* 1. videtur in plerìſque Eccleſiis fuiſſe facta, innuitur hìc à Divo Thoma, cùm ait: *Si fuerint diſtincta bona quæ debent in uſum Epiſcopi cedere, ab his quæ ſunt pauperibus & Miniſtris Eccleſiæ eroganda.* Idem tradunt Sotus *lib.* 10. *de Juſt. & Jur. q.* 4. *art.* 3. & Covarr. *in d. c. Cùm in Offic. n.* 3. *in fine de teſtam.* ſubeſtque ejus rei non levis conjectura; conſtat enim redditus Epiſcopi, Cleri & Fabricæ eſſe diſtinctos & ſeparatos, cur igitur non fuerit ſua portio pauperibus aſſignata? Undè probabile eſt Hoſpitalia pleraque erecta & dotationes factas in opera charitatis. Addo Divum Thomam etiam fuiſſe in hac Sententia, ut Clerici obtinentes præbendas & redditus quoſcumque Eccleſiaſticos in uſum Miniſtrorum principaliter applicatos, quamvis hujuſmodi redditus omnes per luxum diſpenſent; non tamen peccent contra Juſtitiam nec teneantur ad reſtitutionem. Ita *in d. quodl.* 6. *art.* 12. *ad* 3. ubi diſtinguit inter redditus Hoſpitalium & redditus beneficiorum, dicens: *Aliter dicendum eſt de illis Eccleſiaſticis bonis quæ principaliter ſunt attribuenda neceſſitatibus Pauperum & ex conſequenti neceſſitatibus Miniſtrorum, ſicut ſunt bona Hoſpitalium & aliorum hujuſmodi; & aliter de illis bonis quæ ſunt principaliter attributa uſibus Miniſtrorum, ſicut ſunt præbendæ Clericorum & alia hujuſmodi; nam in primis bonis peccatum committitur non ſolùm ex abuſu; ſed etiam ex ipſa rerum conditione, dum aliquis in ſuos uſus aſſumit quod eſt alterius; & ideò tenetur ad reſtitutionem tanquam deſraudator rei alienæ. In ſecundis verò bonis non committitur peccatum, niſi per abuſum, ſicut & de bonis patrimonialibus dictum eſt. Undè non tenetur quis ad reſtitutionem, ſed ſolùm ad pœnitentiam peragendam.* Hactenùs verba Divi Thomæ cui videntur aſſentiri hìc Hoſt. *n.* 4. verſ. *Mihi videtur diſtinguendum*, Card. *in* 4. *q. n.* 3. verſ. *& dicit Hoſt.* & Imol. *col.* 4. *ſub n.* 11. verſ. *Dicit tamen Dominus Antonius*, dum ſcripſerunt Clericum non habentem adminiſtrationem, poſſe in vita & in morte diſponere de redditibus beneficii; habentem verò adminiſtrationem, poſſe tantùm dum vivit, donare, moderatè tamen. Idem dicit gloſſa in *c. Præſenti* in verbo *Reſervari de Offic.*

Ordin. lib. 6. ubi reddit rationem, quia beneficiatus in vita comparatur uſufructuario & facit fructus ſuos : quam gloſſam à toto mundo allegari dicit Barbat. hîc, quem refert & ſequitur Bellon. conſ. 5. Curatus Eccleſiæ n. 6. verſ. Quin imò lib. 3. Et idem dixit gloſſa in c. duo ſunt genera in verbo Proprietatem 12. q. 1. Gemin. conſ. 3. ſuper dubio n. 7. verſ.
3 Nam Prælatus. Anchar. conſ. 233. Factum tale n. 5. Paul. de Caſtro conſ. 438. in q. in princ. lib. 1. & de communi opinione teſtantur Calder. conſ. 264. aliàs 2. de reb. Eccleſ. non alien. Corn. conſ. 314. n. 2. verſ. Quin imò lib. 3. & Bellon. d. conſ. 3. n. 2. ubi aſſerit communem eſſe diſtinctionem, ut beneficiatus æquiparetur uſufructuario in vita & uſurario in morte, cui ſententiæ apertè ſuffragatur Concil. Trident. in c. 12. ſeſſ. 24. hîc privetur dimidiâ parte fructuum quos ratione etiam præbendæ & reſidentiæ fecit ſuos & in c. 1. ſeſſ. 23. hîc pro rata temporis abſentiæ fructus ſuos non facere, quod clarè innuit à contrario ſenſu Epiſcopos & Parochos facere fructus ſuos, dum reſident. Quod etiam apertè colligitur ex Conſtitutione Julii III. quæ incipit Cùm ſicut nobis publicata 26. Junii 1550. hîc Fructus occaſione Eccleſiarum, Monaſteriorum & beneficiorum Eccleſiaſticorum pro tempore provenientes : licèt poſtquam ad manus beneficiatorum pervenerunt & cum aliis ipſorum beneficiatorum fructibus commixti ſunt ; non ulteriùs in Eccleſiaſticis, ſed potiùs ipſorum beneficiatorum propriis & ab eis acquiſitis bona judicari ; & propterea quodammodo pro ſæcularibus & prophanis haberi conſueverint, nihilominùs quamdiù beneficiati illos non exegerint, verè Eccleſiaſticos eſſe & cenſeri debere. Undè fit ut Archid. in c. ſtatutum, §. Aſſeſſorem n. 13. verſ. quidam voluerunt dicere de reſcr. lib. 6. relatus hîc à Card. in 4. q. n. 3. fortè liberiùs quàm par eſt, ſcripſerit hæreticum eſſe de Jure Canonico dicere Clericum facere fructus ſuos ; nam contra eum ſtat littera Concilii Tridentini locis citatis & Conſtitutione Julii III.

4 Autoritas autem Hieronimi dicentis, aliena capere convincitur qui ultra neceſſaria ſibi retinere probatur, capite primo, §. Ordinandus 224. diſtinctione ; & Ambroſii, dicto cap. ſicut hi 47. diſt. Quis enim tam injuſtus, tam avidus, tam avarus eſt, quàm qui multorum alimenta non ſuum uſum ; ſed abundantiam & delicias facit ? Neque enim minus eſt criminis habenti tollere quàm cùm poſſis & abundes, indigentibus denegare. Eſurientium panis eſt quem tu detines, nudorum indumentum eſt quod recludis ; & miſerorum redemptio eſt & abſolutio pecuniæ quam tu in terram defodis. Et Bernardus Epiſt. 2. Denique quidquid præter neceſſarium victum & ſimplicem veſtitum de Altari retines, tuum non eſt, rapina eſt, ſacrilegium eſt ; Et Epiſt. 42. Clamant pauperes : noſtrum eſt quod effunditis, nobis crudeliter ſubtrahitur quod inaniter expenditur. Item textus in c. Qui oblationes 13. q. 2. & alia jura quæ in hanc rem adducit Archid. in Summa n. 5. 44. diſt. & in c. Epiſcopus, il ſecondo 12. q. 1. Hæ, inquam, autoritates & aliæ conſimiles eò tantùm tendunt, ut ſit illicita hæc Eccleſiaſticorum bonorum diſtributio ; non autem ut ſit reſtitutio neceſſariò facienda ; & redditus qui ſuperſunt ultra neceſſaria, dicuntur alieni ; non propriè, ſed ex quadam metaphora : eò quòd Pauperibus eſſent eroganda. Undè idem Hieronimus ſcribit, bona Eccleſiarum dici bona Pauperum quoad debitum ; quia eis debentur, non quoad dominium nec quoad proprietatem, ut refert Turrecrem. in c. Videntes
5 n. 2. 12. q. 1. & Covarr. in d. c. Cùm in Officiis n. 3. verſ. Sed hæc atque alia de teſtam. & hoc eſt quod voluit Præpoſ. in Summa 44. diſt. n. 4. verſ. exindè uſus ; & alii Doctores dum dixerunt beneficia obtinentes, non eſſe ex toto uſufructuarios ; quia non habent liberam facultatem teſtandi, ſicut uſufructuarii meri ; ſed ſunt uſufructuarii qualificati. Undè monentur ut ex fructibus capiant neceſſaria ; & pro ſe & pro ſuis & reſiduum dent Pauperibus. Et propterea ad id tenentur ex debito Charitatis, non autem Juſtitiæ ; & contrafacientes peccant quidem mortaliter, ſed non tenentur ad fructus malè conſumptos reſtituendos. Hæc Præpoſ. Prætereà jura prædicta atque aliæ conſimiles autoritates quæ dicunt redditus Eccleſiaſticos eſſe Pauperum, procedunt ſecundum illud tempus in quo redditus Eccleſiarum principaliter erant deputati pro ſubſidio indigentium ; at ſecùs & poſtquàm facta fuit formalis & ſolemnis inſtitutio titulorum beneficialium ; eorumque fructus principaliter ſunt deputati pro ſubſidio Miniſtrorum, ut habetur in c. Nulli Epiſcoporum, §. His ita reſpondetur 12. q. 1. & declarat Divus Thomas in d. quodlib. 6. art. 12. ad tertium Præpoſ. ubi ſuprà, verſ. Quartum poſteà ſucceſſit tempus & Covar. in d. c. Cùm in Officiis n. 5. in fine, verſ. nam poſt factam de teſtam. Demùm procedunt hujuſmodi autoritates in caſu extremæ neceſſitatis, ut patebit infrà n. 10. verſ. Septima ſolutio. Hæc de opinione Divi Thomæ & de negotio principali.

Sed quoniam timoratæ conſcientiæ magis accedunt ad oppoſitam ſententiam Archid. & bonarum mentium eſt hîc culpam agnoſcere, ubi culpa non eſt, c. ad ejus in fin. 5. diſt. c. 2. de obſer. jejun. Ideò ſuppoſitâ dictâ opinione, ſuccedit ſecundus articulus, videlicet.

An beneficiati poſſidentes ſufficiens patrimonium, poſſint vivere de fructibus beneficii, patrimonio in alios uſus collocato.

Qua de re ſtatuenda eſt pro indubitata præſens concluſio. 6
Epiſcopi & Clerici habentes patrimonium, poſſunt vivere de proventibus Eccleſiæ, juxta conditionem & dignitatem ; & patrimonium cum fructibus ſervare quibus volunt. De decentia conditionis & dignitatis agemus infrà n. 17. & ſeqq. In reliquis pro concluſione ſtat autoritas Innoc. in c. Epiſcopus n. 1. de præb. hîc : Non credimus, inquit, quòd qui habet beneficium, vivere debeat de patrimonio ; ſed de Altari. Et Hugonis in c. Illi autem 12. q. 1. ubi ait (Clericos licitè poſſe habere propria & percipere Eccleſiaſtica beneficia, dummodò propter hoc non deſeratur Juſtitia, c. habebat 12. q. 1. nec peccare accipiendo beneficia ſibi debita, quia jure ſuo utuntur, ex quo ſerviunt Eccleſiæ & beneficia eis canonicè aſſignata ſunt,) Et ſequuntur Hoſt. in c. Poſtulaſti n. 6. de reſcr. Archid. poſt Joannem de Fano in c. Clericos in princ. 1. q. 2. Abb. in ſua q. 4. quæ incipit Titius Clericus in 4. dub. n. 12. uſque in finem, ubi ad partes hanc quæſtionem diligenter examinat & ſolvit contraria per temporum diſtinctionem & n. 14. verſ. & licèt hoc dictum, affirmat opinionem Innoc. & Hoſt. communiter teneri per omnes Doctores, quam etiam communem eſſe teſtantur Felin. in d. c. Poſtulaſti 6 ubi in hanc ſententiam citat Divum Thomam in 2. 2. q. 185. art. 7. Covar. in c. 1. n. 2. de teſtam. & Nav. de reddit. Eccleſ. n. 78. aliàs eſt q. 1. monit. 32. addens idem eſſe judicium de bonis induſtriâ quæſitis.

Idem ratio ſuadet Divinis Oraculis innixa : decet enim ut
qui Altari ſervit, de Altari vivat ; cùm nemo militet ſtipendiis 7
ſuis, 1. ad Corinth. 9. c. ex his 12. q. 1. & c. cùm ex Officio de præſcr. & dignus eſt Operarius mercede ſuâ 1. ad Timoth. 1. c. Quicumque 12. q. 2. nec denario fraudari debent in vinea Domini operantes, c. fin. de Magiſt. Item os bovis ligari non debet triturantis, Deuteron. 25. c. Eccleſias, verſ. Item non alligabis 13. q. 1. c. extirpandæ de præb. & qui ad onus eligitur, repelli non debet à mercede, c. cùm ſecundum de præb. & c. charitatem 12. q. 2. hîc juſtum namque eſt ut illi conſequantur ſtipendium, qui pro tempore ſuum commodare reperiuntur obſequium & c. Eccleſiaſticis, eâdem causâ & q. Eccleſiaſticis, inquit, utilitatibus deſudantes Eccleſiaſtica : dignum eſt remuneratione gaudere. Undè in c. Clerici 1. q. 2. decernitur ut Clerici omnes qui Eccleſiæ fideliter vigilant & deſerviunt, ſtipendia ſuis laboribus ſecundum ſervitii ſui meritum per Ordinationem Canonum à Sacerdotibus conſequantur. Ubi ſecundum Abbatem loco præallegato, ponderandum eſt verbum illud omnes, quod includit tam Pauperes quàm divites, ut hîc etiam notant Doctores aliàs ad quid dixiſſet omnes. Item ponderanda ſunt illa verba ſtipendia ſuis laboribus debita : quæ innuunt, danda eſſe ſtipendia Clericis ; non propter indigentiam, ſed propter labores quos ſuſtinent ; quæ quidem ratio verificatur tam in divitibus quàm in Pauperibus. Item ponderandum quod dicitur ſecundum ſervitii meritum, non autem ſecundum indigentiæ qualitatem.

Hinc emanarunt jura hodierna quibus diſponitur ut Clerici habentes beneficium & patrimonium, poſſint liberè 8
teſtari de bonis patrimonialibus & vivere de redditibus beneficii 12. q. 5. per tot. & infrà de teſtam. quaſi per tot. ſecundum Abbatem in d. c. Poſtulaſti n. 5. de reſcr., quod clarè ſtatutum legitur in Concilio Agatenſi c. 18. relato in c. Epiſcopi 12. q. 1. his verbis Epiſcopi de rebus propriis vel acquiſitis vel quidquid de proprio habent hæredibus ſuis, ſi voluerint, derelinquant ; quidquid verò de proviſione ſua Eccleſiæ fuerit ſive de agris, ſive de fructibus, ſive de oblationibus, omnia in jure Eccleſiæ reſervare cenſuimus. Idem probatur in c. manifeſta, eâdem causâ & q. hîc ; neque res propriæ Epiſcopi importunitatem patiantur pro rebus Eccleſiæ ut nec Eccleſia incurrat damnum ; nec etiam Epiſcopus in ſuis rebus pro rebus Eccleſiæ proſcribatur. Concordat textus in c. ſint Manifeſtæ : quod immediatè ſubſequitur, ſint manifeſtæ res propriæ Epiſcopi ; ſi tamen habet proprias & manifeſtæ Dominicæ, ut poteſtatem habeat de propriis moriens Epiſcopus, ſicut voluerit & quibus voluerit derelinquere ; nec ſub occaſione Eccleſiaſticarum rerum ea quæ Epiſcopi eſſe probantur, intercidant. Qui deſumptus eſt à Gratiano ex Canonibus Apoſtolorum, c. 40. atque ita eſt ex numero Canonum quinquaginta, qui ſoli ab Eccleſia Latina recipiuntur ut Canonici, juxta textum in c. Clementis 16. diſt. & declarat Card. Bellarm. de ſcrip. Eccleſ. ubi agit de S. Clemente Romano. Sed & Alexander III. in c. quia nos de teſtam. Licèt, inquit, Clerici de his quæ paternæ ſucceſſionis vel cognationis intuitu, aut de artificio ſunt adepti ſeu dono conſanguineorum & amicorum non habito reſpectu ad Eccleſiam pervenerunt ad ipſos, liberè diſponere valeant, de his tamen

quæ conſideratione Eccleſiæ perceperunt, nullum de jure facere poſſunt teſtamentum. Hæc ibi. Pone igitur Clericum donaſſe patrimonii fructus vel ſervare velle ad obitùs ſui diem : certè indè ſequitur ut de fructibus beneficii ſit alendus, quod non eſt inconveniens, ſicut nec id ex quo ſequitur. Poſito enim poſſibili & convenienti, nihil ſequitur inconveniens vel impoſſibile.

Sed concluſioni ut ſuprà firmatæ fortiter obſtat textus
9 in c. Clericos 1. q. 2. qui eſt pars, c. quoniam 16. q. 1. ubi Hieronimus ad Damaſum Papam : Clericos autem illos convenit Eccleſiæ ſtipendiis ſuſtentari, quibus parentum & propinquorum nulla ſuffragantur bona ; qui autem bonis parentum aut ſuis ſuſtentari poſſunt, ſi quod Pauperum eſt accipiunt, ſacrilegium profectò committunt & per abuſionem talium Judicium ſibi manducant & bibunt. Concordat textus in c. ſi quis & in c. Paſtor 1. q. 2. ubi Proſper. Nec illi qui ſua poſſidentes, dari ſibi aliquid volunt ſine grandi peccato ſuo, undè pauper victurus erat, accipiunt : ita poſſeſſores non alimenta quibus abundant, ſed aliena peccata ſuſcipiunt. Et in idem recidit quod ait Aug. ad Bonif. Comitem epiſt. 50. Si privatum poſſidemus quod nobis ſufficiat : non illa noſtra ſunt ; ſed pauperum quorum procurationem quodammodò gerimus refertur in cap. fin. 12. quæſt. 1. quod conſtat etiam ex cap. Sacerdos 1. quæſt. 2. ubi deciditur (Clericos pauperes, ſive ex Nativitate ſive ex propria voluntate juſtè vivere de bonis Eccleſiæ, quia ad ea accipienda non cupiditas ducit ; ſed vivendi neceſſitas cogit.) Et mox notabiliter ſubjungitur : (de talibus dicere videtur Apoſtolus : qui in Sacrario operantur, quæ de Sacrario ſunt edunt ; & qui in Altari deſerviunt, cum Altario participant.) Ergò Clerici divites quos non neceſſitas, ſed cupiditas ducit ; non poſſunt juſtè vivere de bonis Eccleſiæ, quamvis eidem inſerviant, cùm de talibus non intelligatur Apoſtoli autoritas, ſed de Clericis pauperibus. Ad idem eſt textus fortis in c. Illi 12. quæſt. 1. ubi Clerici qui tam infirmi ſunt animo, ut poſſeſſionibus ſuis renunciare non poſſint, cum peccato illa retinent. Ergò tunc demùm debet Clericus de bonis Eccleſiæ vivere, quandò non habet Patrimonium undè vivat. Et eodem reſpiciunt Canones qui dicunt Epiſcopum poſſe accipere de rebus Eccleſiæ quibus indiget, ſi tamen indiget ; & eas diſpenſare pro ſuis & indigentium neceſſitatibus, ut 12. quæſt. 1. c. Epiſcopus & c. ex his, ubi gloſſa in verbo indiget, reddit rationem ; quia de rebus Eccleſiæ non debet quis paſci ſi habet propria ; ponderanda enim ſunt illa verba ſi tamen indiget ; nam qui habet Patrimonium non dicitur indigere ſecundum Abbatem, d. q. 4. n. 12. in 2. arg. verſ. ad idem. Hic Vincent & Philippus in c. Poſtulaſti, de reſcrip. relati ab Arch. in d. c. Clericos, n. 2. 1. quæſt. 2. dicebant non valere litteras beneficii, niſi facta mentione de paterna hæreditate, quia talis indignè petit beneficium Eccleſiaſticum, allegant c. Quoniam, 16. quæſt. 1. & c. Illi, 12. quæſt. 1. Cæterum opinio Vincent. & Philippi communiter reprobatur à DD. & contrarium tenet in eadem decretali Innoc. & Compoſtel. quos refert, & ſequitur Archid. in d. cap. Clericos, 1. quæſt. 2. n. 1. in verb. Diſpenſat. ubi concludit eum, qui habet bonum patrimonium, poſſe impetrare beneficium à Papa & valere litteras, etiamſi in eis non fiat mentio de patrimonio, quod habet, niſi eſſet ad patrimonium intitulatus, juxta textus in d. cap. Poſtulaſti Idque ſecundum Innoc. & Archid. ſatis innuitur ex eo quod ibi Apoſtolicus non reſpondet conſultationi ſibi factæ ſuper hoc argum c. Nonne de præſum. Et ita ſentiunt communiter DD. ibi, & in cap. Epiſcopus, de præb. ut teſtatur Præpoſ. in d. cap. Clericos, num. 1. in 1. concluſ. verſ. Tum item humana lege ; & ita etiam uſu receptum eſt.

Ad prædictos autem Canones ex Hieronimo, Auguſtin. & Proſpero dantur à gloſ. & DD. perplures ſolutiones, quæ ſunt veluti declarationes, ſeu limitationes ad regulam ſuperiùs firmatam.

Prima ſolutio eſt gloſ. in d. cap. Clericos, in verb. Sacrilegium 1. quæſt. 2. quòd illud, quod ibi dicitur, ſit exhortatio & conſilium, non autem præceptum quod etiamſi ſentit gloſ. in cap. Illi autem, in ver. Sine peccato, 12. quæſt. 1. dum dicit cap. illud de conſilio loqui, & fuit opinio Laurentii ſecundum Archid. ibi num. 1. in gloſ. in ver. De conſilio. Cui etiam videtur adhærere Covarr. in c. 1. num 2. verſ. Prima etenim autoritas, de teſtam. Et pro hac ſolutione facit littera d. cap. Clericos, ibi, Convenit, &c. repugnant tamen ſubſequentia verba : Sacrilegium committunt, & judicium ſibi manducant & bibunt, necnon verba d. cap Paſtor, ibi : Sine grandi peccato. Et propterea Hugo in d. cap. Illi autem, dicit ſe credere quod dicitur in prædictis juribus eſſe de præcepto, ut refert ibi Archid. num. 1. ſed & Hoſt in d. cap. Poſtulaſti, de reſcript. Ego Crederem, inquit, eis, qui dicunt dicta jura loqui de conſilio, ſi jura inducerent, quæ non habent, ut refert Præpoſ. in d. cap. Clericos verſ. Nam hunc textum. Undè hæc ſolutio non placet Abb. d. quæſt. 4. incip. Titius, num. 12. ver. Prima ſolutio.

Secunda ſolutio eſt, quam ponit Præpoſ. in eodem cap. Clericos, verſ. Quarto reſpondent, quod prædicti Canones intelligantur eo caſu, in quo Eccleſia non ſufficit omnibus, verùm hæc reſponſio quamvis ſit in ſe vera, quia Clerici, quibus propria ſufficiunt, debent tunc ceſſare à ſumptibus Eccleſiæ, cùm ſit caſus, in quo deberent potius de ſuo ſubvenire, arg. c. Paſce, 86. diſt. & c. Licet, de cenſ. tamen nimis reſtringit illos Canones qui generaliter loquuntur. Et videtur etiam divinare, cùm hic intellectus ex verbis illorum non colligatur.

Tertia ſolutio eſt gloſ. prælleg. in cap. Clericos, in ver. Sacrilegium, quod textus de his loquantur qui occaſione patrimonii ampliandi, quod habent, ſe à divinis ſubtrahunt obſequiis, quibus ſe abſentantibus danda non ſunt ſtipendia Eccleſiaſtica, arg. cap. Generaliter, 16. qu. 1. concordat gloſſ. in d. c. Illi autem, in ver. Sine peccato, dum ait, textum ibi, intelligi de Clericis vagabundis, & ſequitur Præpoſ. in d. c. Clericos num. 1. in 1. concluſ. dum firmat ſecundum Archid. & alios iſta Capitula eſſe intelligenda de his, qui non ſerviunt. Quæ tamen ſolutio videtur contra textum in d. cap. Sacerdos, 1. quæſt. 2. ubi Clericis etiam deſervientibus non ſunt danda ſtipendia Eccleſiaſtica, niſi ſint pauperes, ut conſiderat Abb. d. quæſt. 4. num. 12. verſ. Secunda ſolutio ; Ac proptereà divinat, ut ipſemet Præpoſit fatetur ubi ſupra, verſ. Alii dicunt. Solutio tamen in ſe bona eſt, & ſecundum eum optimè probatur in c. Clerici 1. quæſt. 2. Portò ſervitium Eccleſiæ non ita eſt accipiendum, ut indiſtinctè Clerici teneantur intereſſe divinis 12
in Eccleſia, ſed ad hoc, ut vivere poſſint de proventibus Eccleſiaſticis & patrimonium ſervare, quibus volunt, ſatis eſt, ut extra Eccleſias recitent horas Canonicas, ſi beneficia ex fundatione, vel ex conſuetudine perſonalem reſidentiam non requirant, & in hunc ſenſum accipienda ſunt oracula ex ſacris litteris deſumpta, de quibus ſupra n. 7. ut declarat Præpoſ. in ſumm. num. 3. verſ. Inter has varietates, 44. diſt. dicens, de hoc eſſe gloſſam communiter receptam in cap. Gratia, de reſcript. lib. 6.

Quarta ſolutio ponitur per gloſ. ubi ſupra quod prædicti textus loquantur de quarta pauperibus debita, quæ dari prohibetur abundantibus, panis enim egentium &c. c. 2. 14. quæſt. 1. Nam ſi abundantes de bonis Eccleſiæ ſuſcipiunt, licet non debeat eis denegari portio, quia nemo cogitur ſuis ſtipendiis militare, mortaliter peccant. Quæ fuit etiam opinio Laur. & Jo. de Fan ſecundum Archid. ibi, in fin. in ver. Mortaliter peccant. Et idem innuit gloſ. prælleg. in d. cap. Illi autem, dicens textum loqui de oblationibus, quæ abundantibus non ſunt communicandæ. Et hæc ſolutio quamvis non placet Præpoſ. 12. d. cap. Clericos verſ. Tertii dicunt ; tamen ſatis congruit cum littera textûs ibi : Si quod pauperum eſt, &c. Quæ verba clarè indicant bona propria poſſidentibus illam tantum portionem denegari quæ pauperibus debetur. Et concordat littera d. cap. Paſtor, ibi. Nec ſua poſſidentes ſine grandi peccato, undè pauper victurus erat, accipiunt.

Quinta ſolutio eſt Innocentii in cap. Epiſcopus de præben. num. 1. quod in d. cap. Paſtor. 1. quæſt. 2. Autor. Canonis tantùm intendat prohibere, ne quis de patrimonio avrae theſaurizet & bona Eccleſiæ expendat ; aliàs autem benè licèt ſua bona conſervare hæredibus, & bona Eccleſiæ expendere, ſequitur Archidiac. in d. cap. Clericos n. 1. verſ. Undè Innoc. Et hæc ſolutio eſt etiam de mente gloſ. ibidem, dum ait, tunc potiſſimum mortaliter peccare Clericos, qui abundantes de bonis Eccleſiæ ſuſcipiunt quando ſua reſervant ex cupiditate. Et opinionem Innocentii communiter à Doctoribus approbari teſtatur Silveſter. in verſ. Clericus, 4 num. 12. De cujus veritate clariùs etiam patebit ex his, quæ mox dicentur in ſeq.

Sexta ſolutio eſt gloſ. in d. cap. Clericos, in verb. Accipiunt, 1 quæſt. 2 dum dicit textum loqui de illis Clericis, qui cùm habeant bona propria, accipiunt bona Eccleſiæ, & in malos uſus convertunt ; & ſic eſſe intelligenda ſequentia capitula, ſcilicet cùm malè diſpenſant. Idem tradit Innoc. in cap. Poſtulaſti, in princ. de reſcr. dicens, Clericos habentes patrimonium, non indignè accipere beneficium ; dummodò benè diſpenſent ; Et cùm hac ſolutione tranſit etiam Archid. in eod. cap. Clericos in verb. Diſpenſant, & in d. cap. Illi autem, num. 1. 12. quæſt. 1. ubi ait, quod dicitur in c. Quoniam 16. quæſt. 1. quod ſacrilegium committunt, verum eſſe quando ex cauſa quis recipit ſtipendium Eccleſiæ, ut in uſus illicitos convertat, & ne ſuum quotidianis expenſis imminuat, cap. Si quis proprium, 1. quæſt. 2. & ut patrimonium ſuum augmentet, illud conſanguineis ſuis relicturus ; Aliàs etiam qui habet propria, licet de altari vivet, cui ſervit. Ita Archid. quem ſequitur Præpoſ. in d. cap. Clericos, n. 1 verſ. Eſt & alia concluſio, ubi agit graviter peccare illos, qui divites ſunt & ex propriis bonis, aut parentum, ſive propinquorum ſufficientem vitæ habent, ſi cauſa cupiditatis, ſcilicet augendi divitias, propinquos di-

tandi, vel ſi vitio prodigalitatis faciunt, ut ſuperfluè, & luxurioſè vivant, ſtipendia Eccleſiæ accipiunt; quia quod pauperum eſt, cùm non indigeant, per avaritiam rapere videntur, cap. 1. 42. diſtinct. cap. Sicut, 47. diſtinct. Aliàs autem ex quo ſunt dicati ordini Clericali, poſſunt capere ſtipendia, ſeu beneficia ab Eccleſia, cui deſerviunt, ſeu militant. Et fuit opinio Innoc. in cap. Poſtulaſti in princ. de reſcr. & in cap. Epiſcopus de præb. & Hugonis in cap. Illi autem, 12. quæſt. 1. dicentis: Intentio Clericorum poteſt eſſe mala ſi accipiant bona Eccleſiæ ea intentione, ut poſſeſſiones magnas ſibi & conſanguineis ſuis emant, divitias cumulent & ſimilia; tunc cùm peſſima ſit eorum intentio; mortaliter peccant ſic accipiendo & ſuis, & Eccleſiaſticis ſic utendo, imò abutendo, in quo caſu intelligitur quod hìc dicitur, & in prædictis cc. & ſimilibus, ſi verò accipiant, ut ſuis honeſtis uſibus provideant, & pauperibus tempore neceſſitatis provideant, optima eſt eorum intentio, & tunc ſine peccato poſſident ſua, & percipiunt Eccleſiaſtica ſibi aſſignata. Ita Hugo, quem totidem verbis refert, & ſequitur ibi Archid. num. 2. & conſentiunt Hoſt. in d. cap. Poſtulaſti, de reſcr. dicens, (Clericum ſi deſerviat beneficio & benè vivat, nec habeat pravam intentionem theſaurizandi; poſſe cum bona conſcientia vivere de redditibus beneficii, ſecùs ſi non deſervit, vel luxurioſè vivit, vel parvam intentionem theſaurizandi habet.) Quò etiam ſpectant verba Richardi quolib. 3. quæſt. 20. quod habens patrimonium ſufficiens ad neceſſitatem naturæ ſolum poteſt recipere beneficium ſecundum exigentiam ſtatus & perſonæ, habens verò patrimonium ſufficiens etiam ad hæc, & ad eleemoſinas multas faciendas, ſi recipiat beneficium, ut benè diſpenſet, non peccat, modò ſit idoneus, ſi verò recipit illud non intendens Eccleſiæ deſervire, amicos ditare & magis honorari, & vivere delicatiùs, mortaliter peccat. Ita Richard. cum quo tranſit Silveſt. in ver. Clericus, 4. num. 12. affirmans opinionem Innoc. à DD. communiter teneri. Et huic ſolutioni apertè ſuffragatur littera d. c. Clericus, 1. qu. 2. ibi & per abuſionem talium, judicium ſibi manducant & bibunt, quæ videtur innuere Clericos abundantes non prohiberi ſtipendia accipere ab Eccleſia, niſi abutantur.

Septima ſolutio eſt Ulrici in ſumma ſua, relati à Præpoſ.
13 in d. cap. Clericos, 1. quæſt. 2. verſ. Quinto, quod d. jura ſunt intelligenda, cùm extrema neceſſitas pauperum hoc requirit, ut etiam ſua eis quiſque pro ſua facultate communicet. Et eſt ex mente S. Thom. in 2. 2. quæſt. 185. art. 6. ubi dicit ad prædictam autoritatem Hieronimi, non omnia bona Clericorum pauperibus eſſe eroganda, niſi forſan in articulo neceſſitatis, in qua etiam pro Redemptione captivorum, & aliis neceſſitatibus pauperum vaſa cultui divino dicata diſtrahuntur, ut Ambroſ. dicit in cap. Aurum, 12. quæſt. 2. Et in tali neceſſitate peccaret Clericus, ſi vellet de rebus Eccleſiæ vivere, dummodò haberet patrimonalia bona, de quibus vivere poſſet. Et quæſt. 18. art. 4. in reſp. ad primum, ſimiliter dicit eaſdem autoritates Hieronimi, &c. eſſe intelligendas tempore neceſſitatis, quando ſcilicet non poſſet aliter pauperibus ſubveniri, tunc enim Clerici tenerentur non ſolùm ab eleemoſinis recipiendis deſiſtere, ſed etiam ſua, ſi quæ haberent, largiri ad pauperum ſuſtentationem. Et hic intellectus ſecundum Præpoſ. ubi ſupra probatur ex illis verbis textûs, quod pauperum eſt. Nam certè ſunt pauperum in extrema neceſſitate, non aliter, ut idem adnotavit in cap. Sicut, 47. diſt. aliàs enim ſunt ipſius miniſtri pro ſervitio, ut in cap. Placuit, 1. quæſt. 2. Cui ſolutioni ſecundum eum, multùm etiam congruit littera, d. c. Paſtor, 1. q. 2. ibi. Undè pauper victurus erat.

Octava demum ſolutio eſt Archidiaconi poſt Hugon. in
14 dict. c. Clericos, in princ. quod illud c. & c. Illi, 12. quæſt. 1. & ſimilia loquantur ſecundum ſtatum primitivæ Eccleſiæ, quando exiles erant redditus, diſtribuebantur ex facultatibus Eccleſiæ, prout cuique opus erat, juxta c. 2. & c. Tua ead. cauſ. & quæſt. Et hunc intellectum ſequuntur Felin. in c. Poſtulaſti, nu. 6. de reſcr. Covar. in c. 1. num. 2. de teſtam. & ſimiliter eſt ex mente S. Thom. in 4. diſt. 38. art. 2. quæſt. 2. ad 3. Quod tamen ut dicit Præpoſ. in præalleg. c. Clericos, ad fin. verſ. Septimò, non eſt intelligendum de tempore Apoſtolorum, ſed antequam eſſet illa formalis, & ſolemnis inſtitutio beneficiorum, & tituli beneficiales; Quod latiùs per quatuor temporum diſtinctionem proſequitur in ſum. num. 4. verſ. Nam clarum eſt, uſque in fin. 44. diſt. Primum tamen tempus Apoſtolorum quando Chriſtiani omnes, ſeu Clerici, ſive Laïci initio naſcentis Ec-
15 cleſiæ pretia rerum ponebant ad pedes Apoſtolorum, Act. 4. quòd pertinet ad præſentem quæſtion. coincidit cum ſecundò tempore, in quo bona omnia Clericorum erant communia, ut mox patebit. Quare ſecundum Abb. in ſua quæſt. 3. incip. Sempronius, num. 10. verſ. Ad tertium contrarium, & d. quæſt. 4. Titius Clericus, num. 12. uſque in fin. in hac materia pro conciliatione omnium jurium ſpectanda ſunt tria tempora.

Primum tempus eſt, quando in primitiva Eccleſia Clerici communiter habitabant, & nihil proprii habebant, ſed omnia erant communia, & de illis bonis communibus Clerici vivebant primò juxta diſpenſationem Apoſtolorum, deindè juxta diſpenſationem Epiſcoporum, qui Apoſtolis ſucceſſerunt, c. Duo ſunt, 12. quæſt. 1. ubi Hieronimus, In Clericis, inquit, raſio capitis eſt temporalium rerum depoſitio; illi enim victu & veſtitu contenti, nullam inter ſe proprietatem habentes, debent habere omnia communia, & c. ſeq. ubi Gregorius ſcribit Auguſtino Anglorum Epiſcopo ut Clericos illius Eccleſiæ inſtituat ad eum modum, qui in initio naſcentis Eccleſiæ fuit patribus noſtris, in quibus nullus eorum ex iis quæ poſſidebant, aliquid ſuum eſſe dicebat, ſed erant illis omnia communia, c. Cui portio, & cap. Certè 12. quæſt. 1. de quo per gloſ. ibi in Summ. Quo tempore ſecundum S. Thomam in 4. diſt. 38. art. 2. qu. 2. ad 3. erat aliquis modus vivendi ab Eccleſia approbatus, quo aliqui ad vivendum in communi ſe obligabant; & tunc illa obligatio ad talem modum vivendi idem operabatur, quod tunc obligatio ad certam regulam. Et ſecundum hoc tempus non eſt quærendum an Sacerdotes, & Clerici habentes propria, poſſent vivere de bonis Eccleſiæ, cùm nihil proprii poſſiderent.

Secundum tempus ſucceſſit in quo Apoſtoli videntes utilius fore, ut prædia oblata conſervarentur Eccleſiis Cathedralibus, ut ex eorum fructibus poſſet omnibus indigentibus uberiùs ſubveniri, ſtatuerunt, ut bona hujuſmodi non venderentur, ſed conſervarentur ut ſupra, & Epiſcopus haberet poteſtatem ea diſpenſandi prout cuique opus eſſet, ut eſt text. in c. Videntes, 12. quæſt. 1. ſecundum Abb. in d. qu. 4. num. 14. col. ult. verſ. Secundum præſuppoſitum, & de redditibus Eccleſiæ fierent quatuor partes, quarum una deberetur Epiſcopis, alia Clericis, tertia fabricæ, quarta pauperibus, c. Quatuor, c. De redditibus, c. Cognovimus, & c. ſeq. 12. quæſt. 2. Et hoc tempore emanarunt jura ſupra in contrarium adducta num. 9. quæ diſponunt ut Clerici habentes proprium, nullatenus participent de redditibus Eccleſiæ. Ratio ejus diſpoſitionis fuit, quia cùm adhuc illicitum videretur, ut Clerici proprium poſſiderent contra veſtigia Apoſtolorum & nonnulli id facerent clam, ut oſtenderent ſe ſanctiores, quàm eſſent, ut in c. Certe, 12. quæſt. 1. multò deteſtabilius videatur, ut proprium haberent, & nihilominus viverent de redditibus Eccleſiaſticis, qui reſervati erant principaliter pro ſubſidio indigentium; undè ſatis erat, ut permitteretur eis bona patrimonialia poſſidere, ut in c. Illi autem, c. Epiſcopi, c. Sint manifeſtæ, c. Præcipimus, & c. Futuram, §. His ita, & c. Ex his, ibi: Ita quod nihil eis deſiit, 12. quæſt. 1. & probatur in c. Nulli, ead. 16
cauſ. & quæſt. & in c. Sacerdote, 12. quæſt. 4. Ideòque conſtitutum fuit, ut Clerici etiam ſervientes, ſtipendia Eccleſiaſtica non acciperent, niſi eſſent pauperes, prout diſponitur in d. c. Sacerdos, 1. quæſt. 2.

Tertium, & ultimum tempus fuit quando Clerici cùm non eſſent ita ferventes in fide, cœperunt licitè omni ſcandalo ceſſante poſſidere propria, & Eccleſiæ conſtrui & dotari, principaliter pro earum miniſtris, c. Nemo de conſecr. diſt. 1. c. fin 1. quæſt. 2. c. Cum ſi de conſecr. Eccleſ. vel altare, c. Paſtoralis, de his quæ fiunt à Prælat. S. Thom. quodlib. 6. art. 12. ad 3. & erecti etiam fuerunt tituli beneficiales, cap. 1. & per tot. 22. diſt. cap. fin. de conſuet. lib. 6. cap. de multa, de præben. cum multis ſimilib. Et hoc tempore ſtatutum fuit, ut Clerici poſſent licitè vivere de redditibus Eccleſiæ, & bona patrimonialia ſuis hæredibus derelinquere, ut in cap. Epiſcopi, in c. Manifeſta, & in cap. Sint manifeſtæ, 12. qu. 1. & in cap. Quia nos de teſtam.

Stat igitur firma concluſio ſuperiùs probata quòd Clerici etiam habentes proprium patrimonium poſſint ſuſtentari de redditibus beneficii, cui ſuffragatur etiam univerſalis conſuetudo ſecundum Præpoſ. in cap. Clericos, 1. quæſt. 1. ibi, (In oppoſitum arguitur ex conſuetudine Eccleſiæ, in qua non modo pauperes, ſed etiam divites ad Eccleſiaſtica beneficia promoventur, & de ſtipendiis deputatis prædictis ſuſtentantur.

Nunc eidem concluſioni ſubjiciuntur quædam corrollaria. 17
Primò, Clericus poteſt excipere de fructibus beneficii non ſolùm in neceſſariis, ſed etiam in iis quæ decent, ſervata ratione conditionis, ſtatûs & perſonæ; S. Thom. quodlib. 6. art. 12. ubi ait: Si quis bona fide diſpenſet Eccleſiaſtica bona, indè accipiens quod ſibi convenit ſecundum conditionem ſtatûs & perſonæ, non peccat mortaliter, etiam ſi fortè aliquid plus in ſuos uſus convertat, quàm oporteat; & in 2. 2. art. 6. & tradunt Navarr. de reddit Eccleſ. quæſt. 1. num. 92. Rodoan. de ſpol. quæſt. 3. §. Verum quia num. 16. cum ſeq. Covar. in cap. Cum in officiis, num. 2. verſ. 3. ex eadem ratione de teſtam. Et quamvis gloſ. in c. Epiſcopus, in ver. Uſibus, 12. quæſt. 1. ex eo textu deducat Clericos ea neceſſitate debere eſſe contentos, ut habeant victum & veſtitum; & in textu neceſſitatem eſſe referendam ad neceſſitatem naturæ,

& eſſe augmentum contra illos, qui propter neceſſitatem dicunt ſe habere plures Eccleſias: tamen illa gloſſa poteſt tantùm ſalvari ſecundum illud tempus, in quo redditus Eccleſiarum erant principaliter deputati pro uſu indigentium. At ſecùs eſt poſteaquam erecti ſunt tituli beneficiales, & illorum fructus deputati principaliter pro ſubſidio miniſtrorum, ut declarat Abb. in d. quæſt. 4. num. 14. col. ult. verſic. Secundum præſuppoſitum, & eſt ex mente S. Thom. d. quodlib. 6. art. 12. ad 3. Ideoque Hugo relatus à Præpoſ. in d. cap. Clericos, prope fin. verſ. Sed hic ſurgit quæſtio, 1. quæſt. 2. dicit Clericos habentes proprium patrimonium poſſe accipere de bonis Eccleſiæ quantùm ſibi aſſignatum eſt Canonicè, vel hoc pro honeſtate perſonæ, & qualitate moderandum eſſe. Et fuit opinio Innoc. in cap. Epiſcopus, de præb. in princ. ubi verbum ſubminiſtret, interpretatur pro qualitate Eccleſiæ, & dignitate Clerici per text. in l. penult. ff. de alim. & cib. leg. & in l. Quæro, ff. de jur. dot. Et idem voluit Hoſt. in Summ. de reſcript. §. Quæ poſſunt objici, n. 25. verſ. Sed quid appellas, dicens beneficium ſufficiens appellari quod ſibi & ſuis ſufficiat, cap. Studeat ad fin. 50. diſt. cap. 1. de cohabit. Cleric. & mulier. conſiderata nobilitate, dignitate & majoritate illius, de cujus proviſione quæritur, arg. c. Non cogantur 41. diſt. Ita Hoſtien.

Ideoque in Extrav. Execrabilis Joannis XXII. Cardinalibus, & Filiis Regum conceditur retentio plurium incompatibilium, & in cap. De multa, in fin. de præb. dicitur poſſe diſpenſari cum nobilibus, & litteratis perſonis circa pluralitatem beneficiorum, licet poſſint aliundè vivere, ut conſiderat Abbas in ſua quæſt 3. Sempronius Clericus, num. 12. verſ. Undè nobiles, de quidem decentia ſtatus dicetur, & infrà n. ſeq. & latiùs n. 33.

18 Secundò, ſi Clericus diſtribuat ſuperflua in eos qui quamvis habeant neceſſaria ad victum, non tamen habent ſic ſufficientia pro qualitate conditionis, & decentia ſtatûs, benè diſtribuiſſe videtur. Ita D. Thom. præalleg. 2. 2. quæſt. 32. art. 6. Navar. de reddit. Eccleſ. quæſt. 1. num. 65. Quare
19 Clericus poteſt uſque ad ſtatûs decentiam donare etiam conſanguineis, & familiaribus ſuis, cap. Studeat, in fin. 50. diſtinct. ibi: Præcipimus, ut tale beneficium ſibi Eccleſiæ ſuæ concedatur, quo & ipſe, & ſui ſufficienter poſſint habere ſuæ ſuſtentationis ſolatium, cap. Omnino, & ibi gloſ. in ver. Ut de mercede, & Gemin. 3. diſt. cap. Pervenit, & ibi Abb. in 2. notab. de Arbitr. Felin. in cap. Poſtulaſti, num. 6. verſ. Et hoc, quod liceat, de reſcript. Item poteſt de redditibus Eccleſiæ dotare ſorores, vel alias conſanguineas, cap. 1. de cohab. Cler. & mulier. Abb. in d. cap. Pervenit, & Silveſtr. in verb. Clericus, 4. num. 11. verſ. Decimo quinto. Quod tamen ſecundum eum limitatur, & intelligitur ſi indigeant, non autem ad pompam, vel alium ſtatum, magnopere enim cavendum eſt, ne hujuſmodi decentia ſtatûs, & conditionis conſanguineorum longiùs, latiùſque protendatur, quàm ferat neceſſitas. Undè Bernardus in declaratione ſuper illis verbis Evangelii. Ecce nos reliquimus omnia, ſit ait: Vivat de altario, ut juxta eumdem Apoſtolum alimenta, & quibus tegatur habens his contentus ſit. De altario, inquit, vivat, non ſuperbiat, non luxurietur, denique non ditetur, non ſibi de bonis Eccleſiæ ampla palatia fabricet, mutans quadrata rotundis, nec loculos indè congreget, aut ſuperfluitione diſpergat, non extollat de facultatibus Eccleſiæ conſanguineos ſuos aut nepotes, aut neptes nuptui tradat, & Ambroſius lib. 3. de offic. cap. 30. relatus à D. Thom. in 2. 2. quæſt. 185. artic. 7. ad 2. Hæc eſt approbanda liberalitas, ut proximos ſeminis tui ne deſpicias, ſi egere cognoſcas, non tamen, ut illos ditiores fieri velis, ex eo quod tu potes conferre inopibus refertur in cap. Eſt probanda, 86. diſt. & in 7. Sinodo, cap. 12. ſtatutum eſt ſecundum Canonem SS. Apoſtolorum, ut non liceat Epiſcopo fraudare quidpiam ex rebus Eccleſiæ,
20 vel cognatis propriis donare quæ Dei ſunt; quòd ſi pauperes fuerint, ut pauperibus largiatur; & in Trid. Sinodo cap. 1. ſeſſ. 25. totidem ferè verbis omninò Epiſcopis interdicitur, ne ex redditibus Eccleſiæ conſanguineos familiareſve ſuos augere ſtudeant, cùm & Apoſtolorum Canones prohibeant, ne res Eccleſiaſticas, quæ Dei ſunt, conſanguineis donent, ſed ſi pauperes ſint, iis ut pauperibus diſtribuant, eas autem non diſtrahant, nec diſſipent illorum cauſa: Imò ſeriò monentur, ut omnem humanum hunc erga fratres, nepotes, propinquoſque carnis affectum undè multorum malorum in Eccleſia ſeminarium extat, penitùs deponant. Nam, ut inquit gloſ. in c. Pervenit, in ver. Gravius, 1. quæſt. 3. cæci ſunt Epiſcopi circa nepotes, undè tantus impetus in eos omnia fundendi fuit reſtringendus. Ceſſante autem hujuſmodi neceſſitate, quàm grave ſit ſcelus de redditibus Eccleſiaſticis conſanguineos ditare conſtat ex verbis Gregorii VII. in c. Pervenit, 16. q. 7. ibi: Si quis fuerit hujus divini præcepti tranſgreſſor, inter maximos hæreticos & Antichriſtos non minimos habeatur, qui Canon procedit etiam in fructibus ſecundum intellectum Hugonis, & Archid. & ex aliis innumeris ſacrarum litterarum, & SS. Patrum teſtimoniis.

Tertiò, Clericus poteſt de redditibus Eccleſiaſticis remunerare accepta ſervitia. Videtur autem hoc eſſe rei debitæ 21
perſolutio; aliàs incurrit vitium ingratitudinis, ſi nullatenus remuneret, Navarr. d. qu. 1. monit. 36. num. 1. verſ. Cæterum nos in ea ſententia ſumus: ubi ait recompenſationem iſtam debere eſſe majorem accepto ſervitio, vel beneficio per ea, quæ Ariſtoles in lib. Ethic. tradit de referenda gratia menſura accumulativè; Nam ut ſcribit Seneca lib. 2. de benef. cap. 18. Diligentiùs quærendus eſt beneficii, quàm pecuniæ creditor, huic enim reddendum eſt quantùm accepi & ſi reddidi, ſolutus ſum, ac liber: at illi plus ſolvendum eſt, & nihilominùs relata gratia cohæremus: qua de re plura apud Covarr. in cap. In officiis n. 10. de teſtam.

Quartò, nomine pauperum in hac materia intelliguntur 22
omnia pia opera, ſcilicet in Dei cultum tendentia, ut intelligit S. Thom. in 2. 2. quæſt. 185. art. 7. Adrian. in 4. in materia de reſtit. quæſt. 12. col. 2. Navar. d. quæſt. 1. monit 20. num. 1. Quòd ſi verum eſt, apparet pauperes parum juris habere in redditus Eccleſiaſticos, præterquam in bona hoſpitalium, quæ eorum uſibus principaliter ſunt deſtinata, & conſequenter in uſus miniſtrorum, Clem. Quia contingit, ubi notatur de relig. domib. quod magis firmat opinionem D. Thom.

Quintò, Clericus poteſt pro libito diſponere de portio- 23
ne, quam per ſuos labores ab Eccleſia meretur ultra mediocre ſervitium debitum illi, & exhibitum, Idemque judicium de iis, quæ ad decentem ſtatum neceſſaria ſibi ſubtrahit; nec ſi profundat, tenetur ad reſtitutionem. Jo. Major. in 4. diſt. 24. col. 4. ſequitur Navarr. ubi ſup. num. 70 Idem dicendum de iis quæ Clericus lucratur, pro Miſſarum celebratione, officio cantando, &c. teſtatur de communi Navarr. num. 75.

Sextò, quod dictum eſt Clericos poſſe excedere de fructibus beneficii uſque ad decentiam ſtatus, multò ſecuriùs 24
procedit in Urbe, & ejus diſtrictu ad decem milliaria, quia Paulus V. in Conſtitutione edita 8. Aprilis 1606. quæ incipit, In eminenti, non ſolum tribuit omnimodam facultatem incolis & civibus urbis, qui in ea, vel ejus diſtrictu infra decem milliaria, non tamen extra debitam reſidentiam deceſſerint liberè & licitè, pro libito voluntatis diſponendi de omnibus ſuis bonis etiam provenientibus ex quibuſcumque fructibus, redditibus, proventibus, juribus, obventionibus & emolumentis Eccleſiaſticis etiam decimalibus Eccleſiarum; & beneficiorum quomodolibet qualificatorum, quæ in titulum, vel commendam, aut adminiſtrationem, vel aliàs quomodolibet, etiam ex diſpenſationibus Apoſtolicis obtinent, ſeu antea obtinuerint, vel in poſterum obtinebunt, cujuſcumque qualitatis, quantitatis, & valoris exiſtant per eos acquiſitis; vel acquirendis in eadem urbe, & illius diſtrictu infrà decem milliaria ut ſupra conſiſtentibus, tam inter vivos, quàm in ultima voluntate in favorem conſanguineorum & affinium ſuorum; & quamvis aliarum perſonarum, etiam penitùs extranearum, Verùm etiam decrevit, ut iiſdem decedentibus ab inteſtato eorum bona ex bonis, & redditibus Eccleſiaſticis ſupradictis provenientia per eos, ut ſupra acquiſita in d. urbe & ejus diſtrictu, intra decem milliaria, ut præfertur; & conſiſtentia ad eorum hæredes ab inteſtato venientes liberè deveniant, Idemque pro toto urbis diſtrictu etiam ultra decem milliaria priùs ſtatuerat Julius III. in Conſtitut. quæ incipit. Cupientes, ut alma Urbs noſtra, edita 6. idus Martii 1549. circa quam plura adnotavit Navarr. in Comment. de ſpol. Cleric. ſuper cap. Non liceat Papæ, 12. quæſt. 2. §. 6. Neque enim eſt ambigendum quin Summus Pontifex impertiri poſſit Clericis facultatem diſponendi in vita, & in morte de fructibus beneficiorum, ut per
Angel. & Imol. in l. Si ſervus communis in princ. ff. de ſti- 25
pul. ſerv. Præpoſ. in ſumm. 44. diſt. num. 5. verſ. Crederem tamen. Nec mirum, cùm Papa poſſit hanc facultatem teſtandi concedere etiam Regularibus, argum. l. Si quando, in princ. ubi id notat Bald. C. de inoffic. teſtam. Franc. in rubr. de teſtam. lib. 6. col. pen. & aliis relatis defendit Covar. in cap. 2. num. 10. eod. tit. de teſtam. (dummodò tamen, ut inquit Præpoſ. loc. cit. verſ. Crederem hoc caſu, Clerici ha-
bentes indultum à Sede Apoſtolica diſponendi de redditibus 26
Eccleſiaſticis, ſatisfaciant cultui divino beneficii, quod habent in titulum vel in commendam, oneribus illi incumbentibus & reparationi Eccleſiæ. Quòd ſi fructibus abutantur, non tenentur ad reſtitutionem de malè conſumptis fructibus, licet peccent mortaliter, neque eos excuſat in his conſuetudo, neque amplitudo commendæ facta per Bullas Papæ, neque diſpenſatio tacita, vel expreſſa; quia licet Papa poſſet dare etiam facultatem diſpenſandi in vita, vel teſtandi de fructibus beneficiorum; tamen non debent trahi neque diſpenſatio, neque conſuetudo ad damnum Eccleſiarum ut nutriant peccatum, vel ut diminuant cultum divinum; quia in his peccaret Papa mortaliter, neque eſſet excuſatus diſpenſans neque diſpenſatus, facit Archid. in cap. Non liceat Papæ, 12. quæſt. 2.) Hactenus verba Præpoſ.

Tertius articulus eſt, poſita eadem Archidiac. opinione.

An ſtante tenuitate beneficii, & detracto condecenti victu
27 beneficiati, ſi nihil ſit relinquum pro pauperibus, fructus beneficii nihilominus ſint dividendi juxta *cap. De redditibus*, 12. *quæſt.* 2.

28 Dubium hoc movetur, quia Summus Pontifex dum Cardinalium fidei Abbatias commendat, in diplomatibus percipit, ut tertiam partem reddituum conferant in fabricam Eccleſiæ, vel alimoniam pauperum, quod ſi facerent, victus illorum familiæ, & ipſiſmet forte deeſſet; Clauſula litterarum Apoſtolicarum eſt tenoris infraſcripti, videlicet: *Tibi ut ſtatum tuum juxta Cardinalatûs ſublimitatem decentiùs tenere, & expenſarum onera, quæ te jugiter de neceſſitate ſubire oportet, faciliùs perferre valeas, de alicujus ſubventionis auxilio providere volentes, motu proprio, &c. Ita quod liceat tibi debitis, & conſuetis dicti Monaſterii ſupportatis oneribus, ac tertia parte omnium fructuum, reddituum, & proventuum Monaſterii hujuſmodi in reſtaurationem illius fabricæ, ſeu ornamentorum emptionem, vel fulcimentum pauperum alimoniam, prout major exegerit & ſuaſerit neceſſitas, omnibus aliis deductis oneribus, annis ſingulis impartitia de reſiduis illius fructibus, redditibus & proventibus diſponere & ordinare, ſicut ipſius Monaſterii Abbates qui pro tempore fuerunt, de illis diſponere & ordinare potuerunt, ſeu debuerunt, alienatione, &c. interdicta, commendamus.* Quod generaliter ſtatutum eſt in Conſtitutione Leonis X. edita in Concil. Lateranen. 3. nonas Maii 1514. quæ incipit, *Supernè*, his verbis, *Commendatarii, etiamſi Cardinalatûs honore & dignitate fungantur, ſi menſam habuerint ſeparatam, ac ſeorſim à menſa Conventuali, quartam ſuæ menſæ partem, pro inſtauratione fabricæ, ſeu pro ornamentis, veſtibus & paramentis emendis ſarciendiſque, aut pauperum alimonia, aut ſuſtentatione ut major exiget, ac ſuadebit neceſſitas, Si verò menſa fuerit communis tertiam omnium fructuum dicti Monaſterii ſibi commendati partem pro ſupradictis oneribus ſupportandis, & ſuſtentatione Monachorum, omnibus deductis oneribus, impartiri teneantur: Ac litteræ, quæ ſuper Monaſteriorum hujuſmodi commendis expedientur cum clauſula hoc ipſum ſpecificè exprimente debeant expediri, Alioquin ſi aliter expediantur nullius ſint roboris, vel momenti.*

Omninò autem cenſeo alimenta Clerici anteponenda eſſe ſuſtentationi pauperum.

29 Primò per id, quod habetur *in cap. Nulli Epiſcoporum*, §. *His ita reſpondetur*, 12. *quæſt.* 1. hîc, *Sicut perfectione charitatis manente, licet res Eccleſiæ omnibus debeant eſſe communes; primum tamen ſibi, & ſuæ Eccleſiæ deſervientibus ſubminiſtret; reliqua quæ ſuperſunt fidelium uſibus miniſtraturus; ita & præbendæ Eccleſiarum, eadem charitate manente, piè & religioſè poſſunt diſtribui; nec tunc rebus Eccleſiæ, ut propriis, ſed ut communibus utilitatibus deſervituris, ut ex his, quæ ſibi aſſignata ſunt primùm ſibi neceſſaria percipiat: ſi quæ vero ſuis neceſſitatibus ſuperſunt in communes uſus Ec-*
30 *cleſiæ expedat.* Hæc ibi: Quippè ordo exigit charitatis ut primùm quis ſubveniat ſibi ipſi, deindè proximo, *cap. Qui vult de pœnit. diſt.* 3. ubi Auguſt. *Qui vult eleemoſinam ordinatè dare, à ſe ipſo debet incipere & eam ſibi primùm dare; Eſt enim eleemoſina opus miſericordiæ, veriſſimèque dictum eſt; Miſerere animæ tuæ placens Deo. Et cap. Si non licet* 23. *quæſt.* 5. ubi idem Auguſt. regulam diligendi proximum à ſemetipſo dilector accepit, quandoquidem ſcriptum eſt, *Diliges proximum tuum ſicut teipſum*: Undè S. Thom. 2. 2. *qu.* 26. *art.* 4. *Dilectio*, inquit, *hominis ad ſeipſum eſt, ſicut exemplar dilectionis, quæ habetur ad alterum; exemplar autem potius eſt, quàm exemplatum.* Itaque tenetur quiſque magis diligere ſe ac ſua quàm aliena, ſecundum gloſ. in Extravag. *Si Fratrum Jo. XXII. in ver. Multò fortiùs, ne ſede vac.* & gloſ. *fin. in cap. Niſi ſpecialis de auth. & uſu pal.* Et poſſum mihi conſulere etiam cum damno alterius, *l. Si quis fumo, ff. ad l. Aquil.* gloſ. *in d. cap. Si non licet in ver. Semetipſo*, 23. *qu.* 1. Quare Joan. Andr. *in cap. Ex his in ver. Superſunt, de Eccleſ. ædif.* (Non enim, inquit, Rectores beneficiorum tenentur ſubtrahere ſuis neceſſitatibus, ut erogent in pias cauſas, & ſic intelligit Hoſt. 16. *qu.* 1. *cap. ult. in princ.* Undè quantùm poſſibile eſt debet pauperibus erogare 87. *diſt. cap.* 1. Sicut & libertus patronum alere debet, cùm ſibi ſupereſt, & Patrono deeſt, *ff. de alen. liber. l. Si quis à liber.* §. *de alim. C. de oper. libert. l.* 1.) Hæc Jo. Andr. quem totidem verbis ſequuntur ibi Butr. & Anch. Adjicit Abb. quod dicitur, quidquid habent Clerici eſt pauperum, *cap. fin.* 16. *qu.* 1. debere intelligi de his, quæ ſibi ſuperſunt, quia ordinata eleemoſina, ſeu charitas incipit à ſe. Præterea alimenta ex redditibus beneficii debentur Clerico ex juſtitia, pauperibus autem ex charitate, ideòque
31 quamvis pauperibus ſint debita, ab ipſis tamen nullo jure peti poſſunt, ſed tantùm judicis officium implorari, gloſ. 1. *in cap. Exigunt*, 1. *quæſt.* 7. Abb. *in cap. Si quis de furt.* idque non aliter, quàm ſi pauperes ſint in tali neceſſitate, & divites in tali abundantia, ut eis opem ferre teneantur divino præcepto, ut declarat Silveſt. *in verb. Eleemoſina in fin.* Atqui opera juſtitiæ ſunt anteponenda operibus charitatis, Auguſt. *in lib. de v.* 6. *Domini*, S. Thom. 2. 2. *q.* 32. *art.* 7.

Ad hæc beneficiati alimenta regulariter reparationi templi 32
anteponuntur, ita ut ſi quid defuturum ſit, deficere potiùs debeat Eccleſiæ, quam beneficiato, *cap. De his, de Eccleſ. ædif.* quem textum Abbas dicit eſſe perpetuo notandum, quia neſcit eſſe alibi, quod Sacerdos non teneatur ad reparationem Eccleſiæ ſuæ, niſi quatenus ei ſupereſt detractis neceſſariis. Reparatio verò Templi cùm ſpectet ad cultum Dei, anteponenda eſt ſuſtentationi pauperum, Silv. *in ver. Clericus*, 4. *num* 14. *verſ. Quantùm verò ad quartam pauperum.*

Et confirmatur, quia pauperibus debentur ſolùm ſuperflua, ut colligitur ex *cap. Cum ſecundum, de præben.* & tradit Abbas *in d. cap. De his, de Eccleſ. ædific.*

Navarrus tamen de redditibus Eccleſ. *qu. n.* 92. dicit hoc 33
eſſe intelligendum de portione, quæ beneficiato contingit in alimenta ſecundum qualitatem & dignitatem Eccleſiæ debita, non juxta perſonæ qualitatem; Nam ſi filius Regis vellet ex redditibus Hoſpitalis ſibi commendati vivere pro dignitate ſtatûs Regii, vel Cardinalitii, abuteretur iis, quæ pauperum ſunt.

Egò verò dicerem limitationem Navarri fortè admitti poſſe quoad Eccleſiam, ubi ageret de neceſſariis ad Dei cultum. Quoad pauperes autem in iis tantùm bonis, quæ illorum ſuſtentationi ſunt principaliter aſſignata, ut hoſpitalium. Cardinales verò de fructibus commendatorum beneficiorum integrè diſponere poſſe opinor, uſque ad decentem perſonæ ſuæ, atque familiæ ſuſtentationem, & remunerationem familiarium, quos quemadmodum honoratos apud ſe habere volunt, ita debent honoratè tractare. Idque facit ad dignitatem Cardinalatûs; eſſet enim indignum eos apud ſe homines ſordidos vel obſcuros habere Moveor ad aſſerendum ex mente præſumpta ſummorum Pontificum, quos veriſimile eſt contuliſſe aut commendaſſe beneficia illa Cardinalibus ut tueantur dignitatem ut advertit Præpoſ. *in ſumm.* 44. *diſtinct. num.* 5. quam, facta illa diviſione in litteris Apoſtolicis injuncta, ſuſtinere vix poſſunt niſi pauci ditiores, idque præſumitur etiam ex diſpoſitione Extravag. *Execrabilis de præb.* ubi etſi obtinentes ex diſpenſatione plures dignitates, perſonatus, vel beneficia curam animarum non poſſint retinere, niſi unum & reliqua verbaliter & realiter reſignare teneantur; excipiuntur tamen Cardinales, qui circa ſummum Pontificem univerſali Eccleſiæ ſerviendo, ſingularum Eccleſiarum commoditatibus ſe impedunt & Regum filii, qui propter ſublimitatem ſuam, ac generis claritartem ſunt potioris prærogativa gratiæ attollendi. Imò de hac mente apparet expreſsè ex prooemio litterarum commendæ, ibi: *Ut tuum ſtatum juxta Cardinalatûs ſublimitatem decentiùs tenere; & expenſarum onera, quæ te jugiter de neceſſitate ſubire oportet, faciliùs perferre valeas.*

Limitatio autem Navarri vix ad praxim deduci poteſt in non abundantibus. Finge enim Cardinalem alios redditus non habere, quàm ſex millium ſcutorum ex Monaſterio ſibi commendato; certum eſt, qualitate ac dignitate Eccleſiæ perſpecta, ſummam ſcutorum quatuor millium ſatis ſuperque eſſe ad vitam commendatarii inferioris ordinis ſuſtentandam ac proindè teneri eum tertiam partem quæ ſupereſt fabricæ, vel pauperibus erogare, At manifeſtum eſt Cardinalem ex eo redditu quatuor millium ſcutorum decenter vivere non poſſe, etiamſi obſervet ea, quæ de modeſta ſuppellectile, frugalitate ac ſimplicitate Cardinalibus præſcribuntur à Concilio Tridentino *in cap. ſeſſ.* 25. Ergò nemo dixerit eum teneri familiares ordinarios & reliqua ad ſuum ſtatum neceſſaria ſubtrahere, ut duo millia ſcutorum diſtribuat in pauperes quia agris ſuis ſitientibus, alii irrigandi non ſunt *l. Præſes, Cod. de ſervit. cap. Quia per ambitiones*, 64. *diſt. l.* 2. *Cod. Ut nemo privatus, l. Pupillus*, & ibi Bart. *ff. de excuſ. tutor.* Et non tenetur aliqua actione, qui propter ſuas conſervandas alienas merces projicit *l. Qui ſervandarum in princ. ff. de præſcr. ver.* Gloſſ. *in cap. Qui vult, in ver. Se ipſo de pœnit. diſt.* 3. Undè S. Thom. 2. 2. *quæſt.* 32. *art.* 6. quærens, utrum quis debeat dare eleemoſinam de neceſſariis, ſic ait: *Inordinatum eſſet ſi aliquis tantum ſibi de bonis propriis ſubtraheret ut aliis largiretur, quod de reſiduo non poſſet vitam tranſigere convenienter ſecundum proprium ſtatum & negotia occurrentia: nullus enim inconvenienter vivere debet.* Hæc D. Thom. Quam quidem decentiam & honeſtatem contemplata etiam fuit Tridentina Sinodus, dum in decreto *cap.* 17. *ſeſſ.* 24. quod in quibuſcumque perſonis etiam S. R. E. Cardinalibus mandat obſervari, ſtatuit ut in poſterum unum tantùm beneficium Eccleſiaſticum ſingulis conferatur quod quidem ſi ad vitam ejus cui confertur honeſtè ſuſtentandam non ſufficiat, liceat nihilominùs aliud ſimplex ſufficiens eidem conferri.

Neque obſtat præceptum illud in litteris appoſitum de eroganda tertia parte reddituum in fabricam Eccleſiæ vel

alimoniam pauperum: Siquidem intelligi debet habere locum in eo tantùm caſu in quo redditus abundant, deductis neceſſariis ad decentem ſtatûs ſuſtentationem ut ex prædictis patet & tradit Silv. *in ver. Clericus* 4. *n.* 14. *verſ. Et intellige*, ubi quod ſtatuitur per ſacros Canones de quarta parte reddituum applicanda fabricæ Eccleſiæ, affirmat eſſe intelligendum quandò redditus ſuperſunt, detractis omnibus neceſſariis. Præſertim verò, quia in eadem clauſula, dum præcipitur Cardinalibus, ut tertiam partem in fabricam vel pauperes diſtribuant, annectuntur illa verba: *omnibus aliis deductis oneribus, inter quæ primum locum obtinet onus alimentorum ipſius commendatarii*: ut habetur *in d. cap. Nulli Epiſcoporum* §. *His ita reſpondetur*, 12. *quæſt.* 1. Et ſanè ſi commendatario Monaſterii non habentis menſam ſeparatam incumberet onus alendi duodecim Monachos & redditus Monaſterii vix ſufficerent ad ejuſmodi onus ſubeundum; nemo aſſereret commendatarium teneri tertiam partem erogare in fabricam Eccleſiæ, vel pauperum alimenta, eamque ſubtrahere neceſſariæ ſuſtentationi Monachorum debitæ ex juſtitia. Ergò idem & multò fortiùs dicendum eſt de alimentis commendatarii quæ ante omnia ſunt deducenda, ut *in dict.* §. *His ita* & oſtenſum eſt ſuprà *n.* 29. *& ſeqq.*

Admonendi tamen eſſent commendatarii ut ubi ditiores de bonis Eccleſiæ evaſerint, quod ſupererit conferant in pios uſus; præcipuè verò, quia veriſimile eſt multas Abbatias habuiſſe onus annexum alendi pauperes, quæ etſi fortè mutaverint ſtatum, ita diſponente Summo Pontifice, cui Patrimonii Eccleſiaſtici cura commiſſa eſt, Covar. *in dict. cap. Cùm in officiis, num.* 2. *de teſtam.* tamen decet à poſſidentibus pauperum aliquam curam geri. Sed ne audaces videamur, cenſemus eumdem Summum Pontificem conſulendum, ut ambiguitas omnis è medio tollatur.

DE TESTAMENTIS, ET ULTIMIS VOLUNTATIBUS.

Gregorius IX.

CAPUT II.

QUia ingredientibus & infrà. Gabina Abbatiſſa conqueſta eſt, S. quondam Abbatiſſam Monaſterii ſui, Poſtquam regendi ſuſcepit officium, conditio teſtamento legata quibuſdam reliquiſſe, dicens eam uſque in diem obitûs ſui, non induiſſe habitum Monachalem, ſed in veſtibus, quibus utuntur loci illius Presbiteri permanſiſſe, ſicut & illa quæ ante ipſam fuerat Abbatiſſa & hoc penè ex conſuetudine licuiſſe & infrà. Neceſſarium ergò viſum eſt, poſtquam Abbatiſſa ordinata eſt & in Monaſterio per annos plurimos uſque ad obitum præfuit, veſtis qualitatem ad culpam fortè Epiſcopi pertinere, qui eam ſic eſſe permiſit, non tamen potuiſſe præjudicium Monaſterio irrogare, ſed res ipſius eidem loco ex quo illuc ingreſſa & Abbatiſſa conſtituta eſt, de jure competere.

SUMMARIUM.

1 *ABbatiſſa teſtari non poteſt etiamſi numquam induiſſet habitum Monachalem.*
2 *Habitus religionis non requiritur neceſſariò ad validitatem profeſſionis.*
Et quid poſt Concilium Tridentinum, num. 7.
3 *Habitus non facit Monachum, ſed profeſſio regularis.*
4 *Habitus Clericorum ſæcularium debet eſſe diſtinctus ab habitu Monachorum & Monialium, nec valet contraria conſuetudo.*
5 *Moniales portare poſſunt pannum ſecundum conſuetudinem loci.*
6 *Ad Epiſcopum ſpectat compellere Monachos & Moniales ad deferendum habitum Religioni congruentem.*
7 *Annus probationis ex Concilio Tridentino non incipit niſi poſt ſuſceptum habitum.*
8 *Medium aggredi non poſſumus, nec ad finem pervenire niſi principio mediante.*
9 *Nihil poteſt operari antequam incipiat eſſe.*
10 *Imperator dicitur oriri in die coronationis, nec antea poteſt ſe immiſcere adminiſtrationi imperii.*
11 *Monialis tacitè profeſſa teſtari non poteſt, contratia conſuetudine non obſtante.*
12 *Præſcriptionem non inducit factum uſurpatum.*
13 *Teſtamenti factionem impedit profeſſio tacita, ſicut expreſſa.*
14 *Teſtandi facultas conceſſa Moniali per officium Pœnitentiariæ ſublata eſt à Concilio Tridentino.*
15 *Renuntiatio Monialis tacitè profeſſæ non valet.*
16 *Monialis nundum profeſſa teſtari non prohibetur.*
17 *Teſtamenta & aliæ ultimæ voluntates non comprehenduntur in decreto Concilii Tridentini de renuntiationibus non faciendis, niſi cum licentia Ordinarii, & infra duos menſes ante profeſſionem.*
18 *Bona ingredientis Monaſterium acquiruntur eidem loco in ſpecie; in qua eſt profeſſus tacitè vel expreſsè.*
19 *Profeſſi in genere generaliſſimo qui dicantur, cui acquirant & cui ſubjiciantur & num.* 22.
20 *Profeſſio in genere ſubalterno qui ſint & cui acquirant.*
21 *Et quid de profeſſis in individuo.*
22 *Profeſſio in genere generaliſſimo ſublata eſt à Concilio Trident. adeò ut nec in foro conſcientiæ inducta ſit aliqua obligatio.*
23 *Profeſſio tacita an inducatur ex eo, quod quis ſuſcipiat munus Abbatis vel Abbatiſſæ & num. ſeqq. uſque in fin.*
24 *Intellectus*, cap. Cùm cauſam, de elect. *& num.* 32.
25 *Votum ſolemnizatur per profeſſionem tacitam, ſicut per expreſſam.*
26 *Profeſſio nulla nullum producit juris effectum.*
Declaratur, num. 35.
27 *Novitius præfici poteſt Abbatiæ per viam poſtulationis vel collationis.*
Contrarium, n. 36.
28 *Intellectus hujus cap.*
29 *Monachus promotus ad prælationem alterius Monaſterii facto ipſo cenſetur ibi tacitam profeſſionem emittere.*
30 *Abbatiſſatus eſt actus, qui non convenit niſi profeſſis.*
Profeſſus tacitè cenſetur, qui cum debitis præſuppoſitis ingerit ſe actibus profeſſorum, ibidem.
31 *Abbatiſſa negans ſe profeſſam reddit ſe indignam Abbatiſſatu & juſtè privari poteſt.*
32 *Profeſſus tatitè ſicut habet actionem ut recipiatur à Conventu ad profeſſionem expreſſam, ita à Conventu poteſt cogi ut expreſsè profiteatur.*
33 *Abbas tacitè profeſſus quamvis amoveri poſſit ab Abbatia*